

Γλώσσα

ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

Β' Δημοτικού

τεύχος Α'

Επιμέλεια:

Μπακογιάννη Ξανθή

1. Στο δρόμο για το σχολείο

Δε μ' ακούς;

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του ποιήματος

- νοτισμένο:** βρεγμένο, αυτό που είναι υγρό και μαλακό από το νερό.
γομολάστιχα: η γόμα.
ιπτάμενο: αυτό που πετάει.
πρωτοβρόχια: οι πρώτες βροχές του φθινοπώρου.
ανθοπωλείο: το κατάστημα που πουλάει λουλούδια.
οργώνουν: σκάβουν τη γη.
τρακτέρ: όχημα που χρησιμοποιούν οι αγρότες στα χωράφια.
μούστο (ο μούστος): χυμός πηχτός ο οποίος βγαίνει από τα σταφύλια όταν τα πατάμε και γίνεται κρασί.
σουσάμι: είδος σπόρου που το βάζουμε στα κουλούρια, στο ψωμί, στα γλυκά κ.λ.π. βγαίνει από το φυτό σουσαμιά.
μουσταλευριά: γλυκό που φτιάχνεται από αλεύρι και μούστο.
του τρύγου (ο τρύγος): το μάζεμα των σταφυλιών από τα αμπέλια. Γίνεται το φθινόπωρο.

- Συζητήστε στην τάξη για τις συνήθειες και τις γιορτές του φθινοπώρου.

Η λέξη Φθινόπωρο είναι σύνθετη από το ρήμα φθίνω (λιγοστεύω) και το ουσιαστικό οπώρα (φρούτο). Εποχή, δηλαδή, που λιγοστεύουν τα φρούτα.

Το φθινόπωρο έχει 3 μήνες: το Σεπτέμβριο, τον Οκτώβριο και το Νοέμβριο.

Σεπτέμβριος: είναι ο μήνας που ανοίγουν τα σχολεία. Λέγεται και τρυγητής, γιατί τότε γίνεται ο τρύγος. Μαζεύουν τα σταφύλια, δηλαδή, από τα αμπέλια, παίρνουν το μούστο και το βάζουν σε βαρέλια για να γίνει το κρασί.

- Στις 8 Σεπτεμβρίου γιορτάζουμε τη γέννηση της Θεοτόκου.
- Στις 14 Σεπτεμβρίου είναι η γιορτή του Σταυρού.

Οκτώβριος: ο μήνας αυτός λέγεται και Βροχάρης γιατί φέρνει τις πρώτες βροχές. Λέγεται και Σποριάτης γιατί οι γεωργοί οργώνουν (σκάβουν το χώμα) για να σπείρουν.

- Στις 4 Οκτωβρίου γιορτάζουμε την παγκόσμια ημέρα των ζώων.
- Στις 26 Οκτωβρίου είναι η γιορτή του Αγίου Δημητρίου.
- Στις 28 Οκτωβρίου είναι η εθνική γιορτή του «ΟΧΙ». Γιορτάζουμε την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους Ιταλούς το 1949.

Νοέμβριος: ο μήνας αυτός λέγεται και Σποριάς, γιατί οι γεωργοί σπέρνουν τα χωράφια τους.

- Στις 8 Νοεμβρίου γιορτάζει ο Αρχάγγελος Μιχαήλ, ο αρχηγός των αγγέλων.
- Στις 17 του μήνα γιορτάζουμε την εξέγερση του Πολυτεχνείου το 1973.
- Στις 21 Νοεμβρίου γιορτάζουμε τα Εισόδια της Θεοτόκου.
- Στις 30 Νοεμβρίου είναι η γιορτή του Αγίου Ανδρέα.

Το κυλιόμενο πεζοδρόμιο

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου

κυλιόμενο: αυτό που κινείται, που κυλάει.

ανακάλυψη: όταν βρίσκουμε κάτι που υπήρχε αλλά δεν το ξέραμε.

καταργήθηκαν: έπαψαν να υπάρχουν.

τραμ: ηλεκτρικό τρένο, που κινείται πάνω σε σιδηροτροχιές.

τρόλεϊ: λεωφορείο το οποίο κινείται με ηλεκτρισμό.

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Οι συλλαβές – συλλαβισμός

- Όλες οι λεξούλες χωρίζονται σε μικρά κομματάκια που λέγονται **συλλαβές**.

Παράδειγμα: βου-νό, πο-τή-ρι

- Όταν χωρίζουμε μια λέξη σε συλλαβές λέμε ότι κάνουμε **συλλαβισμό**.

Παράδειγμα: κα-λα-μπό-κι, φτε-ρό

Πως χωρίζουμε τις λέξεις σε συλλαβές.

- Μία συλλαβή μπορεί να έχει ένα μόνο φωνήεν
Π.χ. ό – μι – κρον, έ – λα
- Μια συλλαβή μπορεί να έχει δύο σύμφωνα και ένα φωνήεν, αν από αυτά τα σύμφωνα αρχίζει λέξη ελληνική
Π.χ. Α – πρί – λης (πρώτος), έ – στα – ξε (στάση)
- Μία συλλαβή μπορεί να έχει τρία σύμφωνα και ένα φωνήεν, αν από αυτά τα σύμφωνα (τουλάχιστον από τα δύο πρώτα) αρχίζει λέξη ελληνική
Π.χ. κά – στρο (στροφή), ε – χθρι – κός (χθες)

Αλλιώς τα χωρίζουμε και το πρώτο σύμφωνο το συλλαβίζουμε με το προηγούμενο φωνήεν, ενώ τα α δύο άλλα με το επόμενο : αν – θρω – πος

- Μια συλλαβή μπορεί να έχει ένα σύμφωνο και δύο φωνήεντα που πάνε πάντα μαζί και δε χωρίζονται ποτέ
π.χ. τρα – γού – δι, λεύ – κα
- Μια συλλαβή μπορεί να έχει δύο σύμφωνα κι ένα φωνήεν που δε χωρίζονται ποτέ
π.χ. μπα – μπάς, α – γκα – λιά, α – μπέ – λι

Ονομασία συλλαβών

Μία συλλαβή ονομάζεται ανάλογα με τη θέση που έχει μέσα στη λέξη.
Έτσι:

- **Λήγουσα** ονομάζεται η τελευταία συλλαβή μιας λέξης.
Παράδειγμα: κα-λα-μά-κι
- **Παραλήγουσα** ονομάζεται η δεύτερη από το τέλος συλλαβή.
Παράδειγμα: κα-λα-μά-κι
- **Προπαραλήγουσα** ονομάζεται η τρίτη από το τέλος συλλαβή μιας λέξης.
Παράδειγμα: κα-λα-μά-κι

Η πρώτη συλλαβή μιας λέξης ονομάζεται **αρχική**.
Παράδειγμα: κα-λα-μά-κι

εργασίες

1. Χώρισε τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές :

γάτα _____
σύννεφο _____
άμμος _____
άλσος _____
παρατηρώ _____
φαγητό _____
αρχόντισσα _____
γενναίος _____
ευχή _____
πηγαίνω _____

βελόνι _____
αετός _____
μέχρι _____
νέος _____
κατάστημα _____
γραμματική _____
στιγμή _____
αίθουσα _____
είναι _____
γέλια _____

2. Οι παρακάτω λέξεις είναι χωρισμένες με λάθος τρόπο. Μπορείς εσύ να τις διορθώσεις;

καν- ό - νι _____

πί - νακ - ας _____

πα - ί - ζω _____

μητ - έ - ρα _____

α - υ - τι _____

νερ - ά - κι _____

παρ - ά - θυ - ρο _____

τραμ - πά - λα _____

κο - ύ - ναι _____

3. Οι συλλαβές των λέξεων στις παρακάτω προτάσεις είναι μπερδεμένες. Μπορείς να βάλεις τις συλλαβές στη σωστή σειρά και να ξαναγράψεις τις προτάσεις; (Βάλε κεφαλαίο όπου χρειάζεται)

Τα το - πρω - χια - βρό του νο - ρου - φθι - πώ

Τα πρωτοβρόγια του φθινοπώρου.

Ο έ - α - ρας σου - σε - φυ λύ - πο να - τά - δυ

Η κό - ει - να ταν - ή μα - σμέ - κρε - νη βά - στρα στον
χο - τοί

Η τέ - μη - ρα έ - νε - κα λύ - πο στι - νό - μο το γη - το - φα

θε - κά δυ - βρά νει - κά την σευ - προ - χή της η ρί - μα - να

4. Μπορείς να παίξεις το παιχνίδι «Από το τέλος στην αρχή»;
Συμπλήρωσε με πέντε δικές σου λέξεις που να ταιριάζουν ανάμεσα.

Πα - ρά - θυ - ρο,,,
.....,,,
σα - λά - τα .

5. Στις παρακάτω προτάσεις οι λέξεις είναι ανακατεμένες. Μπορείς να τις βάλεις στη σωστή σειρά; (Βάλε κεφαλαίο όπου χρειάζεται).

για, μητέρα, λεωφορείο, πρωί, η, παίρνει, δουλειά, το, για, κάθε, μου, τη,

κάτω, κιτρινισμένα, γη, πέφτουν, των, το, τα, φύλλα, δέντρων, στη, φθινόπωρο,

να, μου, καράβι, αρέσει, με, ταξιδεύω,

χελιδόνια, την, τα, άνοιξη, έρχονται,

6. Στις παρακάτω λέξεις κύκλωσε τη λήγουσα:

τριαντάφυλλο
φύλλα
χελιδόνια
καράβι

αγκαλιά
φθινόπωρο
ταξιδεύω
κιτρινισμένα

ζωγραφιά
άνοιξη
λεωφορείο
μηχανή

7. Στις παρακάτω λέξεις κύκλωσε την παραλήγουσα :

τριαντάφυλλο
ζωγραφιά
φθινόπωρο
χελιδόνια
λεωφορείο
κιτρινισμένα

αγκαλιά
φύλλα
άνοιξη
ταξιδεύω
καράβι
μηχανή

8. Στις παρακάτω λέξεις κύκλωσε την προπαραλήγουσα:

τριαντάφυλλο
φύλλα
χελιδόνια
καράβι

αγκαλιά
φθινόπωρο
ταξιδεύω
κιτριτισμένα

ζωγραφιά
άνοιξη
λεωφορείο
μηχανή

9. Στις παρακάτω λέξεις κύκλωσε την αρχική:

τριαντάφυλλο
φυλλαράκι
λεωφορείο

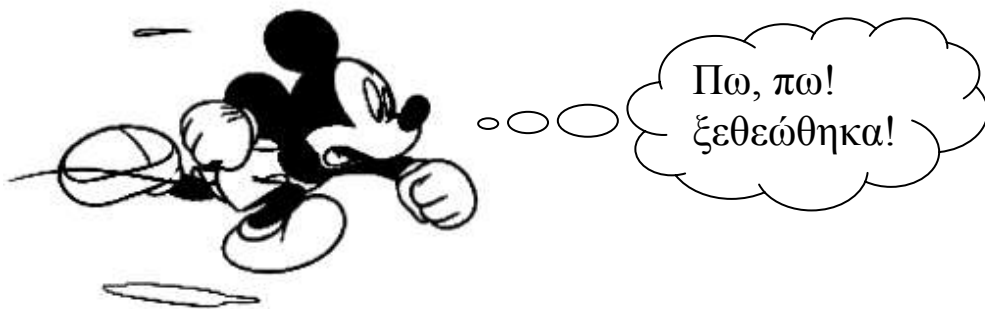
παράθυρο
φθινόπωρο
κιτριτισμένα

ζωγραφίζω
ανοιξιάτικος
μηχανικός

10. Συμπλήρωσε την ακροστοιχίδα και θα δεις να σχηματίζεται κάθετα το όνομα ενός μεταφορικού μέσου:

— — — — —
— — — — —
— — — — — — — —
— — — — —
— — — — — — — —

Αυτό το μεταφορικό μέσο έχει μόνο δύο
ρόδες.
Αυτό το ζώο έχει δύο πολύ μεγάλα κέρατα.
Σ' αυτή βλέπουμε κινούμενα σχέδια.
Φοράμε πολλά το χειμώνα για να μην
κρυώνουμε.
Γράμμα της αλφαβήτας.

11. Γράψε τη λήγουσα, την παραλήγουσα και την προπαραλήγουσα των λέξεων:

Λέξη	Λήγουσα	Παραλήγουσα	Προπαραλήγουσα
φαγητό	_____	_____	_____
ποτήρι	_____	_____	_____
μετά	_____	_____	_____
έπαιξα	_____	_____	_____

ημέρα _____
 σχολείο _____
 άλογο _____
 βράδυ _____

12. Μπορείς να βρεις, στο παρακάτω κρυπτόλεξο, 9 μέσα μεταφοράς;

A	M	O	T	O	Σ	I	K	Λ	E	T	A	Σ
Σ	Δ	Φ	Γ	H	Ξ	K	Λ	Z	X	Ψ	E	Ω
T	B	A	N	Π	Λ	O	I	O	M	A	P	Σ
P	Δ	E	Φ	Γ	H	Ξ	K	Λ	P	T	O	Y
E	Z	P	X	Ψ	Ω	B	N	M	Λ	Π	Π	O
N	E	O	P	T	Y	Θ	I	O	Π	A	Λ	M
O	A	Σ	Π	O	Δ	H	Λ	A	T	O	A	E
A	Σ	T	Δ	Φ	Γ	H	Ξ	K	Λ	Φ	N	T
Z	X	A	Ψ	Ω	B	N	M	Λ	Ξ	H	O	P
E	P	T	T	Y	Θ	I	O	Π	Λ	K	Ξ	O
H	Γ	O	Φ	Δ	Σ	A	Z	X	Ψ	Ω	B	N
E	Λ	I	K	O	Π	T	E	P	O	Ξ	K	Λ
E	Δ	A	A	Y	T	O	K	I	N	H	T	O

13. Στην παρακάτω ιστορία, μερικές λέξεις γράφτηκαν λάθος. Διόρθωσέ τις, όπως στο παράδειγμα.

Μα ποιος είναι
τέλος πάντων
αυτός ο Μπομπ
Σφουγγαράκης;

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ ΜΠΟΜΠ ΣΦΟΥΓΓΑΡΑΚΗΣ

Τ

Ήταν μια ~~φέ~~εια καλοκαιρινή μέθα στο
Βυθό του Μπικίνι. Η Σάντυ, όκο το πρωί
έκξανε εξάσκηση στις καιφούριες κινήσεις καράτε

που είδε μάθει. «Γιχάαα! Αυτή η λιαράδα με κάνει πιο ενεργητική αμόμα και από λαγό που έχει πει καφέ», είδε.

«Εϊ, Σάρτυ, που έμαθες κανάτε;» ρώτησε ο Μπομπ Σλουγγαράκης.

Η Σάντυ μίσησε στο φίλο της για τις μέλες που πέρασε στην Κατασκήνωση Καράτε του Δάψκαλου Κιμ.

«...Και κέρδιθα το πρωτάθλημα!». Είπε η Σάντυ με δραματικό ύφος.

Ο Μπομπ Σφουγγαράκης αναπήδησε.

«Η κατασπήνωση ακούγεται τάλεια!» φώναξε. «Αλλά εδώ δεν πήγα ποσέ».

«Όταν ήμουν μισρός, το όνειρό μου ήταν να πάω κετασκήνωση. Κάθε καλωκαίρι, όμως οι γονείς μου με έστιλναν στη γιαγιά μου. Μερικρς φορές φανταζώμουν ότι ήταν η υπεύθυνη της καπασκήνωσης, αλλά δεν είμε σίγουρος ότι θα της ταίριαζε η ζωή της κατασκήνωσης», είδε ο Μπομπ Σφουγγαλάκης αναστελάζοντας.

Μπομπ Σφουγγαράκης (Εκδόσεις Μίνωα)

14. Η Χαρά και η Γαλήνη κάθονται και συζητούν για τη μέρα που θα ανοίξει το σχολείο τους. Μπορείς να γράψεις τι να λένε;

15. Γράψε τρεις δικές σου ολοκληρωμένες προτάσεις που να έχουν σχέση με το σχολείο σου. (μην ξεχάσεις να αρχίσεις με κεφαλαίο και να βάλεις τελεία).

1

2

3

16. Βάλε παύλα, στις λέξεις που χρειάζεται, στο τέλος των σειρών του παρακάτω κειμένου.

Όταν γεννήθηκε ο Φλεβάρης, ο αδερφός του ο Γε
Νάρης του έκανε δώρο ένα μπαλάκι από χιόνι.

- Τρώγε να μεγαλώσεις, για να μπορείς να παί
ξεις με τον αδερφό σου, του έλεγε κάθε τόσο η μη
τέρα του. Μόλις μάθεις να τρέχεις, θα παίξετε χιο
νοπόλεμο, κυνηγητό και κρυφτό.

Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου

Όλα τα
έγραψα!

Δεν το
πιστεύω!

2. με το "σεις" και με το "σας"

Η Σερενάτα για το Κανταδοχώρι

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου

Σερενάτα: το όνομα του κοριτσιού. Επίσης σερενάτα ονομάζεται ένα τραγούδι που μιλάει για την αγάπη. Λέγεται αλλιώς και καντάδα και στα παλιά χρόνια οι άντρες τραγουδούσαν καντάδες, παίζοντας μουσικά όργανα, κάτω από το παράθυρο της αγαπημένης τους.

Ωδείο: σχολείο που πάει κανείς και μαθαίνει την ιστορία της μουσικής και να παίζει μουσικά όργανα.

«ποιος καλός άνεμος σε φέρνει»: είναι μία φράση που χρησιμοποιούμε για να δείξουμε σε κάποιον ότι χαιρόμαστε που μας επισκέπτεται.

«δεν έκλεισα μάτι»: δεν κοιμήθηκα καθόλου.

του δημαρχείου (το δημαρχείο): κτίριο στο οποίο βρίσκονται οι υπηρεσίες ενός δήμου, καθώς και το γραφείο του δημάρχου.

συλλογίζόμουν: σκεφτόμουν

μου αραδιάζεις: μου λες

«καίγομαι στη δουλειά»: έχω να κάνω πάρα πολλή δουλειά.

«περασμένα μεγαλεία»: ωραία και σπουδαία πράγματα που κάναμε παλιά και μας είναι δύσκολο να τα ξεχάσουμε.

μαντολίνο: μουσικό όργανο με χορδές σαν την κιθάρα.

καντάδα: τραγούδι που το τραγουδάνε τα αγόρια κάτω από το παράθυρο της αγαπημένης τους παίζοντας μουσικά όργανα

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Ονομασία των λέξεων ανάλογα με τις συλλαβές τους

- **Μονοσύλλαβες** λέγονται οι λέξεις που έχουν μία συλλαβή.

Παράδειγμα: με, σε, για, αν

- **Δισύλλαβες** λέγονται οι λέξεις που έχουν δύο συλλαβές.

Παράδειγμα: κά-νω, λέ-ω, πέ-ρα

Τρισύλλαβες λέγονται οι λέξεις που έχουν τρεις συλλαβές.

Παράδειγμα: πο-τά-μι, τρα-πέ-ζι, κα-λά-θι

Πολυσύλλαβες λέγονται οι λέξεις που έχουν πάνω από τρεις συλλαβές.

Παράδειγμα: πα-ρά-θυ-ρο, κα-λα-μά-κι

Ο Τόνος

Τόνος λέγεται ένα μικρό σημαδάκι που μπαίνει στο φωνήεν της συλλαβής που φωνάζει περισσότερο. Ο τόνος που χρησιμοποιούμε στην ελληνική γλώσσα ονομάζεται οξεΐα.

- Τα κεφαλαία γράμματα δεν παίρνουν ποτέ τόνο.

Π.χ. ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ

- Οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν τονίζονται (εκτός από μερικές που σε ορισμένες περιπτώσεις τονίζονται). Οι λέξεις αυτές ονομάζονται **άτονες**.

Π.χ. ναι, σε, αν

- Όλες οι δισύλλαβες, τρισύλλαβες και πολυσύλλαβες λέξεις τονίζονται.
Π.χ. αέρας, καναπές, χειμώνας
- Όλες οι λέξεις παίρνουν ένα τόνο. Υπάρχουν όμως μερικές λέξεις που παίρνουν δύο τόνους όταν ακολουθούν λέξεις όπως το μου, σου, του.
Π.χ. το τετράδιό μου, το όνομά σου κ.λ.π.
- Οι λεξούλες που και πως παίρνουν τόνο όταν ρωτάνε.
- Το η παίρνει τόνο όταν πρέπει να διαλέξουμε κάτι από κάτι άλλο.
Π.χ. Προτιμάς σοκολάτα ή μπισκότα;

Τονικά παρώνυμα

Τονικά παρώνυμα ονομάζονται οι λέξεις που γράφονται ακριβώς το ίδιο αλλά τονίζονται σε διαφορετική συλλαβή η κάθε μία. Έτσι αλλάζει και το νόημά τους εντελώς.

Π.χ. γερός (αυτός που είναι γερός) γέρος (μεγάλης ηλικίας άνθρωπος)

Ονομασία των λέξεων ανάλογα με τον τόνο τους

- **Οξύτονες** λέγονται οι λέξεις που τονίζονται στη λήγουσα (στην τελευταία δηλαδή συλλαβή) π.χ. κουτί, μαγαζί
- **Παροξύτονες** λέγονται οι λέξεις που τονίζονται στην παραλήγουσα (στην δεύτερη δηλαδή συλλαβή από το τέλος) π.χ. καλάμι, πολυθρόνα
- **Προπαροξύτονες** λέγονται οι λέξεις που τονίζονται στην προπαραλήγουσα (στην τρίτη δηλαδή συλλαβή από το τέλος) π.χ. παράθυρο, μάγισσα
- Καμία λέξη δεν τονίζεται πιο πάνω από την προπαραλήγουσα (την τρίτη δηλαδή συλλαβή από το τέλος).

Άρχισαν τα δύσκολα!! Θέλει τρέξιμο....

Διάλογος

- Λέμε ότι κάνουμε διάλογο όταν δύο ή περισσότεροι άνθρωποι συζητούν μεταξύ τους.
- Όταν συζητάμε με τους άλλους πρέπει να τους ακούμε και να μην τους διακόπτουμε. Όταν έρθει η σειρά μας να μιλήσουμε πρέπει να είμαστε ευγενικοί.

- Δε μιλάμε σε όλους τους ανθρώπους με τον ίδιο τρόπο. Αλλιώς μιλάμε με τους γνωστούς μας και αλλιώς με τους μεγαλύτερους και άγνωστους ανθρώπους.
- Στους φίλους μας χρησιμοποιούμε τον ενικό αριθμό και τους φωνάζουμε με το μικρό τους όνομα. Όταν μιλάμε στους μεγαλύτερους χρησιμοποιούμε τον πληθυντικό και χρησιμοποιούμε λέξεις όπως «κύριε», «κυρία».
- Πάντα όμως πρέπει να μιλάμε με ευγένεια.

Όταν γράφουμε ένα διάλογο πρέπει να ξεχωρίσουμε τα πρόσωπα τα οποία μιλάνε.

- Ένας τρόπος για να το κάνουμε αυτό, είναι να βάλουμε το όνομα αυτού που μιλάει πριν από τα λόγια του.

Π.χ.

Κώστας: Μαμά τι φαγητό έκανες σήμερα;

Μητέρα: Το αγαπημένο σου, μακαρόνια με κιμά.

Κώστας: Τέλεια! Κι είχα μια πείνα!!!

- Ένας δεύτερος τρόπος είναι να βάλουμε παύλα (-) μπροστά από τα λόγια αυτού που μιλάει.

Π.χ.

- Μαμά τι φαγητό έκανες σήμερα;

- Το αγαπημένο σου, μακαρόνια με κιμά.

- Τέλεια! Κι είχα μια πείνα!!!

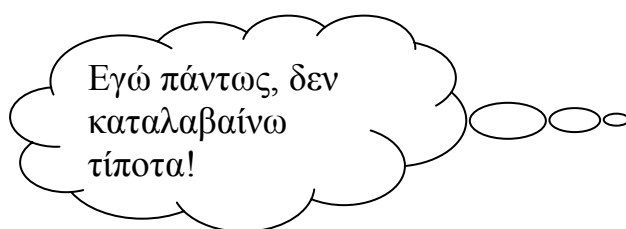
- Ένας τρίτος τρόπος, είναι να βάλουμε τα λόγια αυτού που μιλάει μέσα σε εισαγωγικά («...»).

Π.χ.

«Μαμά τι φαγητό έκανες σήμερα;» ρώτησε ο Κώστας.

«Το αγαπημένο σου, μακαρόνια με κιμά.» του απάντησε η μητέρα του.

«Τέλεια! Κι είχα μια πείνα!!!» είπε ο Κώστας

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Χώρισε τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές και βάλε κάθε συλλαβή στην κατάλληλη στήλη:

δέντρο, φύλλο, καράβι, βάρκα, χωριό, σε, αν, μουσική, λεξικό, μαθητής, φεύγω, άσκηση, πρόβλημα, διαβάζω

ΠΡΟΠΑΡΑΛΗΓΟΥΣΑ	ΠΑΡΑΛΗΓΟΥΣΑ	ΛΗΓΟΥΣΑ

2. Χώρισε τις παρακάτω λέξεις ανάλογα με τη συλλαβή που τονίζονται:

τρένο, γράφω, τραπέζι, δήμαρχος, κατσαρόλα, μολύβι, άνθρωπος, τσαγιερό, φάλαινα, αυλή, φαγητό, αλλαγή, κορόμηλο, κάτοικος, κανάτα, κράνος, κραυγή, τραπέζωμα, Καραγκιόζης, μαγαζί, κόκορας, σκαμνί, παράθυρο, χάραμα, γατί, αλεύρι, θεία, Θεός, κέρασμα, παξιμάδι, πέστροφα, μαγαζί, κεραμίδι, σκυλί

ΟΞΥΤΟΝΕΣ	ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΕΣ	ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΕΣ

3. Βάλε τόνους στο παρακάτω κείμενο:

Καθε καλοκαιρι παω με την οικογενεια μου στο χωριο του πατερα μου. Ειναι ενα μικρο χωριο στην Καβαλα. Εχω πολλους φιλους εκει και περναω θαυμασια. Καθε μερα παμε στη θαλασσα και τα απογευματα συναντιομαστε με την παρεα μου στην πλατεια του χωριου και παιζουμε μεχρι αργα το βραδυ.

4. Βάλε τις παρακάτω λέξεις στη σωστή στήλη:

Όχι, καθόλου, γάτα, καφεενείο, δεν, τραγούδι, μαχαίρι, και, όμως, μαθητής, που, μαθήτρια, τηλεόραση, μην, καθόλου, ούτε, ας, ουρανός, σοκολάτα, γη, σπίτι, καθαρίζω, κάθε, ψαλιδάκι

Μονοσύλλαβες

Δισύλλαβες

Τρισύλλαβες

Πολυσύλλαβες

5. Γράψε τις παρακάτω λέξεις με μικρά γράμματα και βάλε τόνο όπου χρειάζεται:

ΚΑΘΕ ΠΡΩΙ ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ ΝΑ ΠΛΥΝΩ ΤΑ ΔΟΝΤΙΑ ΜΟΥ.

ΠΡΟΣΠΑΘΩ ΝΑ ΜΙΛΑΩ ΠΑΝΤΑ ΕΥΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥΣ.

ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ ΠΟΛΥ Η ΜΟΥΣΙΚΗ.

Η ΓΙΑΓΙΑ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΑΡΡΩΣΤΗ.

6. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με την κατάλληλη παρώνυμη λέξη:

άλλου – αλλού : Αυτό το μολύβι δεν είναι δικό μου , είναι

Πρέπει να διαβάζεις πιο γρήγορα γιατί
είμαι εγώ και εσύ!

Αθηνά – Αθήνα : Η θεά πρόσφερε το όνομά της στην
πόλη μας.

Η πόλη μας η πήρε το όνομά της από
μία Θεά.

ώμος – ωμός : Χτες που έπαιζα ποδόσφαιρο χτύπησα τον
..... και σήμερα με πονά πολύ.

Δε μου αρέσει να τρώω λαχανικό.

διαφορές – διάφορες: Εγώ έχω φίλες και
παίζω μαζί τους συχνά – πυκνά.

κάθε φορά που έχω με τις
φίλες μου τρέχω στη μαμά μου και ζητώ τη
βοήθειά της.

έκτος – εκτός : Στο αγώνισμα δρόμου που κάναμε σήμερα στο μάθημα
της γυμναστικής βγήκα

Εγώ από το σχολείο διαβάζω και
για το φροντιστήριο των Αγγλικών μου.

κάνεις – κανείς: Τι εκεί;

..... ποτέ δεν είπε μια καλή
κουβέντα γι' αυτόν

7. Γράψε ευγενικά τις
παρακάτω προτάσεις:

Αχ!! Τι
ωραίες
ασκησούλες

Δώσε μου ένα ποτήρι νερό!

Μπορείς σε παρακαλώ να μου δώσεις ένα ποτήρι νερό;

Μου δίνεις σε παρακαλώ ένα ποτήρι νερό;

Θα είχες την καλοσύνη να μου δώσεις ένα ποτήρι νερό;

Κάνε μου τη χάρη και δώσε μου ένα ποτήρι νερό.

Δώσε μου την ξύστρα σου!

Κλείσε την πόρτα!

Μάζεψε τα πράγματά σου!

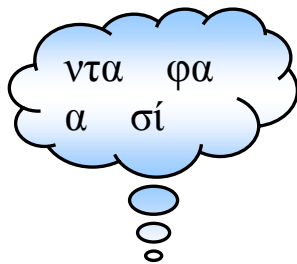
8. Γράψε ένα διάλογο με τη μητέρα σου:

9. Παρακάτω μιλάει η κ. Λέλα με τη την κ. Μαρία στον Πληθυντικό αριθμό. Γράψε πως θα μιλούσαν αν ήταν φίλες.

- Καλημέρα σας, κ. Λέλα Πώς είστε;
- Πολύ καλά ευχαριστώ. Και εσείς;
- Και εγώ καλά είμαι. Τι κάνει η οικογένεια, τα παιδιά;

- Ο σύζυγός μου ο Αντρέας έχει γρίπη και η μικρή μου Η Άννα στραμπούληξε τον αστράγαλό της.
- Σας εύχομαι περαστικά! Πότε μπορώ να περάσω να τους δω;
- Όποτε θέλετε. Να με πάρετε τηλέφωνο, όμως, πρώτα!
- Φυσικά! Σας χαιρετώ!
- Να πάτε στο καλό!

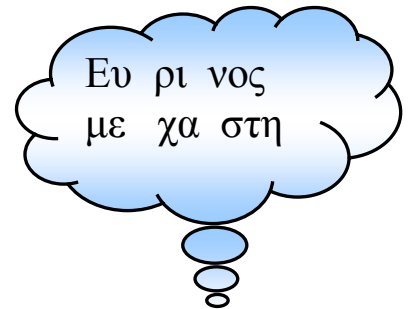
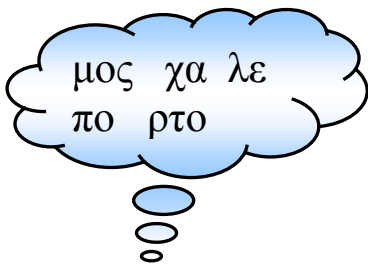
10. Βάλε τις συλλαβές που είναι μέσα στα μπαλονάκι στη σωστή σειρά και βρες τις λέξεις.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Να βρεις 6 λέξεις στο παρακάτω κρυπτόλεξο, να τις κυκλώσεις, να τις γράψεις στις γραμμές και να χρωματίσεις την παραλήγοσα των λέξεων με πράσινο.

A	K	O	P	Δ	E	Λ	A
Σ	Δ	Φ	A	Γ	H	Ξ	X
Ψ	Ω	N	Δ	M	Λ	K	A
M	A	N	I	K	I	A	P
Ω	X	A	K	Σ	X	Z	T
H	Y	Δ	I	Γ	I	Ξ	I
N	A	K	O	M	A	K	N
Π	A	Γ	Ω	N	I	A	O

_____	_____
_____	_____
_____	_____

12. Στον παρακάτω πίνακα να ονοματίσεις τις λέξεις ανάλογα με τις συλλαβές τους.

ΛΕΞΗ	ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ
κλειδί	κλει - δί	δισύλλαβη
κοτέτσι		
κρυφτό		
αποθήκη		
αδέρφια		
χαρτοπόλεμος		
στρογγυλεμένος		
ψαλίδι		
ας		

13. Βάλε παύλες στον παρακάτω διάλογο.

Οι Κάλοι της Κλάρας
(Ντιμίτερ Ινκίοφ)

«Δεν είναι εύκολο πράγμα να φοράς καινούρια παπούτσια.

Παρ' όλο που τα καινούρια παπούτσια είναι κάτι πολύ ωραίο. Κι αυτό θα το δούμε στην παρακάτω ιστορία που θα σας διηγηθώ.»

«Προσέξτε με καλά!»

«Μια γερόντισσα που έμενε στην πολυκατοικία μας και πάντα μάλωνε όλα τα παιδιά πέθανε.»

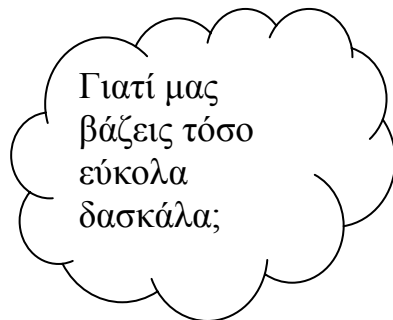
Ύστερα από δύο μέρες, είπε ο μπαμπάς στη μαμά:

Σήμερα πρέπει να πάμε στην κηδεία.

Θα έρθω και γω μαζί σας, είπε η αδερφή μου η Κλάρα.

Αυτό δε γίνεται, μίλησε η μαμά.

Οι κηδείες δεν είναι για παιδιά.

14. Βάλε τόνους στο παρακάτω κείμενο:

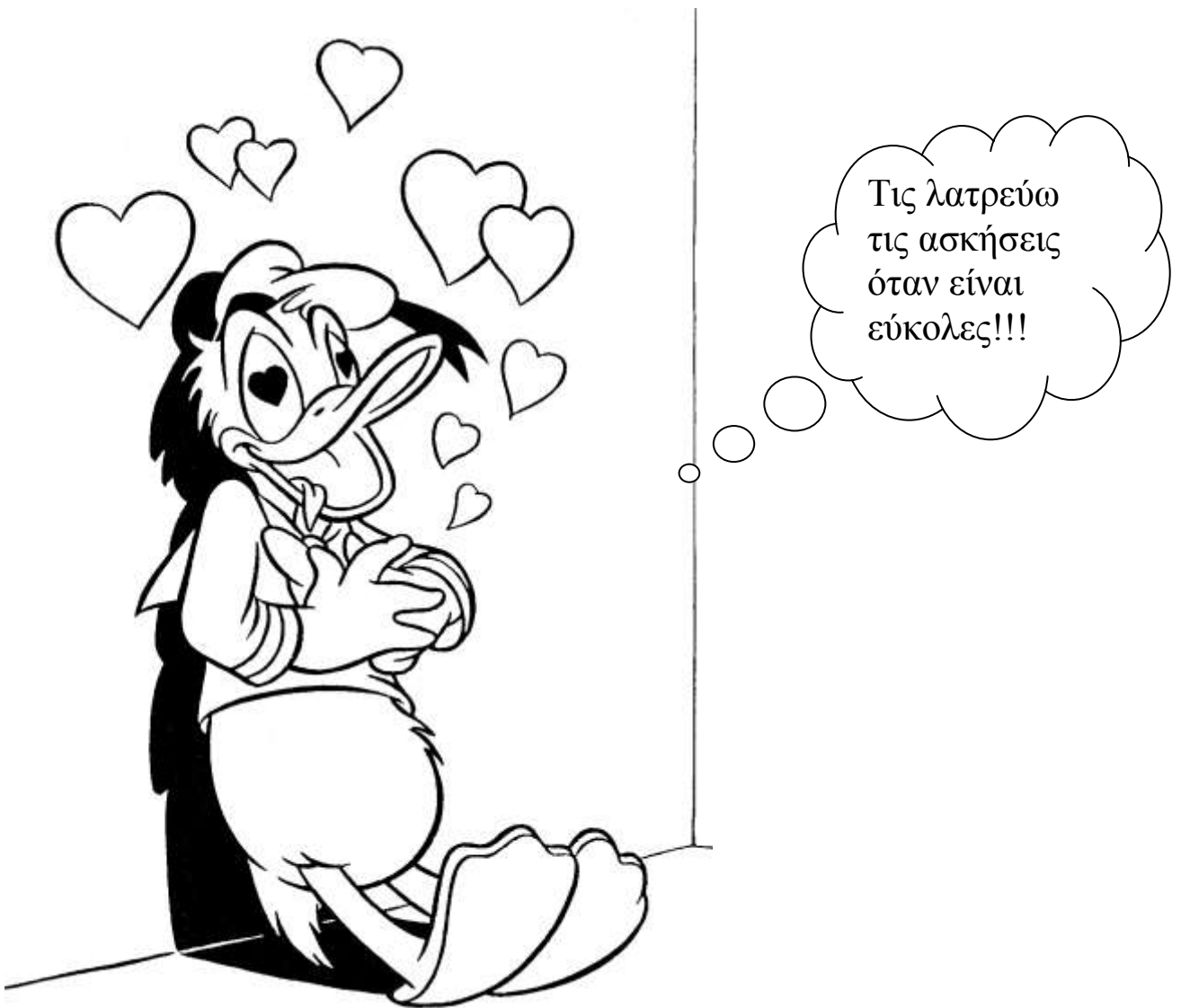
Καθε απογευμα ο ξαδερφος μου, ο Γιωργος, αφου μαθει πρωτα καλα τα μαθηματα του και γραφει στο τετραδιο του τις εργασιες, που τους εχει βάλει ο δασκαλος τους, παιρνει το ποδηλατο του και πηγαινει να κανει τον περιπατο του. Προχθες, που ηταν με τον ξαδερφο του τον Παντελη, του τρυπησε απ' το ποδηλατο του το λαστιχο του και ταλαιπωρηθηκε πολύ ωσπου να το φτιαξει.

15. Συμπλήρωσε το κενό κάθε πρότασης με τη σωστή λέξη από αυτές που υπάρχουν στις παρενθέσεις.

- Δεν κάθομαι καλά εδώ. Μου φαίνεται πως _____ μπροστά. (γέρνω ή γερνώ;)
- Δε μου έριξε ούτε μια _____ (μάτια ή ματιά;)
- Δε με ακούει _____ (κάνεις ή κανείς;).
- Ο _____ της εκκλησίας γκρεμίστηκε από το σεισμό (θόλος ή θολός;).
- Στο σπίτι μας στο βουνό έχουμε πολύ ωραία _____ (θεά ή θέα;).
- Καταγόταν από μεγάλη _____ (γένια ή γενιά;).

16. Γράψε τώρα κι εσύ προτάσεις με καθεμιά από τις λέξεις που δε χρησιμοποίησες προηγουμένως.

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____

3. ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΚΟΜΙΚΣ

«Ιστορίες με εικόνες»

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου.

σπήλαια: σπηλιές στα βουνά.

πάπυρος: ένα φυτό που φυτρώνει στις όχθες των ποταμών. Παλιά στην αρχαία Αίγυπτο χρησιμοποιούσαν τα φύλλα του πάπυρου για να γράφουν.

αγγεία: δοχεία πήλινα που τα χρησιμοποιούσαν παλιά για να φυλάνε μέσα διάφορες τροφές.

- **Διάβασε τα κείμενα και πρόσεξε τις εικόνες.**

Στην πρώτη εικόνα βλέπουμε μια σκηνή από κυνήγι που ζωγράφισαν οι άνθρωποι στους τοίχους των σπηλιών τα πολύ παλιά χρόνια. Έτσι θέλησαν να μας διηγηθούν πως κυνηγούσαν, τι ρούχα φορούσαν κ.λ.π

Στη δεύτερη εικόνα βλέπουμε μία σκηνή από την αρχαία Αίγυπτο. Η ζωγραφιά είναι πάνω σε πάπυρο, ένα είδος χαρτιού που είναι φτιαγμένο από τα φύλλα του φυτού πάπυρου. Η εικόνα αυτή μας δείχνει πως θέριζαν οι άνθρωποι τα χωράφια τους την εποχή εκείνη.

Στην τρίτη εικόνα βλέπουμε ζωγραφισμένες σκηνές από την ζωή των αρχαίων Ελλήνων. Είναι ζωγραφισμένες πάνω σε ένα αγγείο. Το αγγείο είναι ένα δοχείο που είναι φτιαγμένο από πηλό. Με τις ζωγραφιές αυτές οι αρχαίοι έλληνες θέλησαν να μας δείξουν με τι ασχολούνταν, τι φορούσαν κ.λ.π.

Στην τέταρτη εικόνα βλέπουμε μία μάχη των Ελλήνων. Είναι σκαλισμένη πάνω σε μάρμαρο.

Μαθαίνουμε έτσι τι όπλα είχαν οι αρχαίοι Έλληνες, τις φορούσαν στη μάχη...

Στην πέμπτη εικόνα βλέπουμε μια σκηνή από τη ζωή του Χριστού. Είναι η είσοδος Του στα Ιεροσόλυμα. Τέτοιες εικόνες βλέπουμε στις εκκλησίες και στα

Στην τελευταία εικόνα βλέπουμε τη φιγούρα ενός ποντικού σε διαφορετικές στάσεις. Είναι κινούμενα σχέδια, σαν αυτά που βλέπουμε στην τηλεόραση.

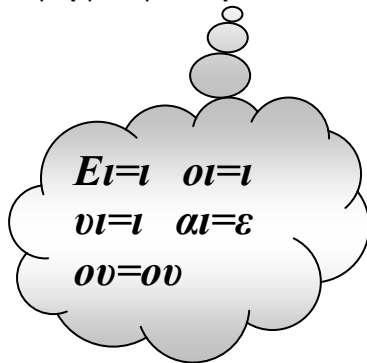
Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Τα δίψηφα

Δίψηφα λέγονται δύο διαφορετικά γράμματα που γράφονται μαζί, όταν όμως τα διαβάζουμε ακούγονται σαν ένα (κάνουν δηλαδή έναν φθόγγο).

Δίψηφα γράμματα έχουμε δύο ειδών: **ΔΙΨΗΦΑ ΦΩΝΗΕΝΤΑ** και **ΔΙΨΗΦΑ ΣΥΜΦΩΝΑ**.

Τα δίψηφα φωνήεντα είναι:

Τα δίψηφα σύμφωνα είναι:

Ο τόνος στα δίψηφα φωνήεντα μπαίνει στο δεύτερο φωνήεν.

Δύο ή περισσότερα σύμφωνα (εκτός από τα δίψηφα σύμφωνα) που βρίσκονται σε μία λέξη το ένα κοντά στο άλλο λέγονται **σύμπλεγμα**. Π.χ. **στρατιώτης, κατρακυλώ**.

Τελικά σύμφωνα

- Το τελευταίο γράμμα μιας λέξης λέγεται **τελικό**.
- Μία λέξη μπορεί να τελειώνει σε οποιοδήποτε φωνήεν (α, ε, η, ι, ο, ω, υ.)
- **Τελικά σύμφωνα** ονομάζονται τα σύμφωνα που γράφονται στο τέλος των λέξεων.

Τελικά σύμφωνα στην ελληνική γλώσσα είναι το **ν** (νι) και το **ς** (σίγμα).
Π.χ. μην, κάνουν, τέλος

- Υπάρχουν όμως και μερικές λέξεις ξένες που χρησιμοποιούμε και τελειώνουν και σε άλλα σύμφωνα όπως το **ρ** (ρο), το **τ** (ταυ). Π.χ. ροζ, τοςτ

Το σύμφωνο ς το συναντάμε σε τρεις διαφορετικές μορφές:

- **Σ (κεφαλαίο):** Το συναντάμε στην αρχή μιας πρότασης, ή το χρησιμοποιούμε για να γράψουμε κύρια ονόματα.
Π.χ. Σήμερα πήγα για ψώνια.
-Σωκράτη, πάρε με τηλέφωνο όταν μπορέσεις.
- **σ (μικρό):** Το συναντάμε στην αρχή ή στη μέση μιας λέξης, η οποία λέξη βρίσκεται μέσα σε πρόταση.
Π.χ. Κάθε μέρα σηκώνομαι στις 8 το πρωί και βουρτσίζω αμέσως τα δόντια μου.
- **ς (τελικό):** Το συναντάμε μόνο στο τέλος των λέξεων.
Π.χ. Ήρθες εσύ και έφυγε αυτός.

Άτονες λέξεις

Άτονες λέγονται οι λέξεις που δεν παίρνουν τόνο. Αυτές είναι οι μονοσύλλαβες λέξεις όπως : **με, σε, για, να, μην**

Εξαίρεση

- Οι λέξεις που και πως παίρνουν τόνο όταν ρωτάνε, όταν δηλαδή στο τέλος των προτάσεων υπάρχει ερωτηματικό (;) ή από προτάσεις που ρωτάνε αλλά δεν έχουν στο τέλος ερωτηματικό.
Π.χ. Πού βρήκες τόσα πολλά χρήματα;
Με ρώτησε πού βρήκα τόσα πολλά χρήματα.
Π.χ. Πού κοιμήθηκες χτες; Πώς μπήκες στο σπίτι αφού δεν είχες κλειδιά;

- Το η παίρνει τόνο όταν θέλουμε να διαλέξουμε ένα πράγμα από κάτι άλλο και λέγεται διαζευκτικό
Π.χ. Θέλεις παγωτό σοκολάτα ή παγωτό φράουλα;

Πως μετατρέπουμε ένα διάλογο σε κείμενο και το αντίστροφο.

Πολλές φορές θέλουμε να μετατρέψουμε ένα διάλογο (μια συζήτηση δηλαδή μεταξύ δύο ή περισσότερων ανθρώπων) σε ένα κείμενο.

Πρέπει λοιπόν να προσέξουμε:

- Ποια είναι τα πρόσωπα της ιστορίας.
- Ποιος είναι ο χώρος στον οποίο γίνονται τα γεγονότα της ιστορίας.
- Την αρχή, τη μέση και το τέλος της ιστορίας.
- Τα συναισθήματα, εντυπώσεις και σκέψεις των προσώπων.

Όταν δηλαδή αλλάζουμε ένα διάλογο σε κείμενο πρέπει να προσέχουμε η ιστορία μας να έχει αρχή, μέση και τέλος. Να περιγράφουμε δηλαδή τα γεγονότα με τη σειρά, έτσι ώστε ο αναγνώστης (αυτός που διαβάζει την ιστορία) να καταλαβαίνει αυτά που διαβάζει, ποιος ήρωας μιλάει ή κάνει κάτι χρησιμοποιώντας φράσεις όπως: Ο Κώστας ρώτησε..... η μητέρα του είπε.....

Όταν θέλουμε να μετατρέψουμε ένα κείμενο σε διάλογο πρέπει να προσέξουμε:

- Ποια είναι τα πρόσωπα της ιστορίας
- Να δούμε τι λέει το κάθε πρόσωπο ξεχωριστά και να το γράψουμε βάζοντας μπροστά το όνομα αυτού που μιλάει ή παύλα (-) για να ξέρουμε ποιος λέει τι.

Π.χ.

Διάλογος

Μητέρα : Κατερίνα, μάζεψε τα ρούχα σου από το δωμάτιό σου!
Κατερίνα : Δεν μπορώ τώρα, παίζω ένα παιχνίδι στον υπολογιστή.
Μητέρα : Σήκω αμέσως και βοήθησέ με!
Κατερίνα : Πω πω ! Συνέχεια φωνάζεις! Αμάν πια! Έρχομαι.

Μετατροπή του διαλόγου σε κείμενο

Η Μητέρα είπε στην Κατερίνα να πάει να μαζέψει τα ρούχα της από το δωμάτιό της. Η Κατερίνα όμως της απάντησε ότι δεν μπορούσε γιατί έπαιζε ένα παιχνίδι στον υπολογιστή. Η μητέρα θύμωσε και νευριασμένη της είπε να σηκωθεί αμέσως και να τη βοηθήσει. Η Κατερίνα της είπε ότι φωνάζει συνέχεια και αγανακτισμένη σηκώθηκε για να τη βοηθήσει.

Κείμενο

Ο πατέρας ρώτησε τον Κωστάκη αν ήθελε να τον πάει στην πλατεία να παίξει μπάλα. Ο Κωστάκης όμως ήταν κουρασμένος και του είπε ότι προτιμούσε να δει κινούμενα σχέδια στην τηλεόραση. Ο πατέρας του απάντησε ότι δεν πειράζει και ότι θα κατέβαινα την επόμενη μέρα στην πλατεία.

Να δω τι θα κάνει ο Γκούφης, θα σκάσουμε στα γέλια!!

Μετατροπή του κειμένου σε διάλογο

Πατέρας : Κωστάκη, θέλεις να σε πάω στην πλατεία να παίξεις μπάλα;

Κωστάκης: Μπαμπά είμαι κουρασμένος, προτιμώ να δω κινούμενα σχέδια στην τηλεόραση.

Πατέρας : Δεν πειράζει, θα κατέβουμε αύριο.

εργασίες

1. Βάλε τόνους στον παρακάτω διάλογο :

- Πως τα περασες Αθηνα εκει που πηγες;
- Πηγες στο βουνο η στη θαλασσα;
- Ηταν ωραιο η εξοχη η προτιμας να μενεις στην Αθηνα ;
- Η δασκαλα μας μας ειπε πως θα παμε εκδρομη.
- Πηγατε στο σχολειο με τα ποδια η με το λεωφορειο;

- Να ερθω να παιξουμε το Σαββατο η την Κυριακη;

2. Βάλε τόνους στον παρακάτω διάλογο:

- Που ησουν Μαρία;
- Στη γιορτή της φίλης μου της Δημητρας.
- Πως περασες; Καλα;
- Καταπληκτικα. Ηταν ολοι οι φιλοι μας εκει.
- Πως πηγες εκει; Πηρες το λεωφορειο η κανενα ταξι;
- Πως να πηγαινα; Πηρα ταξι γιατι ο μπαμπας μου δουλευε και δεν μπορουσε να με παει. Ετσι η θα επαιρνα ταξι η θα εμενα σπίτι.

3. Βάζω τόνο στο που, πως και στο η όταν πρέπει:

- Τι σου αρέσει πιο πολύ η σοκολάτα η τα γλυκά;
- Μαίρη, θα έρθεις μαζί μου η θα μείνεις σπίτι;
- Πας είπε πως πήγε με το αυτοκίνητο αλλά πώς να την πιστέψεις;
- Ποιον αγαπάς πιο πολύ, τον μπαμπά η τη μαμά;
- Που θα πας το Σάββατο;
- Εκεί που ήταν δεν μπορούσα να το βρω.
- Την ώρα που μου τηλεφώνησες εγώ έλειπα.
- Πως τα πήγες σήμερα με το ωδείο σου;
- Που τρέχεις έτσι βιαστικός Νικόλα;
- Που μου είπες πως παραθερίσατε;
- Η θα έρθω και γω μαζί σου η δε θα πας πουθενά.
- Ποιος σε βοηθά στο διάβασμα, η μαμά η ο μπαμπάς σου;

4. Γράψε και εσύ δύο προτάσεις με το που και το πως που να ρωτάνε:

5. Κύκλωσε στα παρακάτω κείμενα τα δίψηφα φωνήεντα με κόκκινο και τα δίψηφα σύμφωνα με πράσινο.

Ήταν Άνοιξη. Ο Δημήτρης ξεκίνησε να πάει να μαζέψει μανιτάρια στο δάσος. Ο καιρός ήταν πάρα πολύ άσχημος αλλά το Δημήτρη δεν τον ένοιαζε. Τραγουδώντας ένα ωραίο τραγουδάκι περπατούσε γρήγορα, ώσπου κατά το μεσημεράκι έφτασε στον προορισμό του. Όμως μια ξαφνική μπόρα ξέσπασε τελείως αναπάντεχα λες και ήταν Χειμώνας.

Ο Δημήτρης είδε ένα κορίτσι μπροστά του που και αυτό έτρεχε να προφυλαχτεί από τη βροχή. Κάθισαν κάτω από ένα δέντρο μέχρι να σταματήσει η βροχούλα.

Πράγματι μετά από λίγη ώρα ο ήλιος βγήκε ξανά, τα πουλάκια βγήκαν από τις φυλλωσιές των δέντρων που είχαν κρυφτεί και τα τζιτζίκια άρχισαν πάλι να λένε το τραγούδι τους.

6. Στις παρακάτω προτάσεις κύκλωσε τα δίψηφα σύμφωνα με κόκκινο και τα δίψηφα φωνήεντα με πράσινο:

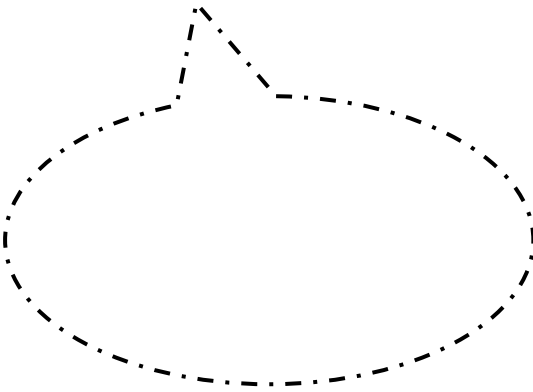
- Η Αθηνά πηγαίνει κάθε απόγευμα το σκυλί της βόλτα στο πάρκο.
- Η Αγγελική πήρε το αγκίστρι και πήγε για ψάρεμα με τον παππού της.
- Τα παιδιά έσπασαν το τζάμι και η μαμά του Βαγγέλη τα μάλωσε.
- Τα κορίτσια μαζεύτηκαν για να παρακολουθήσουν την παράσταση του τσίρκου .
- Ο μπέμπης πείνασε και γκρίνιαζε όλη την ώρα.
- Το κολύμπι είναι το αγαπημένο μου άθλημα.
- Η μαμά εκνευρίστηκε που ο μπαμπάς τελικά δεν ήρθε νωρίς το βράδυ.

7. Υπογράμμισε τα δίψηφα σύμφωνα στις παρακάτω προτάσεις:

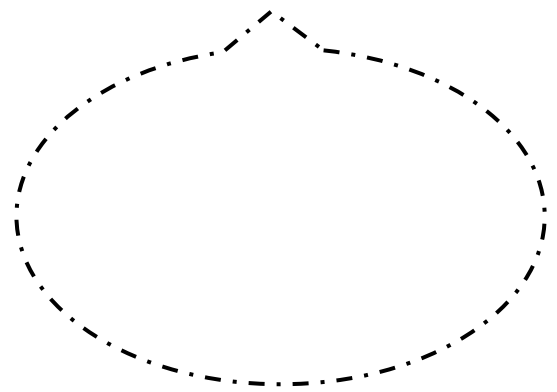
- Ο μπαρμπα-Αντώνης σήκωσε το μαστούνι του και χτύπησε την αλεπού την ώρα που έβγαινε από το κοτέτσι του.
- Η γιαγιά πήρε στην αγκαλιά της το εγγονάκι της, την Αγγελικούλα και κάθισε κοντά στο τζάμι.
- Τα τζιτζίκια όλο το καλοκαίρι τραγουδούν. Λένε ότι είναι πολύ τεμπέλικα έντομα.
- Του παππού μου του αρέσει το τσάι, εμένα πάλι μου αρέσει να μασάω τσίχλες.

8. Βρες από το λεξικό σου λέξεις με δίψηφα και να τις γράψεις στο κατάλληλο σχήμα.

Δίψηφα φωνήεντα

Δίψηφα σύμφωνα

9. Βάλε τόνο στις παρακάτω λέξεις και υπογράμμισε τα δίψηφα φωνήεντα:

σχολειο	οικοπεδο
τραγουδι	χαιρετω
αλεπου	ποιημα
λαιμος	καφενειο
καιρος	οικοπεδο
ωραια	κοιταζω
καπου	Καιτη
οικογενεια	πουλω

τοιχος
κουδουνι
γειτονια
παιρνουσα
πηγαينا
σαπουνιζω

κοιλαρας βουτια

10. Κύκλωσε τα δίψηφα φωνήεντα:

Χειμώνας! Η κυρα-Μάρω , η αλεπού, δεν έβρισκε πια φαγητό στο βουνό. Κατέβηκε, λοιπόν, στο χωριό που λέτε! Μύρισε για κανένα κοτέτσι. Να εκεί! στην άκρη του χωριού!

Ξεκίνησε προσεκτικά για εκεί. Ένιωθε απέραντη ευτυχία στη σκέψη πως εκείνη τη νύχτα δε θα κοιμόταν νηστική. Σκέφτηκε τι χαρές θα έκανε το μικρό αλεπουδάκι της γιατί βλέπετε ήταν πονόψυχη η αλεπού.

Μα ο σκύλος του σπιτιού κάτι μυρίστηκε και γάβγισε θυμωμένα. Η κυρα-Μάρω όπου φύγει φύγει από την τρομάρα της. Και έτσι έμεινε και αυτό το βράδυ νηστική!!

11. Να μετατρέψεις τον παρακάτω διάλογο σε κείμενο:

Άννα : Γεια σου Μαίρη, τι κάνεις;

Μαίρη: Καλά είμαι, εσύ;

Άννα: Είμαι λίγο κουρασμένη. Η γιαγιά μου ήταν άρρωστη χθες και την πήγαμε στο νοσοκομείο. Σήμερα όμως είναι καλύτερα.

Άννα: Μπράβο, πολύ χαίρομαι. Να της πεις περαστικά. Φεύγω τώρα γιατί άργησα για το μάθημα των Αγγλικών μου. Γεια σου!

Μαίρη: Γεια σου Άννα. Καλό μάθημα.

12. Μα μετατρέψεις το κείμενο σε διάλογο:

Ο Μάκης ρώτησε τη μητέρα του αν μπορεί να πάει στη συναυλία του Χατζηγιάννη. Η μητέρα του απάντησε ότι ήταν πολύ αργά και το εισιτήριο πολύ ακριβό. Ο Μάκης όμως την παρακάλεσε να τον αφήσει και της είπε ότι θα πλήρωνε αυτός το εισιτήριό του από το χαρτζιλίκι του. Η μητέρα τελικά του επέτρεψε να πάει και τον έβαλε να της υποσχεθεί ότι θα ήταν πολύ προσεκτικός στο δρόμο.

13. Στο παρακάτω κείμενο να συμπληρώσεις τα τελικά σύμφωνα που λείπουν.

- Δε μου λε..., Γρηγόρη, δε... ντρέπεσαι να μη... ακούς τη... αδερφή σου, παρά φεύγει...; Σε παρακαλάει τόση ώρα να τη βοηθήσει... να ετοιμάσει τη... τσάντα τη..., και συ δε... τη... δίνει... καμία σημασία.
- Πώ... να τη βοηθήσω δηλαδή;
- Να τη... ετοιμάσει... το τος... τη... και να βγάλει... από τη... ντουλάπα τη ρο... ζακέτα τη....
- Δε θέλω τη ρο..., θέλω τη... τυρκουά....
- Ναι, αλλά βιάζομαι να φύγω, θα χάσω το... αγώνα ποδοσφαίρου!
- Μη... βιάζεσαι και είναι νωρί... ακόμα. Συμμάζεψε και το κρεβάτι σου και βάλε το παζ... στο ράφι της βιβλιοθήκη...!
- Αμά..., πρωί – πρωί!!

14. Στις παρακάτω προτάσεις λείπουν τα δίψηφα φωνήεντα. Μπορείς να τα γράψεις;

- Μια φορά κ.... έναν κ....ρό π....διά μ...., ήταν ένας γέρος κ.... μια γρι...λα. Όπ..., λ...πόν, μια μέρα ο γέρος λέ... στην γριά:
- Άντε γριά, γρι...λα, ξύσε την κασόνα, τίναξε και τη σακ...λα. Μαθές π... ξέρ...ς, μπορ... –τίναξε εδώ, τίναξε εκ... – μπορ... να μαζευτ... λίγο αλεύρι, και να φτιάξ...ς κανένα καρβελάκι.

Αλέξης Τολστόι (απόσπασμα)

- Στα πολύ παλιά χρόνια, τότε που όλα στον κόσμο ήταν αλλιώτικα, ήλιος και νερό ζ...σαν κ... τα δυο πάνω στη γη κι ήταν φίλ... αγαπημέν.... Ο ήλιος έμενε με τη γυν...κα του τη Σελήνη. Το νερό ζ...σε με τη γυν...κα του τη θάλασσα, και το συγγενολόι της τα κύματα κ... τα ψάρια.

Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου (απόσπασμα)

- Εμ...ς, στο σπίτι μας κάν...με ανακύκλωση. Μαζεύ...με μπ...κάλια, υάλινα ή χάρτινα, ... διάφορες άλλες συσκευασίες. Πηγ...νω και ρίχνω τα σκ...πίδια στον ...δικό κάδο της ανακύκλωσης .

Καλύτερα να
πνιγώ σ' ένα
παγόβουνο, παρά
να κάνω όλα αυτά.

15. Βάλε το κατάλληλο Σ,σ,ή ς στο παρακάτω κείμενο.

-ωτήρη,ου έχω πει, πολλέ.... φορέ.... να τρω.... όλο
....ου το φαγητό.ε παρακαλώ να μ' ακού.....
- Αφού,ου λέω βρε μαμά, δεν πεινάω, έχει γεμί....ει το
....τομάχι μου.

- Θα αρρω....τή....ει.... και θαε τρέχουμετους γιατρού.... για εξετά....ει....
- Τι εξετά....ει....; Θα μου κάνουν και ενέ....ει.... και θα πονέ....ω;
- Δεν ξέρω. Ο κ.ίμος ο γιατρό...., είπε να τρω.... όλοου το φαγητό.
- Καλά! Θα φάω μία μπουκιά ακόμα. Δε μ' αρέ....ει ο μου....ακάς!

16. Γράψε το ελληνικό αλφάβητο.

Κεφαλαία	Μικρά	Ονομασία
Α	α	άλφα

Κεφαλαία	Μικρά	Ονομασία
Μ	μ	μι

17. Υπογράμμισε τα δίψηφα σύμφωνα με κόκκινο και τα δίψηφα φωνήεντα με πράσινο:

- Η Αγγελική κοίταζε το αγκίστρι της και ευχόταν να είχε καλύτερο δόλωμα.
- Ο παππούς αγκάλιαζε συνέχεια το Βαγγέλη.
- Η Ελενίτσα έσπασε το τζάμι και η μαμά της ανησύχησε .
- Η Μαρία άνοιξε το τζάμι και μετά κοίταζε μέσα στην τσάντα της να βρει τα τσιγάρα της.
- Τα κορίτσια της τάξης μου, μου είπαν ότι στην πόλη μας θα έρθει το τσίρκο.

- Η μπάλα του μπέμπη μας, έπεσε μέσα στον κήπο του κυρ Ντίνου και εκείνος εκνευρίστηκε γιατί του χάλασε η μπάλα τα λαχανικά του.
- Μετά το κολύμπι, μου αρέσει να τρώω ντοματοσαλάτα!
- Σε πολλά παιδιά αρέσουν πολύ τα λουκούμια.
- Η Καίτη είναι η καλύτερη φίλη του Μπάμπη και του Ντίνου.
- Με την οικογένειά μου παραθερίσαμε φέτος το καλοκαίρι σε ένα όμορφο νησί.
- Ο Κώστας παίζει μπάλα με τον Άγγελο κάθε απόγευμα.
- Ο μπάρμπα-Θανάσης, κρατώντας τη γκλίτσα του οδηγεί τις κατσίκες του κάθε πρωί στο βουνό. Εκεί συχνά μαζεύει ξύλα για το τζάκι του. Η γυναίκα του στο σπίτι ασχολείται με τις δουλειές του νοικοκυριού και με τα δύο τους παιδιά, τη Ντίνα και το Λάμπρο. Καμιά φορά πηγαίνει στη στρούγκα και βοηθά τον άντρα της στο άρμεγμα των κατσικιών.

Αυτά μόνο;
Σπουδαία τα
λάχανα!!!

4. Ετοιμασίες για το ταξίδι

Ο φτεροπόδαρος

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου.

φτεροπόδαρος: αυτός που τρέχει γρήγορα, σα να έχει φτερά στα πόδια του και να πετάει.

που είναι στα καλά του: έχει κέφια, έχει καλή διάθεση, δεν είναι κακόκεφος.

σιμιγδάλι: αλεύρι που χρησιμοποιείται στα γλυκά και στα φαγητά.

σησάμι (σουσάμι): σπόρος που βάζουμε στα κουλούρια, στα γλυκά, στο ψωμί...

πουλάρι: μικρό άλογο.

θέλημα: να κάνω μία δουλειά για κάποιον άλλον.

σίφουνας: πολύ δυνατός άνεμος.

- Μπορείς να διηγηθείς την ιστορία με δικά σου λόγια;

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Τα διπλά σύμφωνα

Τα διπλά σύμφωνα είναι το ξ και το ψ . Τα ονομάζουμε έτσι γιατί ενώ γράφονται με ένα γράμμα ακούγονται σα δύο ήχοι.

$$\Xi = \kappa + \sigma$$

$$\Psi = \pi + \sigma$$

Π.χ. ξένος (ακούγεται σαν κς αλλά γράφουμε ξ)
Ψωμί (ακούγεται σαν πς αλλά γράφουμε ψ)

Αλφαβητική σειρά

Αλφαβητική σειρά είναι η σειρά που έχουν τα γράμματα στην ελληνική αλφαβήτα.

- Για να βάλουμε λέξεις σε αλφαβητική σειρά κοιτάζουμε το πρώτο γράμμα τους και γράφουμε αυτή τη λέξη της οποίας το αρχικό γράμμα είναι πρώτο στην αλφαβήτα.

Αν υπάρχουν λέξεις που αρχίζουν από το ίδιο γράμμα, τότε τις ταξινομούμε με βάση το δεύτερό τους γράμμα, το τρίτο...

Π.χ. Έχουμε τις λέξεις : γάμος, ψάρι και βαλίτσα.

Το γράμμα της λέξης βαλίτσα είναι πιο μπροστά στη αλφαβήτα, άρα η λέξη βαλίτσα θα πάει πρώτη. Από τις λέξεις που έμειναν θα κάνουμε πάλι το ίδιο κ.λ.π.

Π.χ. θέλουμε να βάλουμε σε αλφαβητική σειρά τις λέξεις : καλάθι, ταξιδεύω, μαϊμού. Θα δούμε πιο γράμμα από αυτές τις λέξεις είναι πρώτο στην ελληνική αλφαβήτα. Έτσι θα έχουμε: καλάθι (1), μαϊμού (2), ταξιδεύω (3)

Π.χ. Θέλουμε να βάλουμε σε αλφαβητική σειρά τις λέξεις: μεγάλος, μαμά, μύτη.

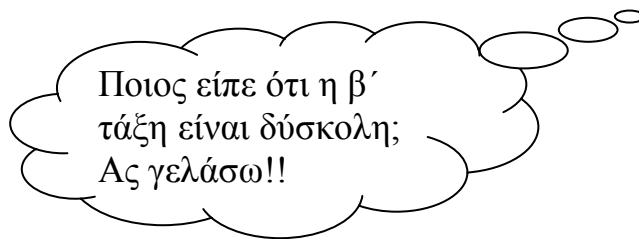
Επειδή αρχίζουν και οι τρεις λέξεις από το ίδιο γράμμα, θα κοιτάζουμε το δεύτερό τους γράμμα. Έτσι θα έχουμε: μαμά (1), μεγάλος (2), μύτη (3)

Μαθαίνω να φτιάχνω καταλόγους

- Πολλές φορές χρειάζεται να γράψουμε με τη σειρά διάφορα ονόματα, ψώνια, ρούχα κ.λ.π. τότε λέμε ότι φτιάχνουμε ένα κατάλογο ή μία λίστα.

Φτιάχνουμε καταλόγους ή λίστες επειδή μας βοηθούν:

- Να θυμόμαστε πρόσωπα, ψώνια, βιβλία κ.λ.π. που δεν πρέπει να ξεχάσουμε.

Για να φτιάξουμε ένα κατάλογο πρέπει:

- Να βάλουμε τα πράγματα που θα γράψουμε με αλφαβητική σειρά ή
- Να ταξινομήσουμε (βάλουμε) τα πράγματα που ανήκουν στην ίδια ομάδα μαζί.

Π.χ. Δε θέλουμε να ξεχάσουμε τι μας είπε η μαμά να ψωνίσουμε από το σουπερμάρκετ:

εργασίες

1. Βάλε σε αλφαβητική σειρά τις λέξεις:

καπνός, καλύτερα, κανόνι, καναπές, καρύδι, Καραγκιόζης

πελεκάνος, πελαργός, πελάτης, πελατεία

2. Βάλε σε αλφαβητική σειρά τις λέξεις:

στρατός, ακούω, βλέπω, εργοστάσιο, ράγες, χόρτο, κερδίζω,
ψαρεύω, τρώω, ζαλίζω, γαριδάκια, ήλιος, φωτιά, δάσος,
θάλασσα, νάνος, οδοντίατρος, ωραίος, μανιτάρι, ξένος

3. Διόρθωσε τις παρακάτω λέξεις που είναι γραμμένες λάθος:

Κσυλόφωνο, κσωτικό, κσεφωνητό, Κσανθή, κσιφίας, κσέρω

πσαράς, πσεύτικος, πσύχρα, , απόπσε, πσέμα, λάμπση, βάπσιμο,
κάψιμο

4. Φτιάξε έναν κατάλογο
με πράγματα που θα πάρεις
μαζί σου όταν πας ένα
Σαββατοκύριακο στο
εξοχικό σου.

Λίστα

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Φτιάξε ένα τηλεφωνικό κατάλογο με τα τηλέφωνα των καλύτερών σου φίλων.

Ονόματα	Τηλέφωνα
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

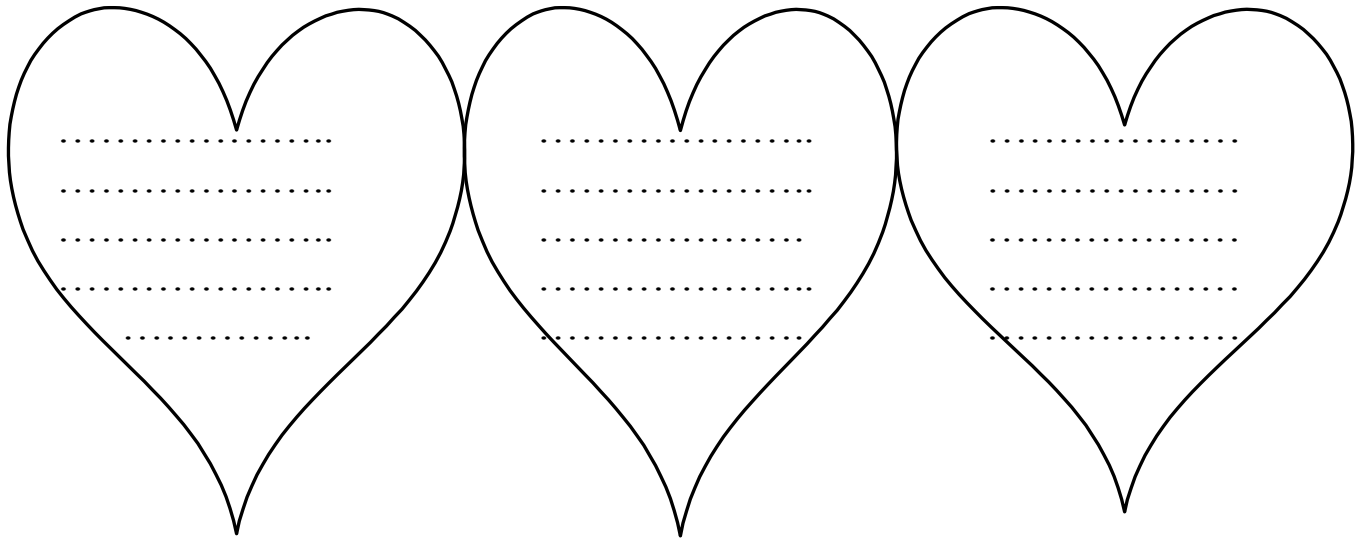
6. Από το παρακάτω κείμενο να βρεις ποιες λέξεις έχουν συμπλέγματα και να τις γράψεις εδώ:

Οι στρατιώτες στο στρατόπεδο κάνουν πολύ εξοντωτικές ασκήσεις. Τρώνε πολύ λίγο φαγητό και δεν πέφτουν στο στρώμα τους ούτε πέντε ώρες καλά – καλά. Όταν ο καιρός είναι βροχερός, πάνε και κάνουν αναβάσεις στα βουνά, μέσα στις λάσπες και στο κρύο. Οι αρβύλες τους και το κράνος τους είναι πολύ βαριά.

8. Βάλε τα παρακάτω είδη στην κατάλληλη λίστα.

ξύστρα,	γιαούρτι,	μαρκαδόροι,	κάλτσες,
μακαρόνια,	γόμα,	εσώρουχα,	τυρί,
πουλόβερ,	κασκόλ,	τετράδια,	βούτυρο,
ζακέτα,	μολύβι,	παριζάκι	

είδη ρουχισμού σχολικά είδη τρόφιμα

9. Γράψε τις παραπάνω λίστες που έκανες, σε αλφαβητική σειρά.

Είδη ρουχισμού

.....

Σχολικά είδη

.....

Τρόφιμα

.....

10. Κύκλωσε τα δίψηφα στο παρακάτω κείμενο:

Εμένα το σχολείο μου αρέσει πάρα πολύ γιατί εκεί μαθαίνω πάρα πολλά ωραία πράγματα. Με όλα τα παιδιά είμαι φίλη και στα διαλείμματα τρώμε παρέα το φαγητό μας. Εμείς μένουμε κοντά στο σχολείο και έτσι δεν κουράζομαι πολύ να περπατώ.

Πηγαίνω και έρχομαι σε 5 λεπτά. Άλλα παιδιά μένουν μακριά και αναγκάζονται να παίρνουν το λεωφορείο ή να τα φέρνει ο μπαμπάς τους με το αυτοκίνητο.

11. Στις παρακάτω λέξεις, συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν και βάλε τόνο, όπου χρειάζεται.

σελήν...	έτρ...γα	κουτάλ...
αστροναύτ...ς	ποντ...κι	ψ...μί
τσεπάκ...	ροκαν...ζω	μολ...βι
κέφ...	σ...δερο	ξ...στρα
ντ...φι	παξ...μάδι	σκ...νί
Δόντ...	μαχ...ρι	παντελόν...

ν...χτικιά	εσ...ρουχα	σκ...νή
σκ...λος	ξ...ράφι	σπαθ...
σπ...τι	ταψ...	σκ...σιμο

12. Συμπλήρωσε όποιο δίμηφο σύμφωνα ταιριάζει:

----ίρκο, παλιά----ος, δό----ι, παν----ούρι,
 νεράν----ι, ----άρ----ας, κορί----ι, Χα----ηβάτης,
 Α----ώνης, Ελενί----α, Μαρί----α, πε----έτα,
 ----ι----ίκι, ακούγο----αι, τσα----ί, ----ομάτα,
 κολύ----ι, α----ίστρι, Α----ελική, ----άλα,
 α----ινάρα, α----έλι, παρά----α, Καρα----ιόζης,
 λα----ερός, Βα----έλης, κά----ος, φα----άρος

Επιτέλους θα κάνεις καμιά
σωστή άσκηση;

5. Πάμε για ψώνια;

- Θυμάσαι τι άλλο είναι γραμμένο στις ετικέτες, στα κουτιά ή στα μπουκάλια από διάφορα προϊόντα;

Στις ετικέτες των διάφορων προϊόντων, εκτός από την ημερομηνία λήξης του είναι γραμμένες και διάφορες άλλες πληροφορίες όπως:

- Το όνομα του προϊόντος (πως ονομάζεται δηλαδή)
- Τα συστατικά του προϊόντος (από τι δηλαδή υλικά είναι φτιαγμένο)
- Φράσεις που μας λένε τι έχει ή δεν έχει το προϊόν (ζάχαρη – χωρίς ζάχαρη)
- Το βάρος ή την ποσότητα του προϊόντος (πόσο δηλαδή ζυγίζει το προϊόν που βρίσκεται μέσα στη συσκευασία)
- Το όνομα της βιομηχανίας που το έφτιαξε, τη διεύθυνσή της ή το τηλέφωνό της.

Η διαφήμιση

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του ποιήματος

Θ' αποχτήσω: θα κάνω κάτι δικό μου

ξεμυαλίζεις: επηρεάζω κάποιον και τον κάνω να μη σκέφτεται πριν κάνει κάτι.

Η κυρα-Καλή και οι δώδεκα μήνες

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου

θέρο (ο θέρος): είναι η εργασία που κάνει ο γεωργός όταν κόβει το σιτάρι, το κριθάρι...

ευεργετικές: αυτές που κάνουν καλό.

φλουριά: νομίσματα που είναι φτιαγμένα από χρυσάφι

Οι μέρες της εβδομάδας

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου

μελετώ: διαβάζω κάτι πολύ προσεκτικά

θα προγραμματίσω: θα κάνω ένα πρόγραμμα, για να ξέρω από πριν τι θέλω να κάνω.

σβούρα ο καιρός κύκλους γυρνά: περνάει ο καιρός κάνοντας κύκλους σαν τη σβούρα.

λιακάδα: όταν έχει ήλιο και ζέστη

κακοκεφιά: η κακή διάθεση, η ακεφιά.

- Διάβασε τις παροιμίες για τους μήνες τις οποίες έγραψε η γιαγιά της Χαράς, όταν την άκουσε να λέει τους μήνες απέξω. Καταλαβαίνεις τι σημαίνουν;

Του Γενάρη το φεγγάρι λάμπει σαν μαργαριτάρι.

Όταν έχουμε πανσέληνο (όταν δηλαδή γεμίζει το φεγγάρι, όταν είναι ολόκληρο) τον Γενάρη είναι πολύ λαμπερό.

Ο Φλεβάρης κι αν φλεβίσει καλοκαίρι θα μυρίσει.

Επειδή ο Φλεβάρης είναι ο τελευταίος μήνας του χειμώνα δε μας νοιάζει όσο κρύο κι αν κάνει γιατί ξέρουμε ότι σε λίγο έρχεται το καλοκαίρι.

Μάρτης είναι χάδια κάνει, πότε κλαίει πότε γελάει.

Λέμε αυτήν την παροιμία για το Μάρτη, επειδή το μήνα αυτό ο καιρός δεν είναι σταθερός, μία κάνει κρύο και μία κάνει ζέστη.

Από Μάρτη καλοκαίρι κι από Αύγουστο χειμώνα.

Λέμε αυτή την παροιμία γιατί το Μάρτη αρχίζει και καλυτερεύει ο καιρός και μας θυμίζει ότι πλησιάζει το καλοκαίρι, ενώ τον Αύγουστο αρχίζει ο καιρός σιγά σιγά να χαλάει και μας θυμίζει ότι έρχεται ο χειμώνας.

Τι να 'ναι
αυτά άραγε;

Αύγουστε, καλέ μου μήνα, να' σουν δυο φορές το χρόνο.

Ο Αύγουστος είναι ο μήνας των διακοπών και της ξεκούρασης. Γι' αυτό θέλουμε να κρατήσει περισσότερο.

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Οι συνδυασμοί αυ και ευ

Τα φωνήεντα **α** και **ε** όταν έχουν δίπλα τους το φωνήεν **υ** κάνουν τους συνδυασμούς **αυ** και **ευ**. Το **αυ** διαβάζεται άλλες φορές σαν **αφ** και άλλες φορές σαν **αβ**. Επίσης ο συνδυασμός **ευ** διαβάζεται άλλες φορές σαν **εφ** και άλλες φορές σαν **εβ**.

Π.χ. αυλή = αβλή

αυτί = αφτί

ευλογία = εβλογία

ευτυχία = εφτυχία

Για να διαβάσουμε σωστά τους συνδυασμούς αυ και ευ πρέπει να γνωρίζουμε:

- Όταν υπάρχει ένα από τα σύμφωνα **θ, κ, ξ, π, σ, τ, ή χ** μετά τους συνδυασμούς **αυ** και **ευ** τότε οι συνδυασμοί αυτοί προφέρονται **αφ** και **εφ**.

Π.χ. αυξάνω = αφξάνω

ευκάλυπτος = εφκάλυπτος

αυτός = αφτός

- Όταν υπάρχει φωνήεν ή ένα από τα σύμφωνα γ, δ, ζ, λ, μ, ν ή ρ μετά τους συνδυασμούς αυ και ευ τότε οι συνδυασμοί αυτοί προφέρονται αβ και εβ.

Π.χ. αυλή = αβλή
 αυγό = αβγό
 ευδοξία = Εβδοξία
 εύνοια = έβνοια

- Όταν οι συνδυασμοί **τονίζονται**, ο τόνος μπαίνει πάντοτε το υ.
 Π.χ. αύριο, εύκολος

Το ενωτικό

Ενωτικό ονομάζουμε τη μικρή αυτή γραμμή που χρησιμοποιούμε όταν μία λέξη δεν μας χωράει να τη γράψουμε στο τέλος της σειράς και τη συνεχίζουμε στην επόμενη σειρά.

Π.χ. «Κάποια μέρα εγώ θα γίνω μεγάλος γιατρός», είπε ο Κωνσταντίνος.

Μαθαίνω να γράφω τους μήνες με αριθμούς

Τις ημερομηνίες μπορούμε να τους γράψουμε και με αριθμούς έτσι:

8 - 3 - 2007
 ↓ ↓ ↓
 ημέρα μήνας έτος

Πολλές φορές ο αριθμός που φανερώνει το έτος δε γράφεται ολόκληρος, αλλά γράφονται μόνο τα δύο τελευταία ψηφία του:

8 - 3 - 07
 ↓ ↓ ↓
 ημέρα μήνας έτος

Όταν γράφουμε τις ημερομηνίες με τέτοιο τρόπο, η σειρά των μηνών είναι η εξής:

Ιανουάριος	1	Ιούλιος	7
Φεβρουάριος	2	Αύγουστος	8

Μάρτιος	3	Σεπτέμβριος	9
Απρίλιος	4	Οκτώβριος	10
Μάιος	5	Νοέμβριος	11
Ιούνιος	6	Δεκέμβριος	12

- Άλλοι μήνες έχουν 30 μέρες.
- Άλλοι μήνες έχουν 31 μέρες.
- Ο Φεβρουάριος έχει 28 ή 29.

Ένας τρόπος για να βρίσκουμε ποιος μήνας έχει 30 ή 31 μέρες είναι ο εξής:

Κάνουμε τα χέρια μας μπουνιά και αρχίζουμε να απαριθμούμε τους μήνες. Ο μήνας που πέφτει πάνω στον κόμπο του χεριού μας έχει 31 μέρες. Ο μήνας που πέφτει στη λακκούβα του χεριού μας έχει 30 μέρες.

Συλλαβισμός

Όταν χωρίζουμε μία λέξη σε συλλαβές λέμε ότι κάνουμε *συλλαβισμό*.

Κανόνες συλλαβισμού

- Κάθε μία συλλαβή πρέπει να έχει οπωσδήποτε ένα φωνήεν.
Π.χ. λά – χα – νο
- Δύο ή περισσότερα σύμφωνα δε χωρίζονται όταν απ' αυτά αρχίζει λέξη ελληνική. Αν όμως δεν αρχίζει λέξη ελληνική τότε χωρίζονται.
Π.χ. κα – τά – στρω – μα (στροφή)
γιορ – τη (ρτ... δεν αρχίζει λέξη ελληνική από ρτ....)
- Όταν δύο φωνήεντα είναι κοντά το ένα στο άλλο, τότε το καθένα πάει μόνο του και κάνει συλλαβή διαφορετική.
Π.χ. αέρας α – έ – ρας
- Δύο όμοια σύμφωνα χωρίζονται πάντα.
Π.χ. θάλασσα θά – λασ – σα
εκκλησία εκ – κλη – σί – α

- Τα δίψηφα φωνήεντα, οι δίφθογγοι και οι συνδυασμοί αυ και ευ δε χωρίζονται.

Π.χ. αΐθουσα αΐ – θου – σα
 αύριο αύ – ρι – ο
 αηδόνι αη – δό – νι

Μαθαίνω να φτιάχνω ετικέτες προϊόντων

Οι **ετικέτες** είναι μικρές επιγραφές ή ταμπελίτσες που κολλιούνται πάνω στις συσκευασίες των προϊόντων (μπουκάλια, ρούχα, σακουλάκια) και μας δίνουν πληροφορίες για τα προϊόντα αυτά.

Η ετικέτα ενός ρούχου μας πληροφορεί:

- Από τι υλικό είναι κατασκευασμένο το ρούχο αυτό.
- Τη χώρα στην οποία κατασκευάστηκε.
- Ποιος το κατασκεύασε.
- Αν χρειάζεται σιδέρωμα ή όχι.
- Σε ποια θερμοκρασία πρέπει να πλυθεί για να μην καταστραφεί και διάφορες άλλες πληροφορίες.

Η ετικέτα ενός προϊόντος τροφίμων μας πληροφορεί:

- Το όνομά του (πως λέγεται δηλαδή το προϊόν αυτό).
- Τα συστατικά του (από τι είναι φτιαγμένο δηλαδή).
- Το βάρος του (πόσο ζυγίζει δηλαδή το προϊόν αυτό).
- Την κατασκευάστρια βιομηχανία (ποιος δηλαδή έφτιαξε το προϊόν αυτό).
- Τον τόπο παραγωγής του προϊόντος (που κατασκευάστηκε δηλαδή το προϊόν αυτό).
- Την ημερομηνία παρασκευής του (πότε δηλαδή φτιάχτηκε).

- Την ημερομηνία λήξης του (την ημερομηνία μέχρι την οποία μπορούμε να καταναλώσουμε το προϊόν).

εργασίες

1. Να χωρίσεις σε συλλαβές τις παρακάτω λέξεις:

ευτυχία _____
 άπιαστος _____
 σημαία _____
 ουρανός _____

μητέρα _____
 πατέρας _____
 Έλληνας _____
 αμμουδιά _____

κελαηδώ _____
 Σάββατο _____
 σύννεφο _____
 αίμα _____
 άγγελος _____
 φαγητό _____

2. Να χωρίσεις σε συλλαβές τις παρακάτω λέξεις:

ωραίος _____
 κουλούρι _____
 ναύτης _____
 καναπές _____
 παπούτσι _____
 ακροβάτης _____
 οικογένεια _____
 κρεοπώλης _____
 ανταμώνω _____
 ξεκούραστος _____
 κακοποιός _____
 τραγουδώ _____
 πορτοκαλάδα _____

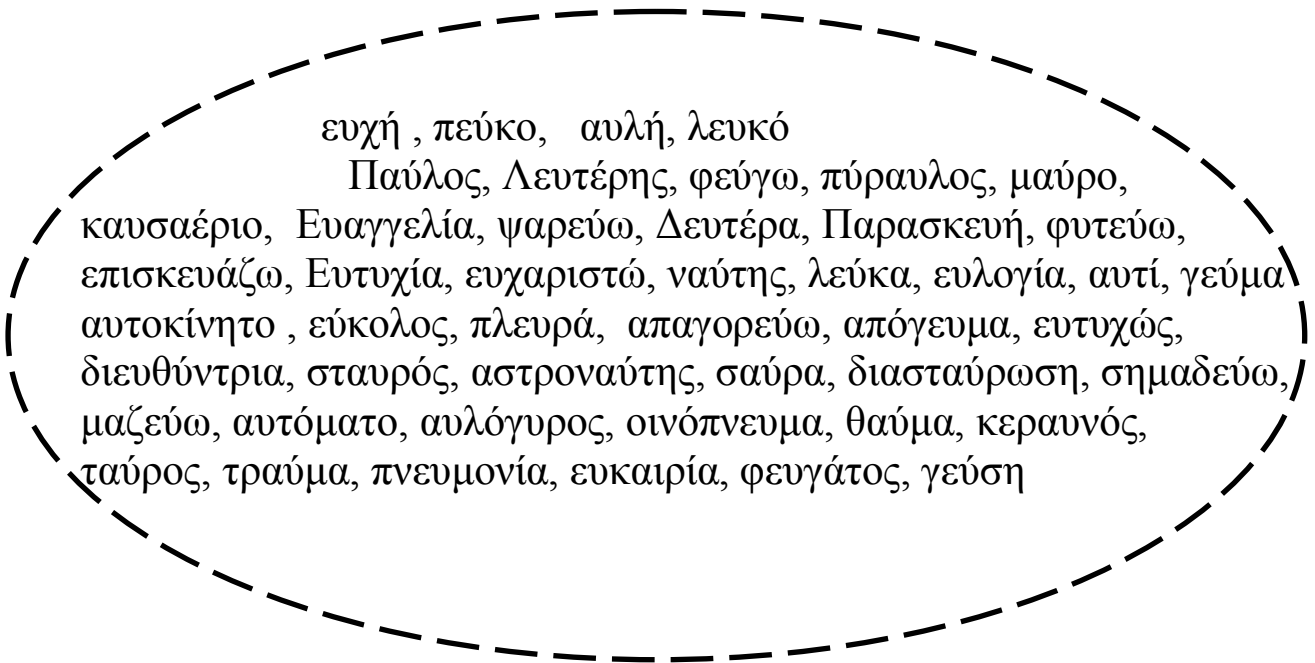
μελιτζάνα _____
 κολύμπι _____
 τρελός _____
 κεραμιδάκι _____
 μπάρμπας _____

3. Κάνε και δω το ίδιο:

ιδέα _____
γεμάτος _____
τηγάνι _____
φαγητό _____
φωνήεν _____
ανθισμένο _____
ντουλάπι _____
κατσικά _____
τολμηρός _____
εκστρατεία _____
όρκος _____
ακρογιαλιά _____

ιερός _____
χαλάκι _____
σήμερα _____
μελέτη _____
λουσμένος _____
κύκλος _____
ωδείο _____
έβγαλα _____
χάρτης _____
Αγγελική _____
συνοδεύω _____
περπατάω _____

4. Γράψε τις λέξεις που είναι στο σχήμα στην κατάλληλη θέση:

α) Λέξεις με αυ, που διαβάζεται αφ:

β) Λέξεις με αυ, που διαβάζεται **αβ**:

γ) Λέξεις με ευ, που διαβάζεται **εφ**:

δ) Λέξεις με ευ, που διαβάζεται **εβ**:

5. Κύκλωσε στις παρακάτω προτάσεις τις λέξεις με τους συνδυασμούς και μετά να τις γράψεις στο σχήμα που πρέπει:

- Η κυρία Ευτυχία έχασε την ταυτότητά της και αναγκάστηκε να βγάλει καινούρια.
- Ο παππούς κάθε χρόνο φυτεύει διάφορα λουλούδια στον κήπο του.
- Κάθε Σάββατο νιώθω ελεύθερος, γιατί δεν έχω την επόμενη μέρα σχολείο.
- Την αυγή ο μπαμπάς του Παύλου απόλαυσε ένα υπέροχο καφέ στην αυλή του εξοχικού του.
- Η Εύη πάει σε μια σχολή χορού και μαθαίνει παραδοσιακούς χορούς.
- Πήγαμε στο Ναύπλιο το προηγούμενο

Σαββατοκύριακο και περάσαμε υπέροχα.

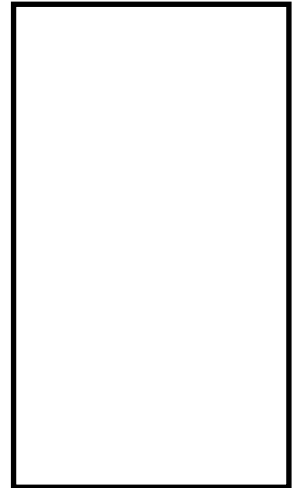

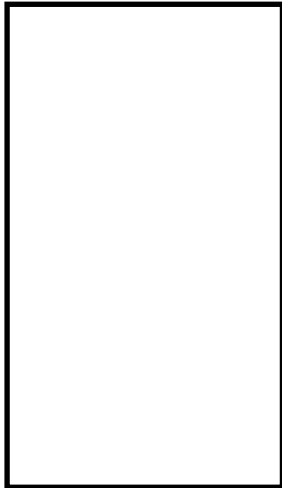
- Την Παρασκευή έχω τα γενέθλιά μου.
- Το δάσος ήταν γεμάτο από πεύκα.
- Εδώ και δύο μέρες πονάει το αυτί μου, πρέπει να πάω στο γιατρό.

αυ-αφ

αυ-αβ

ευ-εφ

ευ-εβ

6. Γράψε τις παρακάτω ημερομηνίες όπως στο παράδειγμα.

12/6/1987

12 Ιουνίου του 1987

5/7/1956

2/3/2008

29/6/2012

23/8/3000

20/12/2007

19/11/2006

30/1/2008

4/9/2022

9/8/2034

6/6/6000

7. Γράψε τις μέρες της εβδομάδας.

Γράψε τους μήνες.

8. Γράψε τις παρακάτω ημερομηνίες όπως στο παράδειγμα.

13 Ιανουαρίου 1985

13/1/1985

19 Μαρτίου 2006

28 Δεκεμβρίου 2011

17 Φεβρουαρίου 1956

30 Ιανουαρίου 2010

3 Απριλίου 1988

7 Αυγούστου 1965

19 Σεπτεμβρίου 1999

9 Μαΐου 2000

27 Ιουλίου 1945

30 Δεκεμβρίου 2009

6. Είμαστε έτοιμοι;

- Πώς νομίζεις ότι οι άνθρωποι έπαιρναν ή έστελναν μηνύματα ο ένας στον άλλο στα παλιά χρόνια;

Παλιά οι άνθρωποι δεν είχαν τηλέφωνα ούτε ηλεκτρονικούς υπολογιστές όπως έχουμε σήμερα. Έστελναν λοιπόν μηνύματα με σήματα καπνού. Επίσης έστελναν μηνύματα με τα ταχυδρομικά περιστέρια (έγραφαν σε ένα χαρτί το μήνυμά τους και το έδεναν στο πόδι του περιστεριού). Ένας άλλος τρόπος ήταν οι αγγελιοφόροι, οι άνθρωποι δηλαδή που έφερναν την αγγελία από κάποιον άνθρωπο σε κάποιον άλλον.

Πω, πω
μπέρδεμα!

Στο καλό χελιδονάκια

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου

αντικρινός: αυτός που βρίσκεται απέναντι.

τρεμούλιασε συγκινημένο: τρέμει επειδή συγκινήθηκε.

ζεστές χώρες: οι χώρες που ο καιρός είναι πιο ζεστός από την Ελλάδα.

Συνήθως λέμε έτσι τις χώρες της Αφρικής, όπου κάνει πολύ ζέστη.

- Μπορείς να διηγηθείς τι συμβαίνει στην ιστορία;

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Τα διαλυτικά

Τα **διαλυτικά** είναι δύο τελείες που βάζουμε πάνω από τα γράμματα **ι** και **υ** όταν θέλουμε να διαβάσουμε χωριστά τα δίψηφα φωνήεντα (**αι, ει, οι, υι, ου**)ή τους συνδυασμούς (**αυ, ευ**).

Π.χ. γαϊδούρι (χωρίς τα διαλυτικά θα διαβαζόταν γεδούρι)

Αϋπνία (χωρίς τα διαλυτικά θα διαβαζόταν αφπνία)

- Δε βάζουμε διαλυτικά όταν τονίζεται το πρώτο φωνήεν από τα δίψηφα φωνήεντα ή από τους συνδυασμούς **αυ** και **ευ**, γιατί ο χωρισμός των δύο διαφορετικών ήχων γίνεται από μόνος του.
Π.χ. γάιδaros (διαβάζεται κανονικά χωρίς διαλυτικά γιατί τονίζεται το πρώτο φωνήεν) ενώ γαϊδάρου (εδώ που δεν τονίζεται το πρώτο φωνήεν χρειάζονται διαλυτικά γιατί αλλιώς θα διαβαζόταν γεδάρου)
- Στα κεφαλαία γράμματα βάζουμε πάντα διαλυτικά όπου χρειάζεται, γιατί αφού δεν υπάρχει τόνος δεν θα μπορούμε να ξεχωρίσουμε τους δύο διαφορετικούς ήχους.
Π.χ.: ΜΑΪΟΣ, ΓΑΪΔΟΥΡΙ

Το ενωτικό

- **Ενωτικό (-)** βάζουμε για να χωρίσουμε στο τέλος της σειράς μία λέξη που δε χωράει ολόκληρη. **Ενωτικό** βάζουμε επίσης στο συλλαβισμό, όταν δηλαδή χωρίζουμε τις λέξεις σε συλλαβές.
Π.χ. κά – μπος, κα – λο – και – ρι
Κάθε μεσημέρι μετά το φαγητό, πλέ-
νω πολύ καλά τα δόντια μου.

- Το ενωτικό επίσης το βάζουμε όταν θέλουμε να ενώσουμε δύο λέξεις που διαβάζονται μαζί. Π.χ. Αγια-Μαρίνα, Αϊ-Γιώργης, μαστρο-Νικόλας.

Οι λέξεις αυτές ονομάζονται προτακτικά και είναι:

Αγια-, Αι-, γρια-, θεια-, κυρα-, μαστρο-, μπαρμπα-, παπα-

Οι λέξεις αυτές πάντα μαζί με ονόματα προσώπων και θέλουν ενωτικό και όχι τόνο.

- Η παύλα είναι ένα άλλο σημαδάκι που μπαίνει όταν κάνουμε διάλογο και είναι πιο μεγάλη από το ενωτικό.

Π.χ.

- Πότε είπες ότι θα πάτε στο χωριό σου; (παύλα)
- Αύριο το μεσημέρι. (παύλα)
- Σήμερα πήγαμε εκδρομή στο βουνό, αλλά δεν περάσαμε ωραία γιατί μας έπιασε βροχή. (ενωτικό)

Η απόστροφος

Η **απόστροφος** είναι το σημαδάκι (') που μπαίνει στη θέση ενός φωνήεντος που χάθηκε και που βρισκόταν στην αρχή ή στο τέλος μιας λέξης.

Π.χ. το άφησα == τ' άφησα
θα ήθελα ===== θα 'θελα

- Μερικές φορές φεύγει το τελευταίο γράμμα της πρώτης λέξης.

Π.χ. από όλα ---- απ' όλα
με εσένα ----- μ' εσένα
αλλά όμως ---- αλλ' όμως

- Μερικές φορές φεύγει το πρώτο γράμμα της δεύτερης λέξης.

Π.χ. θα ήθελα ----- θα 'θελα
να έρθω ----- να 'ρθω

Οι δίφθογγοι

Δίφθογγοι λέγονται δύο φωνήεντα που προφέρονται σε μία συλλαβή.

Οι δίφθογγοι είναι:

αι	(αϊτός)	άι	(νεράιδα)	αη	(αηδόνι)
οϊ	(κοροϊδεύω)	όι	(κοροΐδο)	οη	(βόηθα)

- Υπάρχουν και πολλές λέξεις που έχουν μέσα αυτά τα φωνήεντα που δεν είναι όμως συνδυασμοί. Τότε τα δύο αυτά φωνήεντα τα χωρίζουμε σε δύο συνδυασμούς.

Π.χ. βο – η – θώ

- Στους διφθόγγους τονίζεται συνήθως το πρώτο φωνήεν.
- Στο συλλαβισμό οι δίφθογγοι δεν χωρίζονται.

Μαθαίνω να αφήνω μηνύματα

- Μήνυμα** ονομάζουμε κάποια πληροφορία ή παραγγελία ή είδηση που δίνουμε σε κάποιον που θέλουμε να επικοινωνήσουμε προφορικά ή γραπτά .
- Όταν θέλουμε να επικοινωνήσουμε με κάποιον γραπτά του αφήνουμε ένα σημείωμα και του λέμε τι θέλουμε με λίγα λόγια.
- Όταν θέλουμε να επικοινωνήσουμε με κάποιον προφορικά του αφήνουμε ένα μήνυμα στον τηλεφωνητή του ή το λέμε σε έναν άνθρωπο για να του το πει στον άνθρωπο που θέλουμε.

Όταν αφήνουμε ένα μήνυμα πρέπει:

- Να αναφέρουμε το όνομα του ανθρώπου στον οποίο αφήνουμε το μήνυμα, έτσι ώστε να μην το πάρει κανένας άλλος.
- Να γράψουμε με απλά και κατανοητά λόγια αυτά που θέλουμε να πούμε.
- Να αφήσουμε το όνομά μας για να ξέρει εκείνος που θα λάβει το μήνυμα να ξέρει ποιος του το αφήνει.

εργασίες

1. Βάλε τόνους και διαλυτικά στις παρακάτω λέξεις:

λαικη,	σαιτα,	πλαι,	πλαινος,
ωραια	αυπνια	κοροιδο	τρολει
γαιδουρακι	ταιζω	φαι	χαιδευω
πρωι	γαιδουριτσα	μαιμου	μαιντανος
τσαι	Παναθηναικος	χαιδεψε	χαιδεμα
Μαιος	Μαιου	αιτος	ραισε
χαιδευτικα	κοροιδο	κοροιδευω	ταιζω

2. Βάζω τόνους και διαλυτικά όπου χρειάζεται:

Ο κυρ Μανώλης, ο ψαρας , ειχε παιι με το καικακι του για ψαρεμα. Για να περναι την ωρα του ειχε μαζι του ενα κομπολοι. Ο καιρος ομως ηταν κακος και η Χαιδω η γυναικα του ανησυχουσε γιατι ο αντρας της αργουσε. Συνεχεια κοιταζε το ρολοι της και χαιδευε την γατουλα της.

3. Διαβάζω το παραμύθι και βάζω τόνους και διαλυτικά όπου πρέπει:

Καποτε το λιονταρι, ο γαιδαρος και η μαιμου εκαναν παρεα και βγηκαν μαζι για κυνηγι. Αφου επιασαν πολλα ζωα τα σωριασαν κατω και το λιονταρι ειπε στο γαιδουρακο να κανει τη μοιρασια. Ο γαιδαρακος τα μοιρασε σε τρια ισα μερη και ειπε στο λιονταρι να διαλεξει οποιο θελει. Μα το λιονταρι θυμωσε, γιατι πιστεψε ότι ο γαιδαρος το κοροιδεψε. Χυμηξε πανω στο γαιδαρο και τον επνιξε. Υστερα επει στη μαιμου να κανει τη μοιρασια.

Η μαιμου φοβηθηκε μηπως την πνιξει και αυτη και εδωσε στο λιονταρι τα περισσοτερα!!

4. Βάλε απόστροφο όπου πρέπει:

που είναι	θα αρχίσω
τα άλλα	θα ήθελα
να είχα	του έκανες
μου έριξε	το άφησα
το έφαγα	μου έπεσε
από όλα	τα αρνάκια
μου έδωσε	το αμπέλι

5. Βάλε απόστροφο όπου πρέπει:

θα έχω	το όμορφο
σε ευχαριστώ.....	σε σένα
σε αυτούς	από λα
με αυτά	που είναι
που είχε	να έχετε
μου έπεσε	μου έριξες
το έφαγα	σε ευχαριστώ
να έβρισκα.....	να ήξερα

Το και γίνεται κι χωρίς απόστροφο

6. Γράψε και διαφορετικά.

και η δασκάλα
και εγώ
και όμως
και εσύ
και άλλα
και εμένα
και αυτός
και η μητέρα

7. Υπογράμμισε τους διφθόγγους στις λέξεις :

βόηθα ρόιδι κορόιδο σόι

Καλά, εγώ και να μην τα καταφέρω;

μπόι νεράιδα Μάιος γάιδαρος
μαϊμού αηδονοφωλιά Βοημία βοήθημα
ολόιδιος

8. Υπογράμμισε τους διφθόγγους στις προτάσεις :

- Το αηδό^{νι} κελαη^{δει} γλυ^{κά}.
- Θύ^ωσαν αυτοί^ι γιατί τους κοροί^{δευαν}.
- Εκο^{σα} ένα ροί^{δι} από τη ρο^{διά} του πα^{ππού} μου.
- Η κυ^{ρά} – Χά^{ιδω} τά^{ισε} τις κο^{τού}λες της.
- Τα αη^{δονά}κια κελαη^{δούσαν} γλυ^{κά} πάνω στα κλα^{διά}.
- Π^{λάι} κυ^{λού}σε ένα πο^{τά}μι. Η κρα^{υγή} ενός α^{ϊτού} τά^{ραξε} την η^{συχία}. Γ^{ρήγο}ρα ό^{μως} κ^{ρύφ}τηκε στη φω^{λιά} του.

9. Γράψε πως αλλιώς λέμε τους μήνες:

Ιανουάριος ή

Φεβρουάριος ή

Μάρτιος ή

Απρίλιος ή

Μάιος ή

Ιούνιος ή

Ιούλιος ή

Αύγουστος ή

Σεπτέμβριος ή

Οκτώβριος ή

Νοέμβριος ή

Δεκέμβριος ή

10. Άφησε ένα μήνυμα στο τηλεφωνητή της φίλης σου που να λέει ότι θέλεις να συναντηθείτε στην πλατεία για να παίξετε:

.....

.....

.....

.....

.....

11. Φεύγεις για το φροντιστήριό σου και θέλεις η μητέρα σου να σου μεγειρέψει το αγαπημένο σου φαγητό. Άφησέ της ένα σημείωμα.

.....
.....
.....
.....
.....

12. Ξαναγράψε το παρακάτω κείμενο, όπως θα ήταν, αν δεν έμπαινε η απόστροφος.

Τ' αυτοκίνητο που μ' αγόρασε ο πατέρας μου είναι απ' τα καλύτερα που υπάρχουν. Τ' αγόρασε απ' την μάντρα αυτοκινήτων που 'χει ο αδερφός του. Ήταν το δώρο μου που 'γίνα 22 χρονών. Μ' αρέσει να κάνω βόλτες με τ' αυτοκίνητό μου και ν' ακούω μουσική απ' το ραδιόφωνό του. Του 'πα χίλια ευχαριστώ και του 'δειξα την αγάπη μου με μια βόλτα στα προάστια της πόλης.

Καλά πάμε
ως εδώ!

7. Πώς λέμε όχι;

Ξέρεις τι είναι η εθνική γιορτή;

Εθνική γιορτή είναι η μέρα που γιορτάζουμε ένα σπουδαίο γεγονός για τη χώρα μας και για τους ανθρώπους της. Κάτι που έχει συμβεί πριν πολλά χρόνια και δε θέλουμε να το ξεχάσουμε. Στις εθνικές γιορτές τιμάμε τους ήρωες που πήραν μέρος στα γεγονότα αυτά.

Σαν παραμύθι

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου.

αυλάκι: στενό και μακρύ άνοιγμα του εδάφους, που συνήθως υπάρχει νερό.

λόγχη: κοντάρι μακρύ και ξύλινο με μεταλλική και μυτερή άκρη.

χωρατό: αστείο, πλάκα

χωρατατζής: αυτός που λέει αστεία και γελάμε.

κατάματα: κατευθείαν στα μάτια.

να τον συντρίψει: να τον καταστρέψει τελείως, να τον διαλύσει.

το 'βαλε στα πόδια: έφυγε γρήγορα.

το διαφέντεψαν: το υπερασπίστηκαν.

παλικαρίσια: με πολύ θάρρος και γενναιότητα.

νικηφόρα: με τέτοιο τρόπο που θα νικούσαν.

Διηγείσου το παραμύθι με τη βοήθεια των παραπάνω ερωτήσεων.

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Τα σημεία στίξης

Τα **σημεία στίξης** είναι γραπτά σημάδια που τα χρησιμοποιούμε όταν γράφουμε για να διαβάζονται πιο καλά οι προτάσεις και για να καταλαβαίνουμε καλύτερα το νόημά τους.

Τα κυριότερα σημεία στίξης είναι:

Τελεία (.) βάζουμε στο τέλος κάθε πρότασης. Εκεί πρέπει να σταματάμε λίγο τη φωνή μας. Μετά την τελεία αρχίζουμε πάντα με κεφαλαίο γράμμα.

- Π.χ. Πάντα γράφω και διαβάζω τα μαθήματά μου. Θέλω να είμαι καλή μαθήτρια

Κόμμα (,) βάζουμε όταν θέλουμε να δείξουμε ένα πολύ μικρό σταμάτημα της φωνής όταν διαβάζουμε μια πρόταση.

- Π.χ. ο πατέρας, για να ευχαριστήσει το γιο του για τους άριστους βαθμούς, του έκανε ένα δώρο.

Ερωτηματικό (;) βάζουμε στο τέλος κάθε πρότασης που ρωτάει.

- Π.χ. πότε θα έρθεις σπίτι μου να παίξουμε;

Θαυμαστικό (!) βάζουμε στο τέλος των προτάσεων που δείχνουν θαυμασμό, λύπη, χαρά, φόβο....

- Π.χ. Αχ! Πόνεσα πολύ!

Διπλή τελεία (:) βάζουμε όταν πρέπει να εξηγήσουμε κάτι ή όταν θέλουμε να γράψουμε τα λόγια κάποιου όπως τα είπε ακριβώς.

- Π.χ. Μού είπε: «πρόσεχε!».

Αποσιωπητικά (...) βάζουμε όταν θέλουμε να δείξουμε πως η πρόταση έμεινε ατέλειωτη, γιατί δεν θέλουμε να την τελειώσουμε ή γιατί είμαστε συγκινημένοι.

- Π.χ. Πρόσεχε την συμπεριφορά σου γιατί.....

Παύλα (-) βάζουμε όταν έχουμε διάλογο, για να ξεχωρίζουμε τα λόγια του ενός προσώπου από του άλλου.

- Π.χ. - Τι κάνεις;
- Καλά. Εσύ;

Εισαγωγικά (« ») βάζουμε όταν θέλουμε να πούμε τα λόγια κάποιου άλλου , όπως ακριβώς αυτά τα είπε.

- Π.χ. Μού είπε: «Μην κάνεις καμιά ζημιά όσο λείπουμε.».

Λέξεις με δύο τόνους

Πολλές λέξεις παίρνουν δύο τόνους.

- Οι λέξεις αυτές είναι πολυσύλλαβες και τονίζονται στην προπαραλήγουσα.
- Όταν αυτές οι λέξεις ακολουθούνται από τις λεξούλες : μου, με ,μας, σου, σε , σας, τους κ.λ.π. τότε βάζουμε τόνο και στην τελευταία τους συλλαβή, δηλαδή στη λήγουσα.

Π.χ. Πήγαμε βόλτα με το αυτοκίνητο.
Πήγαμε βόλτα με το αυτοκίνητό μας.

Ερωτηματικές προτάσεις – Αρνητικές προτάσεις – Καταφατικές προτάσεις

Οι προτάσεις, ανάλογα με το περιεχόμενό τους χωρίζονται σε:

- **Ερωτηματικές προτάσεις** που τις χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να ρωτήσουμε κάτι ή να ζητήσουμε μία πληροφορία. Στο τέλος βάζουμε ερωτηματικό.

Π.χ. Πού ήσουν;

- **Αρνητικές προτάσεις** που τις χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να αρνηθούμε κάτι, να πούμε δηλαδή όχι σε κάτι. Στις προτάσεις αυτές χρησιμοποιούμε λέξεις όπως δε(ν), μη(ν), κανένας , ούτε, τίποτα, ποτέ.....

Π.χ. Μην παίζεις με τη φωτιά.

- **Καταφατικές προτάσεις** είναι οι προτάσεις που δεν έχουν μέσα τους άρνηση.

Π.χ. Σήμερα κάνει κρύο.

Μαθαίνω να φτιάχνω ένα παραμύθι

Το **παραμύθι** είναι μία φανταστική ιστορία. Μιλάει για πράγματα και πρόσωπα τα οποία δεν είναι αληθινά. Τα παραμύθια γράφονται και λέγονται για να ευχαριστήσουν αυτόν που τα διαβάζει ή για να διδάξουν κάτι.

Για να γράψουμε ένα παραμύθι πρέπει:

- Να του δώσουμε έναν τίτλο. Ο τίτλος πρέπει να είναι μία πολύ σύντομη φράση η οποία θα μας δώσει να καταλάβουμε περίπου για τι πράγμα μιλάει το παραμύθι ή για ποιον.
- Να έχει αρχή. Στην αρχή πρέπει να γράψουμε ποιοι είναι οι ήρωες του παραμυθιού, που ζουν, τι κάνουν....
- Να έχει μέση. Εδώ πρέπει να γράψουμε τι κάνουν οι ήρωες του παραμυθιού, πως εξελίσσεται η ιστορία τους...
- Να έχει τέλος. Στο τέλος γράφουμε πως τελειώνει η ιστορία, τι παθαίνουν οι ήρωες, τα συναισθήματά τους...

εργασίες

1. Από κάποιο παραμύθι σου (ή και δικές σου) βρες και γράψε από δύο προτάσεις με:

Με τελεία

Με κόμμα

Με ερωτηματικό

Με θαυμαστικό

Με διπλή τελεία

Με αποσιωπητικά

Με παύλες

Με εισαγωγικά

Ευτυχώς που είμαι
σκύλος και δεν
κάνω ασκήσεις!

2. Βάλε το κατάλληλο σημείο στίξης στις παρακάτω προτάσεις:

Γιατί δεν ήρθε ο παππούς Μήπως αρρώστησε

Χθες το βράδυ πήγα με τους γονείς μου στον κινηματογράφο

Πω πω τι ωραίος πίνακας

Με πήρε τηλέφωνο και μου είπε θέλεις να έρθεις μαζί μου

Το βιβλίο που μου έκαναν δώρο έχει τίτλο Χωρίς οικογένεια

Σε παρακαλώ μπορείς να κλείσεις την πόρτα

Πόσο θα ήθελα να πηγαίναμε εκδρομή

Τι ωραία λιακάδα που έχει σήμερα

Γιατί είσαι στενοχωρημένη Ελπίδα Είμαι στενοχωρημένη γιατί

ο φίλος μου ο Δημήτρης είναι άρρωστος

3. Μετέτρεψε τις παρακάτω προτάσεις σε ερωτηματικές και σε αρνητικές :

Το καλοκαίρι ήρθε.

Η δασκάλα μου είναι άρρωστη.

Εκείνο το τραγούδι, που άκουσα χτες στο ραδιόφωνο, μου αρέσει πολύ.

Αύριο θα κατέβω στην αγορά για ψώνια.

Το σπίτι βρώμισε και θέλει βάψιμο.

Η Ελένη θέλει να παρακολουθήσει μία τηλεοπτική σειρά.

4. Απάντησε στις ερωτήσεις καταφατικά και αρνητικά:

Πήγες στον κινηματογράφο χτες;

Ναι, πήγα.

Όχι, δεν πήγα.

Απάντησες στο τηλεφώνημά του;

Θέλετε να ξυπνήσουμε νωρίς για να δούμε την ανατολή του ηλίου;

Έπλυνες καλά τα δόντια σου;

Θέλεις να έρθεις μαζί μας;

5. Μάντεψε και γράψε τις ερωτήσεις:

Όχι, δε μελέτησα ακόμα.
Δεν ξέρω πότε θα έρθει ο θείος
απ' το χωριό.
Χόρτασα, δε θέλω άλλο φαγητό.
Δεν ξέρω που πήγε η Μαρία.
Θα πάμε στη Λευκάδα.
Στις πέντε θα πάω στον
οδοντίατρο.
Θα πάω στο θέατρο.

6. Να μετατρέψεις τις παρακάτω καταφατικές προτάσεις σε αρνητικές:

Ο Κώστας διαβάζει. _____
Η Μαρία θέλει να πάει περίπατο. _____
Ο ήλιος είναι λαμπερός. _____
Η κυρία μου είναι νευρική. _____
Η τηλεόραση χάλασε. _____
Το σπίτι θέλει βάνιμο. _____
Το μεσημέρι θα πάω βόλτα. _____
Αύριο θα πάω για ψώνια. _____
Αυτό το τραγούδι μου αρέσει. _____

7. Να μετατρέψεις τις παρακάτω αρνητικές προτάσεις σε καταφατικές:

Η Κική δεν ήρθε σήμερα. _____
Δεν άκουσα τίποτα. _____
Δε θα φάω σοκολάτα. _____
Δε θα πάω σχολείο αύριο. _____
Μη κάνεις φασαρία. _____
Μην κάθεται στον ήλιο πολλές ώρες. _____
Δεν αγοράζω ποτέ ζαχαρωτά. _____

8. Συνέχισε την άσκηση με τον ίδιο τρόπο.

Το μολύβι της Χαράς.

Το μολύβι της.

Το αυτοκίνητο του μπαμπά.
Τα παπούτσια της Ειρήνης.
Το γάλα της αγελάδας.
Το τετράδιο του Κώστα.
Το όνομα του παππού.
Εύπνησε τον Γιώργο.
Τηλεφώνησε στη Φανή.
Φώναξε τη Μαρία.
Ο χάρακας της δασκάλας.
Το άλογο του ιπποδρόμου.
Το ποδήλατο του Νίκου.

9. Ξαναγράψε το παρακάτω κείμενο και βάλε **εισαγωγικά, τελείες, κεφαλαία γράμματα** και **άνω και κάτω τελείες**.

είπε κάποτε το χώμα
αχ, πόσο θα ήθελα να έφτιαχνα ένα παιδί
το άκουσε η βροχούλα κι έπεσε πάνω του, το αγκάλιασε και φτιάξανε
λάσπη
έπειτα, να κι ο αέρας που φύσηξε και πήρε τη λάσπη, την έκανε να
κυλήσει στη ραχούλα, κι έτσι η λάσπη έγινε μια στρογγυλή μπαλίτσα
η νύχτα είπε στο φεγγάρι δώσε το χρώμα σου στη μικρή μπάλα της
λάσπης

10. Γράψε δίπλα από κάθε πρόταση τι είδος είναι:

Πού θα πας απόψε το βράδυ;

Χθες ο καιρός δεν ήταν πολύ ζεστός.
Μην πετάτε τα σκουπίδια κάτω.
Δεν θα βγω καθόλου από το σπίτι σήμερα γιατί πρέπει να σιδερώσω.

.....
Πήρες καλούς βαθμούς στο τρίμηνο Νίκο;
Ποιος έσπασε τις κιμωλίες;
Πόσο μ' αρέσουν τα νησιά!!

11. Το παρακάτω κείμενο είναι ένας διάλογος.
Βάλε παύλες όπου πρέπει.

«Θα έρθεις τελικά στο καφενείο να παρακολουθήσουμε το ποδόσφαιρο;» ρώτησε ο κυρ-Θανάσης τον κυρ-Κώστα.
«Θέλω να κάτσω λίγο με την κυρά που είναι άρρωστη» απάντησε ο κυρ-Κώστας
Καλά, αν αλλάξεις γνώμη πάρε με τηλέφωνο.
Εντάξει. Αν δεν έρθω τελικά να μου πεις το σκορ Φυσικά, και το συζητάς;

12. Βάλε τα κατάλληλα σημεία στίξης (τελεία, κόμμα, θαυμαστικό, ερωτηματικό, παύλα).

Οι κάλοι της Κλάρας (συνέχεια)

Κι όμως είναι για παιδιά αντιμίλησε η Κλάρα
Εμένα μου αρέσουν πολύ οι κηδείες αλλά δεν έτυχε να
πάω ποτέ σε καμία

Θα έρθω και γω μαζί φώναξα εγώ
Όχι είπαν η μαμά και ο μπαμπάς μαζί
Θα έρθουμε

Όχι Η κηδεία είναι κάτι πολύ λυπητερό και μπορεί να βάλετε τα
κλάματα είπε η μαμά

Θα έρθουμε μαζί σας Θα έρθουμε μαζί σας
Σας εξηγήσαμε ότι αυτό δε γίνεται

Τότε και μεις θα κλαίμε εδώ στο σπίτι φωνάξαμε εγώ κι η αδερφή
μου η Κλάρα και αρχίσαμε αμέσως να κλαίμε δυνατά.

Ο μπαμπάς και η μαμά πιάσανε τα κεφάλια τους Και τι κάναμε
εμείς τότε Αρχίσαμε να κλαίμε πιο δυνατά Τα καταφέρνουμε πολύ

καλά σε κάτι τέτοια όταν συγχυζόμαστε 'Αλλωστε θα ήταν θλιβερό να μείνουμε μονάχοι σπίτι όταν ο μπαμπάς και η μαμά θα λείπουν στη κηδεία

Πόσο θ' αντέξω,
ο κακόμοιρος,
ακόμα;

8. Το ταξίδι στη χώρα της Χωχαρούπας

- **Τις φράσεις αυτές τις λέμε γλωσσοδέτες. Μπορείς να σκεφτείς γιατί; Εσύ ξέρεις άλλους γλωσσοδέτες;**

Όπως το λέει και η ίδια η λέξη, με τις φράσεις αυτές «δένεται η γλώσσα μας». Έχουν περίεργες, μεγάλες και δύσκολες λέξεις και πολύ συχνά μπερδευόμαστε να τις πούμε. Όταν μάλιστα προσπαθήσουμε να τις πούμε γρήγορα, το αποτέλεσμα είναι πολύ αστείο!

Δύο πολύ γνωστοί γλωσσοδέτες είναι οι εξής:

- Ο παπάς ο παχύς, έφαγε παχιά φακή.
Γιατί παπά παχύ, έφαγες παχιά φακή;
- Μια πάπια, μα ποια πάπια.
Μια πάπια με παπιά.
- **Για να βοηθήσετε τον Αρμπέν, τη Χαρά, τη Γαλήνη και το Λουκά να μιλήσουν με γλωσσοδέτες με το γιο του Ρουμπή, χωριστείτε σε δύο ομάδες και μαζέψτε όσους πιο πολλούς γλωσσοδέτες μπορείτε. Ρωτήστε τους δικούς σας ή τους γνωστούς σας και γράψτε τους γλωσσοδέτες στο τετράδιό σας. Για να δούμε, ποια ομάδα θα βρει τους περισσότερους;**

Να μερικοί γλωσσοδέτες:

- Ο τζίτζιρας, ο μίτζιρας, ο τζιτζιμιτζιχότζιρας, ανέβηκε στη τζιτζιριά, στη μιτζιριά, στη τζιτζιμιτζιχοτζιριά, να φάει τα τζίτζιρα, τα μίτζιρα, τα τζιτζιμιτζιχότζιρα. Και έσπασε η τζιτζιριά, η μιτζιριά, η τζιτζιμιτζιχοτζιριά, κι έπεσε ο τζίτζιρας, ο μίτζιρας, ο τζιτζιμιτζιχότζιρας.
- Φίλος έδωσε σε φίλο
τριαντάφυλλο με φύλλο.
Φίλε, φύλαγε το φύλλο,
μην το δώσεις σ' άλλο φίλο.

- Βαρέλι, νεροβάρελο, ποιος σε νεροβαρελόδεσε;
Ο γιος του νεροβαρελοδετή με νεροβαρελόδεσε,
Να' χα τα σύνεργα του γιου του νεροβαρελοδετή,
καλύτερα θα σε νεροβαρελόδενα.

- κούπα καπακωτή,
κούπα καπακωμένη,
κούπα ξεκαπάκωτη
κούπα ξεκαπακωμένη.

- Η συκιά μας η διπλή
η διπλογυρι – γυριστή
που κάνει τα σύκα τα διπλά
τα διπλογυρι – γυριστά.
Πάει ο σκύλος, ο διπλός
ο διπλογυρι – γυριστός,
να φάει τα σύκα τα διπλά,
τα διπλογυρι – γυριστά.

- Ανεβαίνω, κατεβαίνω, μπαινοβγαίνω
κι ανεβομπαινοβγαινοκατεβαίνω.
Βρίσκω τις πόρτες κλειδωτές, κλειδωμένες
και κλειδαμπαραωμένες.

☞ Εσύ ξέρεις άλλα αινίγματα;

Είμαι φίδι
τρομερό,
αν μου κόψεις
την ουρά,
αμέσως όχι θα
σου πω.

Τι είναι;
.....

Ανοιγοκλείνουν
τα παράθυρα
Κι ο ήχος δεν
ακούγεται.

Τι είναι;
.....

Σταματώ όταν
σταματάς,
περπατώ όταν
περπατάς και
πεθαίνω χωρίς
φως.
Τι είναι;
.....

Αν όλα τα παιδιά της Γης – Η Ξανθούλα

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου.

θαρρώ: νομίζω

ψες: χθες

ξενητεία: μία άλλη χώρα, όχι η Ελλάδα, στην οποία πάει κάποιος να μείνει.

ωσάν: σαν.

Γιάννης Ρίτσος

Γεννήθηκε στη Μονεμβασιά το 1909. Είναι ένας από τους πιο διακεκριμένους ποιητές της Ελλάδας. Έχει γράψει πάρα πολλά γνωστά ποιήματα όπως: η Ρωμιοσύνη, ο Επιτάφιος, Εαρινή συμφωνία κ.ά. Πέθανε στην Αθήνα το 1990.

Διονύσιος Σολωμός

Γεννήθηκε στη Ζάκυνθο το 1798. Ήταν γιος γέρου αριστοκράτη. Έζησε πολλά χρόνια στο εξωτερικό. Όταν όμως επέστρεψε αποφάσισε να ασχοληθεί με την ελληνική ποίηση. Από τα πιο γνωστά του έργα είναι ο «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» που έγινε και ο εθνικός μας ύμνος. Πολλά ποιήματά του ήταν εμπνευσμένα από την Ελληνική επανάσταση. Άλλα γνωστά του ποιήματα είναι: «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», «η Γυναίκα της Ζάκυνθος», «Η καταστροφή των Ψαρών» κ.ά. Πέθανε στην Κέρκυρα το 1857.

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Το ρήμα είμαι

Κλίση του ρήματος είμαι

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Εγώ είμαι	Εμείς είμαστε
Εσύ είσαι	Εσείς είστε
Αυτός είναι	Αυτοί είναι
Αυτή είναι	Αυτές είναι
Αυτό είναι	Αυτά είναι

Το ρήμα είμαι γράφεται:

- Με αι σε όλα τα πρόσωπα εκτός από το εμείς και το εσείς που γράφονται με ε.

Συμφωνικά συμπλέγματα με το γράμμα ρ

- Η ελληνική γλώσσα έχει πάρα πολλές λέξεις που συναντάμε δύο, τρία σύμφωνα στη σειρά.
Π.χ. άνθρωπος, κάστρο, Λαμπρή
- Οι συνδυασμοί αυτοί των συμφώνων λέγονται **συμφωνικά συμπλέγματα**. Πολλοί από αυτούς τους συνδυασμούς περιέχουν το γράμμα ρ:

μπρ	→	ομπρέλα	ρμπ	→	καρμπονάρα
δρ	→	δράκουλας	ρδ	→	χορδή
ντρ	→	χοντρός	ρντ	→	ακορντεόν
ρχ	→	αρχή	χρ	→	χρειάζομαι
πρ	→	πράγμα	πρ	→	αρπάζω
βρ	→	βροχή	ρβ	→	αρβύλα
γρ	→	γρανίτα	ργ	→	αργός
τρ	→	τρένο	ρτ	→	Άρτα
κλ	→	κλίμα	λκ	→	Αλκαίος
κρ	→	άκρη	ρκ	→	αρκετός

- Αν παρατηρήσουμε θα δούμε ότι αυτοί οι συνδυασμοί μοιάζουν πολύ μεταξύ τους, με αποτέλεσμα πολλές φορές να τους κάνουμε λάθος και να τους μπερδεύουμε όταν γράφουμε.
Πρέπει λοιπόν να είμαστε πολύ προσεκτικοί.

Οι γλωσσοδέτες

- Οι γλωσσοδέτες είναι ένα παιχνίδι με λέξεις (λογοπαίχνιδα). Στο παιχνίδι αυτό πρέπει να πούμε γρήγορα μεγάλες και δύσκολες λέξεις ή λέξεις με παρόμοιους ήχους. Συνήθως η γλώσσα μας μπερδεύεται (δένεται) και τότε γελάμε... και χάνουμε.
- Λέμε γλωσσοδέτες για να διασκεδάσουμε, αλλά και για να εξασκούμε τη γλώσσα μας και να μάθουμε να μιλάμε καθαρά.

Για να μάθουμε να λέμε σωστά τους γλωσσοδέτες και να κερδίζουμε πρέπει:

- να διαβάσουμε με πολλή προσοχή τις λέξεις
- να τις επαναλάβουμε πολλές φορές μέχρι να εξασκηθεί η γλώσσα μας και να μην κάνουμε λάθος.

Τα αινίγματα

Τα **αινίγματα** είναι πνευματικά παιχνίδια που μας διασκεδάζουν και εξασκούν το μυαλό μας. Είναι στιχάκια ή φράσεις και στο τέλος περιέχουν μία ερώτηση όπως: «Τι είναι».

Για να μάθουμε να φτιάχνουμε ένα αίνιγμα πρέπει:

- Να βάλουμε στο νου μας ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα το οποίο θα είναι η απάντηση στην ερώτηση «τι είναι»
- Να σκεφτούμε τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες αυτού του προσώπου ή του πράγματος (π.χ. πως μοιάζει, πόσο ύψος ή βάρος έχει, τι κάνει κ.λ.π.).
- Να βρούμε μία σύντομη φράση ή ένα στιχάκι που να το περιγράφει.

Τα ποιήματα

Τα **ποιήματα** είναι κείμενα γραμμένα σε στίχους που συνήθως έχουν παρόμοια κατάληξη.

Για να φτιάξουμε ένα ποιηματάκι πρέπει:

- ❖ Να γράψουμε ένα κειμενάκι για κάτι και μετά να προσπαθήσουμε αυτό το κειμενάκι να το γράψουμε έτσι ώστε ο ένας στίχος να έχει την ίδια ή παρόμοια κατάληξη με τον άλλο.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Συμπλήρωσε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος είμαι:

- Εγώ πολύ καλό κορίτσι.
- Εσύ πολύ καλή μαθήτρια και παίρνεις πάντα Άριστα.
- Αυτός ο άνθρωπος ο διευθυντής του σχολείου μου.
- Ποια αυτή η κυρία που περιμένει στη στάση;
- Αυτό είναι το σχέδιο που ζωγράφισα.
- Εμείς πάντα στην ώρα μας για το πρωινό μάθημα.
- Εσείς πάντα αργοπορημένες.
- Αυτοί που σκάβουν το δρόμο οι εργάτες του Δήμου.
- Αυτές που κουβαλάνε τα βιβλία οι μαθήτριες της Πέμπτης τάξης.
- Αυτά τα βιβλία πολύ βαριά και δεν μπορώ να τα κουβαλήσω.

2. Κύκλωσε στις παρακάτω λέξεις τα συμπλέγματα:

ντροπή
Λάμπρος
ομπρέλα
στρώμα

στρίβω
χάντρες
δέντρο
κόμπρα

Αντρέας
αστραπή
μπράβο
χοντρός

σφυρίχτρα
στρατιώτης
μάντρα
κάστρο

σκιάχτρο
χοντρός
χαρτόνι
μπάρμπας
κρέας
δροσίζω

γιατρός
άντρας
εχθρικός
μπράτσο
δρομέας
χορδές

ασπρίζω
τράγος
άστρωτος
συντριβάνι
γρίφος
χόρτο

εμπρός
άρτος
αντράκι
καμπαρντίνα
βρέχω
τρώω

3. Μπορείς να βρεις τις λύσεις των αινιγμάτων;

Γύρω – γύρω θάλασσα
Στη μέση μια φωτίτσα.
Τι είναι;

.....

Γύρω – γύρω κάγκελα
Στη μέση πάπια παίζει
Τι είναι;

.....

Χίλιοι μύριοι καλογέροι
Σ' ένα ράσο τυλιγμένοι.
Τι είναι;

.....

Η καλή νοικοκυρά
Συχνά για μένα κλαίει.
Τι είναι;

.....

4. Γράψε ένα ποιηματάκι που να περιγράφει το αγαπημένο σου ζώακι.

.....

.....

.....

.....

.....

Θα γράψω και
γω ένα
ποιηματάκι για
την αγάπη μου
την Νταίζη

9. "Που λες είδα..."

17 Νοεμβρίου 1973

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου

ραδιοφωνικός σταθμός: είναι σταθμός του ραδίου. Ανοίγουμε το ράδιο και ακούμε νέα και μουσική.

των φοιτητών (ο φοιτητής): αυτός που σπουδάζει στο πανεπιστήμιο.

πολυτεχνείο: ένα τμήμα του πανεπιστημίου που πηγαίνουν οι σπουδαστές, όταν τελειώσουν το λύκειο, για να γίνουν αρχιτέκτονες, μηχανολόγοι...

«με αινίγματα μιλά...»: όταν κάποιος μιλάει και μεις δεν τα καταλαβαίνουμε ούτε μπορούμε να τα εξηγήσουμε.

Υ.Γ.: σημαίνει υστερόγραφο. Αυτό που γράφουμε στο τέλος του κειμένου, κάτι που θέλουμε να προσθέσουμε.

* Τι βλέπεις στις εικόνες; Μπορείς να τις περιγράψεις;

Στην πρώτη εικόνα βλέπουμε μία φωτογραφία του Πολυτεχνείου από την εποχή που έγιναν τα γεγονότα που περιγράφει η μαμά της Χαράς στο ημερολόγιό της.

Βλέπουμε το Πολυτεχνείο, ένα παλιό, μεγάλο κτίριο διαφορετικό από τα σημερινά. Βλέπουμε πολύ κόσμο μαζεμένο να κρατάει μεγάλα πανιά (ονομάζονται πανό). Πάνω στα διάφορα συνθήματα όπως: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΛΑΪΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ...

Στη δεύτερη εικόνα βλέπουμε μία ζωγραφιά. Δείχνει το Πολυτεχνείο άδειο. Βλέπουμε δύο φοίνικες αριστερά και δεξιά του και στην στέγη του ανεμίζει η ελληνική σημαία.

Στα κάγκελα βλέπουμε να υπάρχουν κόκκινα γαρίφαλα.

- **Ζήτησε από τους μεγαλύτερους να σου πουν τι έγινε στο Πολυτεχνείο.**

Στις 21 Απριλίου του 1967 έγινε στην Ελλάδα ένα πολύ άσχημο γεγονός. Κάποιοι αξιωματικοί, άνθρωποι δηλαδή που ήταν αρχηγοί του στρατού, θέλησαν να κυβερνήσουν την Ελλάδα, χωρίς όμως να τους θέλει ο ελληνικός λαός.

Πήραν με τη βία την εξουσία στα χέρια τους και έκαναν πράγματα για τα δικά τους συμφέροντα και όχι για τα συμφέροντα του ελληνικού λαού. Οι εφημερίδες, τα περιοδικά και το ραδιόφωνο δεν μπορούσαν να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους όπως γίνεται σήμερα. Οι κυβερνήτες αυτοί καταπίεζαν πολύ το λαό.

Όλα αυτά κράτησαν μέχρι το 1973. Τότε οι φοιτητές άρχισαν να διαμαρτύρονται και να ξεσηκώνονται γιατί δεν άντεχαν άλλο αυτή την καταπίεση και την έλλειψη της ελευθερίας. Στις 17 Νοεμβρίου του 1973 λοιπόν, πολλοί φοιτητές από πολλές σχολές της Αθήνας κλείστηκαν μέσα στο κτίριο του Πολυτεχνείου και άρχισαν να διαμαρτύρονται για τους δικτάτορες που πήραν με τη βία την εξουσία.

Ίδρυσαν ένα ραδιοφωνικό σταθμό μέσα από το Πολυτεχνείο με τον οποίο μετέδιδαν τα αιτήματά τους και ξεσήκωναν τον ελληνικό λαό. Τα συνθήματά τους ήταν: ΨΩΜΙ – ΠΑΙΔΕΙΑ – ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ! ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ. Εννοούσαν με τα συνθήματα αυτά ότι ήθελαν να είναι ελεύθεροι, να σκέφτονται και να λένε τη γνώμη τους ελεύθερα.

Ο ελληνικός λαός βοηθούσε τους φοιτητές, πηγαίνοντάς τους φαγητό, νερό, φάρμακα και ότι άλλο χρειαζόνταν.

Η αστυνομία, βέβαια, προσπάθησε να σταματήσει τους φοιτητές με ξύλο, συλλήψεις και δακρυγόνα. Όταν με τα μέσα αυτά δεν τα κατάφερε, τότε ήρθε ο στρατός να βοηθήσει. Και πραγματικά, το βράδυ της 16^{ης} ξημερώνοντας η 17^η Νοεμβρίου τα τανκς κατέβηκαν μπροστά στο Πολυτεχνείο. Ένα μάλιστα από αυτά γκρέμισε τη μεγάλη πύλη του Πολυτεχνείου. Αρκετοί φοιτητές, αλλά και άλλοι άνθρωποι που ήταν εκεί τραυματίστηκαν και μερικοί σκοτώθηκαν.

Για πολλές μέρες η κατάσταση στην Ελλάδα δεν ήταν καλή. Πολλοί συλλαμβάνονταν, φυλακίζονταν και βασανίζονταν. Οι στρατιωτικοί νόμιζαν ότι κατάφεραν να νικήσουν τον ελληνικό λαό. Όμως ο αγώνας των φοιτητών μας δεν πήγε χαμένος. Οι δικτάτορες δεν τα κατάφεραν. Λίγους μήνες μετά, τον Ιούνιο του 1974, η δικτατορία (χούντα) έπεσε. Όλοι εκείνοι οι στρατιωτικοί συνελήφθησαν, δικάστηκαν και φυλακίστηκαν.

Έτσι γύρισε στη χώρα μας και πάλι η δημοκρατία. Κάθε χρόνο τέτοια μέρα τιμάμε τους φοιτητές που αγωνίστηκαν και θυσιάστηκαν, για να μπορούμε εμείς σήμερα να απολαμβάνουμε τα δικαιώματά μας και την ελευθερία μας.

Ο κόρακας και η αλεπού

Άγνωστη λέξη του κειμένου.

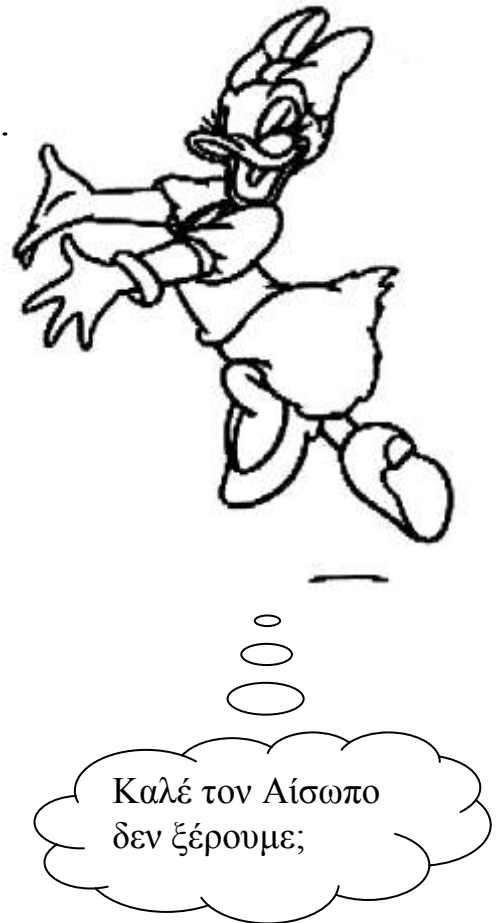
αγγελικό στόμα: αγγελικό στόμα λέμε αυτός που έχει γλυκιά φωνή και ωραία,

Αίσωπος

Ο Αίσωπος είναι ένας αρχαίος μυθοποιός. Έζησε σα δούλος στην Αθήνα. Για τη ζωή του δεν ξέρουμε και πολλά. Ξέρουμε ότι ταξίδευε σε όλο τον τότε γνωστό κόσμο και έλεγε μύθους. «Ονομάστηκε πατέρας του μύθου» γιατί έλεγε πάρα πολύ ωραία τους παλιούς μύθους αλλά και γιατί έπλασε πάρα πολλούς, νέους, δικούς του μύθους.

Οι πιο πολλοί μύθοι του έχουν για πρωταγωνιστές ζώα, κοινά ή εξωτικά. Άλλοι έχουν για πρωταγωνιστές ανθρώπους ή θεούς.

Ο Αίσωπος δεν έγραψε τους μύθους του, αλλά τους αφηγούνταν σε πεζό λόγο. Οι μύθοι αυτοί είναι σύντομοι, με απλή αφήγηση και διδακτικό περιεχόμενο, θέλουν δηλαδή να μας διδάξουν κάτι. Η γλώσσα των μύθων του είναι απλοί και έτσι εξηγείται γιατί διασώθηκαν και διαδόθηκαν.

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Η παρομοίωση

- Πολλές φορές θέλουμε να περιγράψουμε ένα πράγμα που μοιάζει πολύ με κάποιο άλλο. Τότε τα παρομοιάζουμε και βάζουμε τη λεξούλα σαν. Αυτό λέγεται **παρομοίωση**.

Π. χ. Ο πατέρας μου είναι αργός σα χελώνα. (ο πατέρας μου κάνει τις δουλειές του τόσο αργά, όσο αργά περπατάει η χελώνα).

Το μωρό είναι γλυκό σα μέλι. (δηλαδή θέλουμε να πούμε πως το μωρό είναι γλυκό και το παρομοιάζουμε με το μέλι που είναι γλυκό).

- Εκτός από τη λεξούλα **σαν**, χρησιμοποιούμε κι άλλες λέξεις στις παρομοιώσεις όπως: **μοιάζει, λες και, όπως**. Π.χ.

Είναι κίτρινος σα λεμόνι.

Είναι κίτρινος όπως το λεμόνι.

Είναι κίτρινος λες και είναι λεμόνι.

Είναι τόσο κίτρινος που μοιάζει με λεμόνι.

- Η λεξούλα σαν δε χρησιμοποιείται μόνο για να παρομοιάζει πράγματα. Πολλές φορές σημαίνει και «επειδή», «όταν», «αν». π.χ.

Π.χ. Σαν πας στο περίπτερο, φέρε μου μία εφημερίδα. (όταν πας)

Τα αρσενικά ουσιαστικά σε –ας

- Οι λέξεις που μας φανερώνουν πρόσωπο, ζώο, πράγμα, κατάσταση ή ιδιότητα λέγονται **ουσιαστικά**.
- Τα ουσιαστικά χωρίζονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες: Τα **αρσενικά**, τα **θηλυκά** και τα **ουδέτερα**.
- Τα ουσιαστικά έχουν δύο αριθμούς : τον **ενικό** (που μας φανερώνει ένα πράγμα) και τον **Πληθυντικό** (που μας φανερώνει πολλά πράγματα).
- Οι πτώσεις των ουσιαστικών είναι τέσσερις: Η **Ονομαστική**, η **Γενική**, η **Αιτιατική** και η **Κλητική**.

Τα αρσενικά ουσιαστικά που τελειώνουν σε –ας χωρίζονται σε δύο ομάδες:

- Αυτά που τονίζονται στην παραλήγουσα (**παροξύτονα**)
- Αυτά που τονίζονται στην προπαραλήγουσα (**προπαροξύτονα**)

Παροξύτονα ουσιαστικά σε –ας

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	Ο μήνας	οι μήνες
Γενική	του μήνα	των μηνών
Αιτιατική	το μήνα	τους μήνες
κλητική	μήνα	μήνες

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	ο ξιφίας	οι ξιφίες
Γενική	του ξιφία	των ξιφιών
Αιτιατική	τον ξιφία	τους ξιφίες
κλητική	ξιφία	ξιφίες

- Τα αρσενικά ουσιαστικά σε –ας που τονίζονται στην παραλήγουσα και έχουν τρεις ή περισσότερες συλλαβές **κρατάνε τον τόνο τους σε όλες τις πτώσεις και των δύο αριθμών στην παραλήγουσα.**

Π.χ. ο αγκώνας, του αγκώνα

Οι αγκώνες, των αγκώνων

Προπαροξύτονα ουσιαστικά σε –ας

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	Ο πρίγκιπας	οι πρίγκιπες
Γενική	του πρίγκιπα	των πριγκίπων
Αιτιατική	τον πρίγκιπα	τους πρίγκιπες
κλητική	πρίγκιπα	πρίγκιπες

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	Ο άρχοντας	οι άρχοντες
Γενική	του άρχοντα	των αρχόντων
Αιτιατική	τον άρχοντα	τους άρχοντες
κλητική	άρχοντα	άρχοντες

- Τα αρσενικά ουσιαστικά σε –ας που τονίζονται στην προπαραλήγουσα **κατεβάζουν τον τόνο τους στη γενική του πληθυντικού και τονίζονται στην παραλήγουσα.**

Π.χ. ο πρίγκιπας, των πριγκίπων

Τα επίθετα

Επίθετα είναι οι λέξεις που πάνε με τα ουσιαστικά και μας φανερώνουν τι λογής είναι τα ουσιαστικά, δηλαδή πως είναι το πράγμα αυτό, τι σχήμα έχει πως είναι φτιαγμένο ή άλλα χαρακτηριστικά του.

Π.χ. Ο Δημήτρης έχει έναν πολύχρωμο παπαγάλο.

ΤΑ ΓΕΝΗ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

- Τα επίθετα έχουν τρία γένη: **αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο.**

Π.χ. Ο καλός μαθητής – η καλή μαθήτρια – το καλό παιδί.

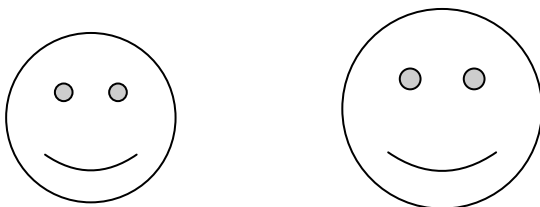
- Πάντα τα επίθετα βρίσκονται στον ίδιο αριθμό (ενικό ή πληθυντικό) με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν.

Π.χ. το **χοντρό** αρκουδάκι

Το επίθετο **χοντρό** είναι γένους ουδετέρου και ενικού αριθμού.

Το ουσιαστικό αρκουδάκι είναι γένους ουδετέρου και ενικού αριθμού.

Τα παραθετικά των επιθέτων

Το πρώτο ανθρωπάκι είναι **μικρό**.

Το δεύτερο ανθρωπάκι είναι **μικρότερο ή πιο μικρό** από το πρώτο.

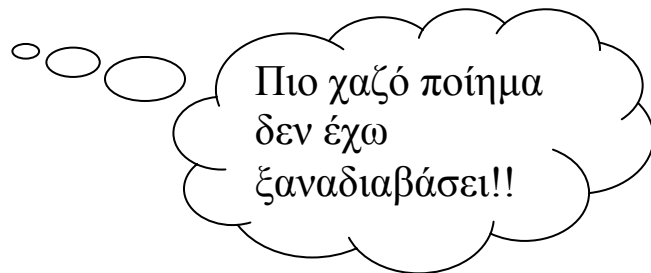
Τα παραθετικά των επιθέτων είναι:

Θετικός βαθμός: έξυπνος

Συγκριτικός βαθμός: εξυπνότερος ή πιο έξυπνος

Για να σχηματίσουμε το Συγκριτικό βαθμό υπάρχουν δύο τρόποι:

- να χρησιμοποιήσουμε μία λέξη και να βάλουμε στο επίθετο την κατάληξη **-τερος, -τερη -τερο**
Π.χ. έξυπνος - εξυπνότερος
- να χρησιμοποιήσουμε δύο λέξεις και να βάλουμε μπροστά από το επίθετο τη λέξη **πιο**
Π.χ. έξυπνος - πιο έξυπνος

Αντίθετα και συνώνυμα

- **Συνώνυμα ή συνώνυμες λέξεις** λέγονται οι λέξεις που έχουν περίπου την ίδια σημασία με κάποιες μικρές διαφορές στο νόημά τους.
π.χ. καράβι – πλοίο. (είναι περίπου το ίδιο πράγμα, αλλά όχι ακριβώς το ίδιο και δεν χρησιμοποιούνται με τον ίδιο τρόπο).

Αντίθετες λέξεις λέγονται οι λέξεις που έχουν αντίθετη σημασία μεταξύ τους, δηλαδή σημαίνουν το αντίθετο ακριβώς.

π.χ. άσπρο – μαύρο.

μικρός – μεγάλος

Διάκριση των άρθρων τον – των

- Το άρθρο **τον** γράφεται με **όμικρον** όταν μιλάμε για ένα πράγμα, και με **ωμέγα** όταν μιλάμε για πολλά πράγματα.

Π.χ. **τον** εργάτη ----- **των** εργατών
τον επιστάτη ----- **των** επιστατών

Μαθαίνω να περιγράψω ένα αντικείμενο

Περιγραφή σημαίνει η παρουσίαση ενός πράγματος ή προσώπου με λόγια και με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί κάποιος να καταλάβει πως είναι αυτό το πράγμα ή το πρόσωπο χωρίς να το έχει δει καθόλου.

Για να περιγράψουμε κάτι πρέπει:

- Να αναφέρουμε ποιο είναι το αντικείμενο ή το πρόσωπο
- Να πούμε που βρίσκεται
- Να πούμε τα χαρακτηριστικά του (το βάρος του, το ύψος του, το χρώμα του, κ.λ.π.)

Αν θέλουμε να περιγράψουμε ένα αντικείμενο ή πρόσωπο πρέπει:

- Να γράφουμε ή να μιλάμε με σειρά. Οι προτάσεις μας να μην είναι ανακατεμένες γιατί θα είναι πολύ δύσκολο να καταλάβει ο άλλος τι εννοούμε.
- Να χρησιμοποιούμε πολλά επίθετα για να δώσουμε με ακρίβεια την περιγραφή ενός πράγματος ή προσώπου.
- Να πούμε τι νιώθουμε ή τι σκεφτόμαστε για το πράγμα ή το πρόσωπο αυτό.

εργασίες

1. Φτιάξε παρομοιώσεις όπως στο παράδειγμα:

(αλεπού, αστακός, μέλι, λεμόνι, κλόουν, βελούδο, χελώνα, λαγός, αηδόνι, πούπουλο χιόνι, πέτρα, σίδερο, δελφίνι, παπαρούνα)

Είναι απαλό σαν βελούδο
Είναι ντυμένος σαν
Είναι γλυκό σαν
Είναι κίτρινος σα
Είναι οπλισμένος σαν
Τρέχει γρήγορα σαν
Πηγαίνει αργά σα
Τραγουδάει γλυκά σαν
Είναι λευκός σαν
Είναι σκληρός σαν
Είναι βαρύ σαν
Κολυμπά σαν
Κοκκίνισε σαν

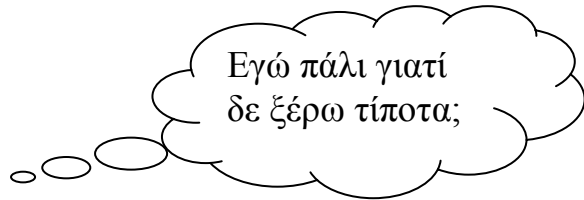
2. Πάρε τις λέξεις από την παρένθεση και σχημάτισε παρομοιώσεις :

(δελφίνι, μανιτάρι, περιστέρι, αετός, αρνάκι, μέλι, μέλισσα, αστακός, βελούδο, παπαγάλος, χιόνι, σκυλί)

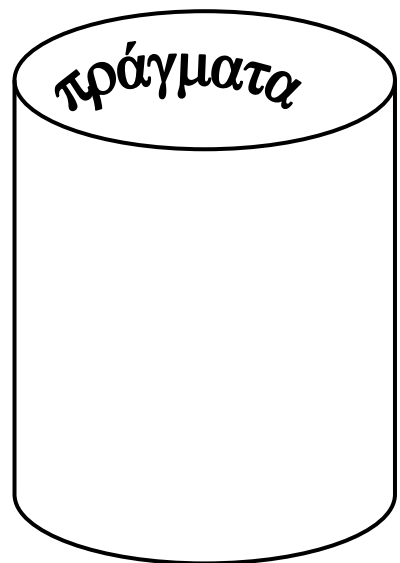
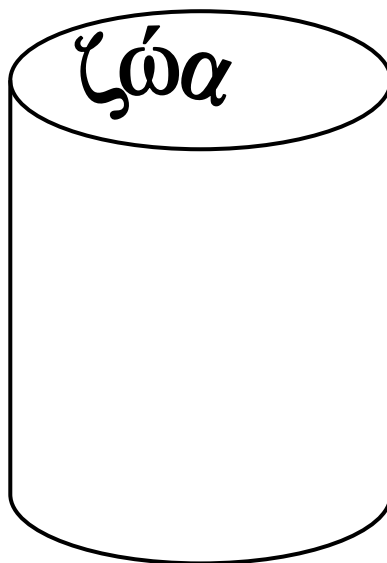
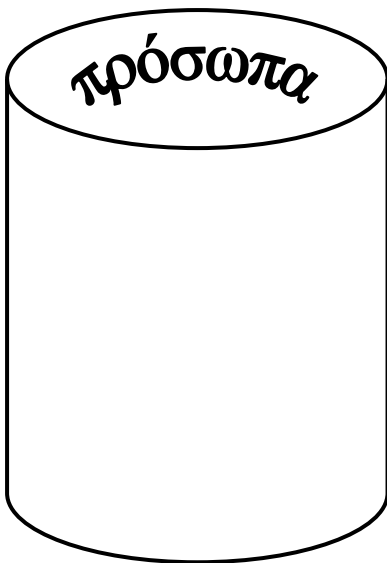
ήσυχος πιστός
κολυμπάει αθώος
εργατικός φυτρώνει
περήφανος..... γλυκός
φλύαρος απαλό
άσπρος ντυμένος

3. Συμπλήρωσε τις παρομοιώσεις :

Είναι ήρεμος σαν
Τραγουδάει γλυκά σαν
Είναι λευκός σαν
Είναι κίτρινος σαν
Είναι φαρμακερός σα
Είναι οπλισμένος σαν
Είναι γρήγορος σαν

4. Γράψε στους κυλίνδρους από 10 ουσιαστικά

5. Ποια είναι τα ουσιαστικά από τις παρακάτω λέξεις; Να τα υπογραμμίσεις.

Βάζο, δώρο, πιάνο, πιάνω, γράφω, γραφείο, καγκουρό,
 λαμπερός, τρομάζω, παππούς, διαβάζω, βιβλίο, τραπέζι,
 τοίχος, μήλο, μιλώ, γιαγιά, ουρανός, μανταλάκι, ακροβάτης,
 λιοντάρι, πίθηκος, κατσίκια, πίνω, ποτό, φωτεινός,
 ουρανοκατέβατος, αντάρτης, οδοκαθαριστής, τραπεζίτης, ποτήρι,
 τεμπελιάζω, βαριέμαι, καλαμπόκι

6. Να κλίνεις τα ουσιαστικά ο χειμώνας, ο λοχίας:

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

7. Να κλίνεις τα ουσιαστικά ο τραυματίας, ο ανεμιστήρας :

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

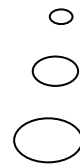
Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

8. Γράψε τα ουσιαστικά στη γενική ενικού και γενική πληθυντικού :

Ονομαστική	Γενική Ενικού	Γενική Πληθυντικού
ο καρχαρίας
ο επαγγελματίας
ο αντιρρησίας
ο φασαρίας
ο τραυματίας

9. Αντιστοίχισε τις συνώνυμες λέξεις:

χαρούμενος	φημισμένος
σπάω	αμάξι
αγωνίζομαι	φρόνιμος
ανεβαίνω	ραβδί
αυτοκίνητο	προσπαθώ
ξημερώνει	αναποδιά
μπαστούνι	χαράζει
ήσυχος	ανηφορίζω
ατυχία	κομματιάζω
ξακουστός	ευτυχισμένος

10. Αντιστοίχισε τις αντίθετες λέξεις:

ανεβαίνω	άδικος
πριν	ησυχία
καλός	έξοδος
εργατικός	νότια
είσοδος	κατεβαίνω
βόρεια	τεμπέλης
δίκαιος	κακός
φασαρία	μετά

11. Γράψε τις αντίθετες λέξεις:

σκοτεινός
ψηλός
φεύγω
φανερός

12. Αντιστοίχισε τις συνώνυμες λέξεις:

ζεστή	κουλούρα
μοσχοβολιά	χρήματα
μανούλα	θερμή
φλουριά	μαμά
καρβέλι	ευωδιά

13. Γράψε τα παρακάτω ουσιαστικά στην κατάλληλη στήλη σύμφωνα με το γένος τους:

των δασών, των βιβλιοπωλών, τα μαγαζιά, τις γριές, τα έλη,
τους δασοφύλακες, των λύσεων, οι αγρότες, των αξιών, των
τρυποκάρυδων, των κοτόπουλων, τις ανάγκες, τους ναύτες, των
πηγών, των πεύκων, οι συμμαθητές, των φυτών, τις
γυναίκες

Αρσενικά

Θηλυκά

Ουδέτερα

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

14. Γράψε δίπλα από κάθε λέξη τη συνώνυμή της.

χρήματα	_____	πλησιάζω	_____
ραντίζω	_____	γυρίζω	_____
πλάι	_____	χωρίς	_____
καράβι	_____	οδός	_____
δωμάτιο	_____	άνθος	_____
συζητώ	_____	μυαλό	_____
έπειτα	_____	εργασία	_____
ανασαίνω	_____	άσπρο	_____
επιστροφή	_____	τζάμι	_____
θυμός	_____	πλατύ	_____
γίδα	_____	παγωνιά	_____

15. Γράψε μία συνώνυμη δίπλα από κάθε λέξη:

θόρυβος	_____	δυνατός	_____
επιθυμώ	_____	βλέπω	_____
δειλός	_____	αναχωρώ	_____
λύπη	_____	άνεμος	_____
όμορφος	_____	τολμηρός	_____
όμοιος	_____	αλλιότικος	_____
έπειτα	_____	χρωστό	_____
φόβος	_____	γνωρίζω	_____
μητέρα	_____	αέρας	_____
πάλι	_____	βάζω	_____
περπατώ	_____	αναπνέω	_____

16. Γράψε τις αντίθετες λέξεις:

σωστό _____
σκληρός _____
φανερός _____
χαρά _____
έρχομαι _____
μιλώ _____
ψηλός _____
νέος _____
μαζί _____
φύγε _____

φεύγω _____
χρήσιμος _____
ευχάριστα _____
κλείνω _____
ξυπνώ _____
ανεβαίνω _____
μεγάλος _____
γρήγορα _____
προσεκτικά _____
πολύ _____

17. Κάνε και δω το ίδιο:

γνωστός _____
ενώνω _____
γεμίζω _____
όρθιος _____
κρατώ _____
αρχίζω _____
αρχή _____

στενός _____
προσθέτω _____
γλυκός _____
πλησιάζω _____
ευτυχώς _____
συζητώ _____
πρώτος _____

Περίεργα
πράγματα!

18. Με τις παρακάτω λέξεις να σχηματίσεις προτάσεις:

Ανοιχτό - κλειστό

Η πόρτα είναι κλειστή και το παράθυρο ανοιχτό

Γρήγορα - αργά

μακριά - κοντά

ημέρα - νύχτα

πριν - μετά

προσεκτικός - απρόσεκτος

σκληρό - μαλακό

αριστερά - δεξιά

19. Για κάθε πρόταση γράψε μία αντίθετή της

Ο Κωνσταντίνος ήρθε

Το πλοίο έφυγε

Η κούνια ανέβηκε πολύ ψηλά

Να μη μιλάς δυνατά μέσα στην τάξη

20. Υπογράμμισε με κόκκινη γραμμή τα επίθετα και με μπλε τα ουσιαστικά.

Ο Νικολάκης πήγε μαζί με τη μητέρα του στη λαϊκή αγορά της γειτονιάς του. Οι παραγωγοί που είχαν έρθει φώναζαν και διαφήμιζαν τα προϊόντα τους. Ο μανάβης φώναζε: «κόκκινες ντομάτες... τρυφερά αγγούρια... φτηνές πατάτες... γλυκά καρπούζια... για περάσετε...» Ο

ψαράς στη γωνία δεν πήγαινε πίσω: «ζωντανά μπαρμπούνια... φρέσκα καλαμαράκια... παχιές γόπες... για περάστε....»

21. Γράψε τα παρακάτω επίθετα και στα τρία γένη:

αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ο τεμπέλης
ο οκνηρός
ο μελετηρός
ο δειλός
ο σκοτεινός
ο άγριος
ο πλούσιος
ο αραιός
ο φωτεινός
ο ήμερος
ο φτωχός
ο πυκνός
ο χρυσός
ο άσπρος

22. Υπογράμμισε τα επίθετα στις παρακάτω προτάσεις:

Ο Κωστάκης είναι ένα όμορφο ξανθό αγοράκι, με μάτια γαλανά και πρόσωπο ροδοκόκκινο. Είναι πρόσχαρο, ευγενικό και καλόκαρδο. Πάντα έχει στα χείλη του ένα γλυκό χαμόγελο.

Φέτος πάει στην Γ΄ τάξη. Η καλή του μητέρα του αγόρασε μία μεγάλη, κίτρινη τσάντα και μία πανέμορφη πράσινη κασετίνα. Του αγόρασε και μπλε, αθλητικά παπούτσια για να παίζει άνετα στο διάλειμμα.

Θα τα γράψω κι αυτά! Μπορώ να κάνω κι αλλιώς;

23. Κάνε και εδώ το ίδιο.

αρσενικό

θηλυκό

ουδέτερο

ζωηρός
ο ωραίος
ο καινούριος
ο ήσυχος
ο αρχαίος
ο γυάλινος
ο καλός
ο κακός
ο αυστηρός
ο φτωχός
ο όμορφος
ο άσχημος

24. Γράψε τα παραθετικά των επιθέτων:

Θετικός βαθμός

Συγκριτικός βαθμός

Μία λέξη

δύο λέξεις

δυνατός	δυνατότερος	ή	πιο δυνατός
φρόνιμος	_____		_____
ψηλός	_____		_____
ωραίος	_____		_____
νόστιμος	_____		_____
σκληρός	_____		_____
τίμιος	_____		_____
βαρύς	_____		_____
βαθύς	_____		_____

πονηρός	_____	_____
αλμυρός	_____	_____
πλατύς	_____	_____
πλούσιος	_____	_____
γρήγορος	_____	_____
στενός	_____	_____
φαρδύς	_____	_____
δυνατός	_____	_____

25. Βάλε τον ή των όπου πρέπει :

.....	μαθητή	μαθητών
.....	εργάτη	εργατών
.....	σπουδαστή	σπουδαστών
.....	καφετζή	καφετζήδων
.....	λυράρη	λυράρηδων
.....	μανάβη	μανάβηδων
.....	βιβλιοπώλη	βιβλιοπώληδων
.....	τσαγκάρη	τσαγκάρηδων
.....	φοιτητή	σπουδαστή
.....	ναύτη	ναυτών
.....	επιβάτη	επιβατών
.....	καθηγητή	των καθηγητών
.....	ψάλτη	ψαλτών
.....	αθλητή	αθλητών
.....	ποιητή	ποιητών
.....	μαθητή	μαθητών
.....	επιστάτη	επιστατών
.....	πολίτη	πολιτών
.....	πελάτη	πελατών

26. Γράψε δίπλα σε κάθε ουσιαστικό ένα επίθετο που να ταιριάζει:

παιδί	κορίτσι
κοπέλα	λουλούδια
δρόμος	σταφύλια
σύκα	ουρανός
αέρας	βροχή
σύννεφο	δέντρο

θάλασσα	σπίτι
πουλιά	παραμύθι
κήπος	πλοίο
ποταμός	πηγή
πλατάνια	γιορτή
φρούτα	μαθητής
αλεπού	βάζο
καθρέπτης	γραφείο
πίνακας	ξύστρα.....
καλόγρια	μανίκι
πουκάμισο	βραχιόλι
σκουλαρίκι	κοιλιάς
μανταρίνι	πατάτα

27. Περιέγραψε το αγαπημένο σου παιχνίδι.

10. ΠΡΟΣΟΧΗ! Τι λέει εκεί;

Ιστορία για το τσίρκο

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου

ταξιθέτριες: οι υπάλληλοι που οδηγούν τους θεατές στη θέση τους.

πίστα: είναι ο χώρος του τσίρκου που γίνεται η παράσταση.

Η επανάσταση των παραμυθιών

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου

πύλες: πόρτες

ξοπίσω: πιο πίσω

- **Ξέρεις τι είναι οι μικρές αγγελίες;**

Οι **μικρές αγγελίες** είναι μικρά κειμενάκια που περιέχουν πληροφορίες για κάτι που νοικιάζεται, πωλείται κ.λ.π. Δημοσιεύονται σε εφημερίδες και περιοδικά. Από τις μικρές αγγελίες μπορεί κάποιος να βρει δουλεά.

- **Χωριστείτε σε δύο ομάδες και συγκεντρώστε όσες πιο πολλές μικρές αγγελίες μπορείτε. Συζητήστε στην τάξη για τα χαρακτηριστικά τους. έπειτα φτιάξτε και εσείς τις δικές σας μικρές αγγελίες και κάντε διαγωνισμό. Κερδίζει όποιος γράψει τη μικρή αγγελία με τις λιγότερες λέξεις.**

Οι μικρές αγγελίες:

- Είναι πολύ απλά κείμενα, γραμμένα με όσο το δυνατό λιγότερες λέξεις.
- Περιέχουν μόνο τις απαραίτητες πληροφορίες που χρειάζεται.
- Αρχίζουν από λέξεις όπως: ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ, ΠΩΛΕΙΤΑΙ, ΖΗΤΕΙΤΑΙ... ανάλογα με το περιεχόμενό τους.

- Έχουν το όνομα και το τηλέφωνο αυτού που βάζει την αγγελία για να μπορεί αυτός που θα διαβάσει την αγγελία να επικοινωνήσει μαζί του.

Πέντε ποντικοί

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου.

μαστορεύουν: διορθώνουν, φτιάχνουν κάτι.

σκεπάρνια (το σκεπάρνι): είναι ένα εργαλείο που το χρησιμοποιούν οι ξυλουργοί.

μαστορική: το να μαστορεύεις κάτι, το να φτιάχνεις κάτι.

φάκα: μία παγίδα για να πιάνουμε τα ποντίκια.

αφουγκράζεται: ακούει με προσοχή.

αγρυπνεί: μένει ξύπνιος, δεν κοιμάται.

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Το οριστικό άρθρο

ο άνθρωπος, η γυναίκα, το παιδί

Παραπάνω βλέπουμε μερικές λεξούλες (ο, η, το) που μπαίνουν μπροστά από τα ονόματα. Τις λεξούλες αυτές τις λέμε **άρθρα**.

Οριστικό είναι το άρθρο **ο, η, το** που μας φανερώνει κάτι το γνωστό και ορισμένο, κάτι το οποίο ξέρουμε.

Τα άρθρα μας φανερώνουν το γένος των ονομάτων.

- Το οριστικό άρθρο **ο** μας φανερώνει το **αρσενικό γένος**.
Π.χ. **ο** άνθρωπος
- Το οριστικό άρθρο **η** μας φανερώνει το **θηλυκό γένος**.
Π.χ. **η** γυναίκα
- Το οριστικό άρθρο **το** μας φανερώνει το **ουδέτερο γένος**.
Π.χ. **το** παιδί

ΚΛΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΙΣΤΙΚΟΥ ΑΡΘΡΟΥ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
	Αρσενικό	θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	ο	η	το
Γενική	του	της	του
Αιτιατική	το(ν)	τη(ν)	το

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
	Αρσενικό	θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	οι	οι	τα
Γενική	των	των	των
Αιτιατική	τους	τις	τα

Πρέπει να ξέρουμε:

- Το οριστικό άρθρο δεν έχει κλητική πτώση.
- Το οριστικό άρθρο έχει δύο πτώσεις όμοιες, την ονομαστική και την αιτιατική. (το και τα)
- Η γενική στον Πληθυντικό αριθμό σχηματίζεται με το ίδιο τύπο και στα τρία γένη: των.

Ορθογραφία του οριστικού άρθρου:

- Βάζουμε **η** όταν μιλάμε για ένα πράγμα θηλυκού γένους.
Π.χ. **η** μαμά, **η** ξαδέρφη
- Βάζουμε **οι** όταν μιλάμε για πολλά πράγματα στο αρσενικό ή στο θηλυκό γένος.
Π.χ. **οι** μαμάδες, **οι** μπαμπάδες
- Βάζουμε **τον** όταν μιλάμε για ένα πράγμα αρσενικού γένους.
Π.χ. **τον** μπαμπά μου, **τον** γιατρό
- Βάζουμε **των** όταν μιλάμε για πολλά πράγματα αρσενικού ή θηλυκού ή ουδέτερου γένους.
Π.χ. **των** μπαμπάδων, **των** μανάδων, **των** καλαθιών
- Βάζουμε **της** όταν μιλάμε για ένα πράγμα στο θηλυκό γένος.
Π.χ. **της** μαμάς, **της** ξαδέρφης

- Βάζουμε τις όταν μιλάμε για πολλά πράγματα στο θηλυκό γένος.
Π.χ. τις μαμάδες, τις ξαδέρφες

Αρσενικά ουσιαστικά σε –ης

Ισοσύλλαβα ουσιαστικά λέγονται τα ουσιαστικά εκείνα που έχουν στον ενικό αριθμό τόσες συλλαβές όσες και στον πληθυντικό.

Π.χ. η μη – τέ – ρα (τρεις συλλαβές) – οι μη – τέ – ρες (τρεις συλλαβές)

Ανισοσύλλαβα ουσιαστικά λέγονται τα ουσιαστικά που στον πληθυντικό έχουν μία συλλαβή απ' τόι έχουν στον ενικό.

Π.χ. ο μπα – μπάς (δύο συλλαβές) – οι μπα – μπά – δες (τρεις συλλαβές)

Τα ισοσύλλαβα ουσιαστικά που τελειώνουν σε –ης χωρίζονται:

- Σε αυτά που τονίζονται στη λήγουσα (**οξύτονα**)
- Σε αυτά που τονίζονται στην παραλήγουσα (**παροξύτονα**)

Οξύτονα ισοσύλλαβα αρσενικά σε –ης

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	ο πολεμιστής	οι πολεμιστές
Γενική	του πολεμιστή	των πολεμιστών
Αιτιατική	τον πολεμιστή	τους πολεμιστές
κλητική	πολεμιστή	πολεμιστές

Παροξύτονα αρσενικά σε –ης

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	ο εργάτης	οι εργάτες
Γενική	του εργάτη	των εργατών
Αιτιατική	τον εργάτη	τους εργάτες
κλητική	εργάτη	εργάτες

- Προσέχουμε ότι τα ισοσύλλαβα ουσιαστικά σε –ης που τονίζονται στην παραλήγουσα κατεβάζουν τον τόνο τους στη λήγουσα στη γενική του πληθυντικού αριθμού.

Π.χ. ο εργάτης – των εργατών

Τα ανισοσύλλαβα ουσιαστικά σε –ης χωρίζονται :

- Σε αυτά που τονίζονται στη λήγουσα (οξύτονα)
- Σε αυτά που τονίζονται στην παραλήγουσα (παροξύτονα)
- Σε αυτά που τονίζονται στην προπαραλήγουσα (προπαροξύτονα)

Οξύτονα αρσενικά σε –ης

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	Ο ταξιτζής	οι ταξιτζήδες
Γενική	του ταξιτζή	των ταξιτζήδων
Αιτιατική	τον ταξιτζή	τους ταξιτζήδες
κλητική	ταξιτζή	ταξιτζήδες

Παροξύτονα αρσενικά σε –ης

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	ο μπακάλης	οι μπακάληδες
Γενική	του μπακάλη	των μπακάληδων
Αιτιατική	τον μπακάλη	τους μπακάληδες
κλητική	μπακάλη	μπακάληδες

Προπαροξύτονα αρσενικά σε –ης

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	ο φούρναρης	οι φουρνάρηδες
Γενική	του φούρναρη	των φουρνάρηδων
Αιτιατική	το φούρναρη	τους φουρνάρηδες
κλητική	φούρναρη	φουρνάρηδες

Δεν πάει καλά η δασκάλα!! Που θα τα μάθω γω όλα αυτά;

Τα ακρωνύμια ή αρκτικόλεξα

Τα **ακρωνύμια** ή **αρκτικόλεξα** είναι ονόματα συλλόγων, δημόσιων υπηρεσιών κλ.π. που για λόγους συντομίας γράφουμε μόνο τα αρχικά κεφαλαία τους γράμματα.

Π.χ. ΔΕΗ. σημαίνει Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού

Τα ακρωνύμια γράφονται συνήθως χωρίς τελεία ανάμεσά τους εκτός και αν μία λέξη την αποδίδουμε με δύο γράμματα στο ακρωνύμιο. Τότε βάζουμε τελεία.

Π.χ. ΕΛ.ΤΑ που σημαίνει Ελληνικά Ταχυδρομεία

Μερικά από τα πιο συνηθισμένα ακρωνύμια που χρησιμοποιούμε είναι:

ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΤΕΙ	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΔΕΗ	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
ΙΚΑ	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΕΛ.ΤΑ	Ελληνικά Ταχυδρομεία
ΕΜΥ	Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία

ΕΛ.ΑΣ.	Ελληνική Αστυνομία
ΟΑ	Ολυμπιακή Αεροπορία
ΕΡΤ	Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση
ΚΤΕΛ	Κοινό Ταμείο Εισπράξεων Λεωφορείων
ΜΜΕ	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΟΕΔΒ	Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
ΟΓΑ	Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
ΟΣΕ	Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας
ΟΤΕ	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας
ΠΡΟ – ΠΟ	Προγνωστικά Ποδοσφαίρου

Όμοια σύμφωνα

- Η Ελληνική γλώσσα έχει πολλές λέξεις που γράφονται με δύο όμοια σύμφωνα τα οποία όμως προφέρονται σαν ένας ήχος.
- Τα σύμφωνα αυτά είναι: ββ, κκ, λλ, μμ, νν, ππ, ρρ, σσ, ττ
Π.χ. εκκλησία, παππούς κ.λ.π.
- Μερικές λέξεις που γράφονται με όμοια σύμφωνα είναι:
εκκλησία, Σάββατο, μέλισσα, βασίλισσα....

Μαθαίνω να γράφω μικρές αγγελίες

Οι **μικρές αγγελίες** είναι απλά κειμενάκια που δημοσιεύονται στις εφημερίδες ή στα περιοδικά. Μας δίνουν διάφορες πληροφορίες για αγορές, πωλήσεις ενοικιάσεις, απώλειες κ.λ.π.

Για να γράψουμε μία αγγελία πρέπει:

- Να γράψουμε τι ακριβώς θέλουμε (αν δηλαδή πουλάμε, αν θέλουμε να αγοράσουμε κάτι, αν νοικιάζουμε ένα χώρο κ.λ.π.). Οι φράσεις πρέπει να είναι απλές προτάσεις στη σειρά, χωρίς πολλά ρήματα και άρθρα.
- Να γράψουμε το τηλέφωνό μας για να μπορεί αυτός που θα διαβάσει την μικρή αγγελία να επικοινωνήσει μαζί μας.

Τι είναι η Επιγραφή (πινακίδα – ταμπέλα)

Οι **επιγραφές** είναι πολύ μικρά κειμενάκια. Είναι γραμμένες πάνω σε σκληρό υλικό και μας δίνουν πληροφορίες. Επιγραφές βρίσκουμε στις ταμπέλες και στις πινακίδες.

- Ταμπέλες βρίσκουμε συνήθως στους δρόμους, που μας πληροφορούν το όνομα του δρόμου ή την κατεύθυνση που πρέπει να πάρουμε για να βγούμε εκεί που θέλουμε, στα μαγαζιά, που μας πληροφορούν το όνομα του μαγαζιού ή τι πουλάει κ.λ.π.

Μαθαίνω να γράφω ανακοινώσεις

Η **ανακοίνωση** είναι ένα μικρό κείμενο που γράφουμε για να πληροφορήσουμε πολλούς μαζί ανθρώπους για κάποιο σημαντικό γεγονός.

Την ανακοίνωση μπορούμε:

- Να την κολλήσουμε σε ένα χώρο που ξέρουμε ότι θα την διαβάσουν πολλοί άνθρωποι . π.χ. σε ένα τοίχο, στην πόρτα της πολυκατοικίας μας κ.λ.π.
- Να την δημοσιεύσουμε σε εφημερίδες ή σε περιοδικά.
- Να την μοιράσουμε εμείς.

Για να γράψουμε μία ανακοίνωση πρέπει:

- Να γράψουμε αυτόν που γράφει την ανακοίνωση
- Να γράψουμε το θέμα της ανακοίνωσης
- Να γράψουμε το χρόνο και τον τόπο που θα γίνει αυτό που λέει η ανακοίνωση.

- Συνήθως στην αρχή της ανακοίνωσης γράφουμε τη λέξη **ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ** με κεφαλαία γράμματα για να κάνουμε τους ανθρώπους να την προσέξουν.

Μαθαίνω να γράφω αφίσες

Αφίσα είναι ένα μεγάλο χαρτί που το κολλάμε σε τοίχους ή στους ειδικούς χώρους που είναι για αφίσες.

- Έχει ένα γραπτό μήνυμα με εικόνες μεγάλες και πολύχρωμες.
- Μας δίνει πληροφορίες για ένα σημαντικό γεγονός που πρόκειται να γίνει (π.χ. μια θεατρική παράσταση, μία συναυλία).
- Διαφημίζει ένα προϊόν π.χ. ένα σαμπουάν, ένα άρωμα).
- Θέλει να πείσει τους ανθρώπους να ενδιαφερθούν για κάτι (π.χ. για την προστασία της χελώνας Καρέτα-Καρέτα).

Για να γράψουμε μία αφίσα πρέπει:

- Να γράψουμε τον τίτλο της, το θέμα δηλαδή που παρουσιάζει.
- Να γράψουμε το χρόνο και τον τόπο που θα γίνει το γεγονός που διαβάζουμε στην αφίσα.
- Να γράψουμε ποιος διοργανώνει το γεγονός.

Συνήθως οι αφίσες συνοδεύονται από πολλές και πολύχρωμες εικόνες, για να τραβάει την προσοχή του κόσμου.

εργασίες

1. Γράψτε τι σημαίνουν τα αρκτικόλεξα :

Ο.Γ.Α _____

Ε.Μ.Υ _____

Δ.Ε.Η _____

Α.Ε.Ι _____

Ε.Ο.Κ _____

Ι.Κ.Α _____

Ο.Α. _____

Ο.Τ.Ε _____

Ο.Ε.Δ.Β _____

Μ.Μ.Ε _____

Ε.Ο.Τ _____

2. Βάλε το κατάλληλο οριστικό άρθρο μπροστά από τις λέξεις:

_____ νύχτα

_____ μαθητών

_____ ήλιο

_____ γειτονιάς

_____ αίθουσας

_____ παιδιών

_____ μέρα

_____ ανθρώπους

_____ βροχής

_____ αυλής

_____ αυλές

_____ γείτονας

_____ βιβλίων

_____ καρέκλας

_____ γης

_____ τσάντες

_____ δασκάλες

_____ γειτονιές

_____ δρόμοι

_____ ζωής

_____ αετού

_____ κουνέλια

_____ ποντικιών

_____ αγελάδας

_____ λύκος

_____ ελαφιού

_____ περιστέρι

_____ ψαράδες

_____ καπνοί

_____ Κικής

3. Βάλε της ή τις:

_____ γυναίκες

_____ κόρες

_____ ένωσης

_____ μαθήτριας

_____ δασκάλες

_____ μητέρες

_____ αδερφές

_____ θείας

_____ ξαδέρφης

_____ κοπέλες

_____ γιαγιάς

_____ λατρείας

_____ αγάπες

_____ μούμιας

_____ πέρδικας

_____ ζωές

_____ μπογιές

_____ κατσαρίδας

_____ τραγουδίστριες

_____ φωτιές

_____ κάμπιας

_____ Άνοιξης

_____ Μαρίας

_____ αλεπούς

_____ δεμένες

_____ λατέρνες

_____ κοιλιές

_____ ψυχής

_____ καρδιές

_____ μαραμένες

4. Στις παρακάτω προτάσεις να βάλεις το κατάλληλο οριστικό άρθρο:

_____ Δημήτρης και _____ Ιωάννα είναι αδέρφια. _____ Δημήτρη και _____ Ιωάννας _____ δωμάτια είναι καθαρά. _____ Ιωάννα όμως είναι πιο τακτική από _____ Δημήτρη. Όλα της _____ πράγματα είναι τακτοποιημένα, ενώ _____ Δημήτρη δεν είναι πάντα στη θέση τους. _____ Δημήτρης στενοχωριέται και προσπαθεί να μοιάσει _____ Ιωάννας.

_____ Κυριάκος με _____ μητέρα του πάνε βόλτα στο δάσος. Στο δρόμο συναντούν _____ φίλη _____ μητέρας του _____ κ. Μαίρη και _____ φίλο _____ πατέρα του _____ κ. Αγησίλαο.

5. Ένωσε τα άρθρα με τα ουσιαστικά που ταιριάζουν:

φίλων

μηχανικό

κρότων

κηπουρό

γιατρών

ληστών

φίλο

το (ν)

κακοποιών

κρότο

μηχανικών

γιατρό

κηπουρών

οδηγό

ληστή

οδηγών

των

κακοποιό

κυνηγό

μανάβη

γιατρό

βιβλιοπώληδων

γιατρών

μανάβηδων

κυνηγών

βιβλιοπώλη

6. Βάλε τις ή της :

.....μοδίστρεςμοδίστρας
.....προσευχέςπροσευχής
..... γλάστρεςγλάστρας
.....καρέκλαςκαρέκλες
..... κουζίναςκουζίνες
..... μανιακήςμανιακές
.....σκιάςσκιές
.....καλήςκαλές
.....κακήςκακές
..... ψευτιέςψευτιάς
.....μαύρεςμαύρης
..... τρελήςτρελές
.....θάλασσαςθάλασσες
..... στεριάςστεριές
.....βροχήςβροχές

7. Βάλε το κατάλληλο άρθρο το(ν) ή των, τις ή της :

Τα παιχνίδια παιδιών.
τα όργανα μουσικών.
Επισκέφτηκα αδερφό μου.

Οι σκιές δέντρων.
Τα σύνορα κόσμων.

Άκουσαφωνέςπαιδιών.

Τα σίδερα φυλακής.

Ο κρότος βροντής.
Φοβάμαι αστραπές.

Τα δέντρα κήπων.
Είδα παππού μου.
Άκουσαθείο να
έρχεται.

Τα νερά ποταμών.
Τα καπέλα
μαστόρων

Η καμπάνα
εκκλησίας.

Οι σταγόνες
βροχής.

Η φωνή μητέρας.
Καθάρισα πατάτες.

8. Γράψε τα ουσιαστικά μαζί με τα άρθρα τους στην κατάλληλη στήλη:

ορειβάτης, καβούκι, μαϊμού, τροχονόμος, ταξιδιώτης,
μαγγανοπήγαδο, μάγισσα, φαναρτζής, κουλουράκι, λοστρόμος,
αεροσυνοδός, παξιμάδι, торναδόρος, Παρασκευή, φουρνάρισσα,

κολοκύθι, επιβάτης, καλαθοσφαίριση, πουλί, θαλασσοπόρος,
μπανάνα, λουλούδι

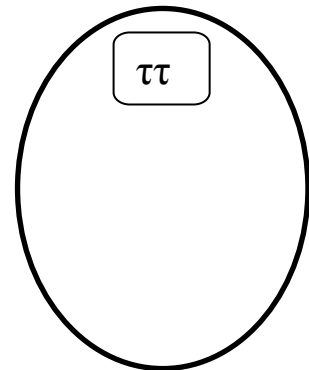
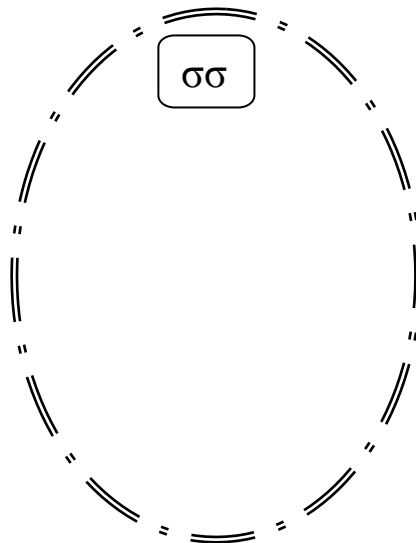
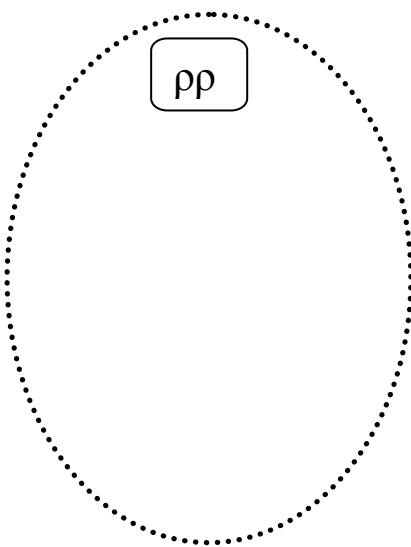
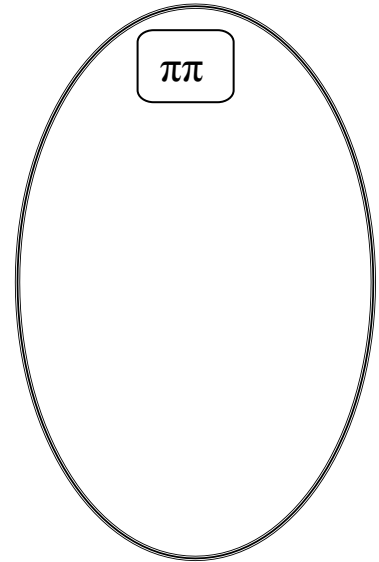
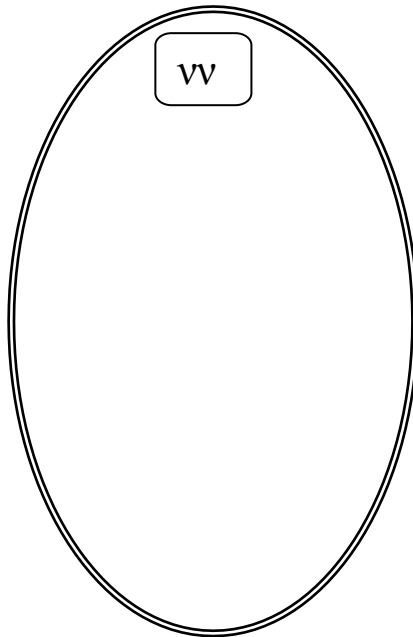
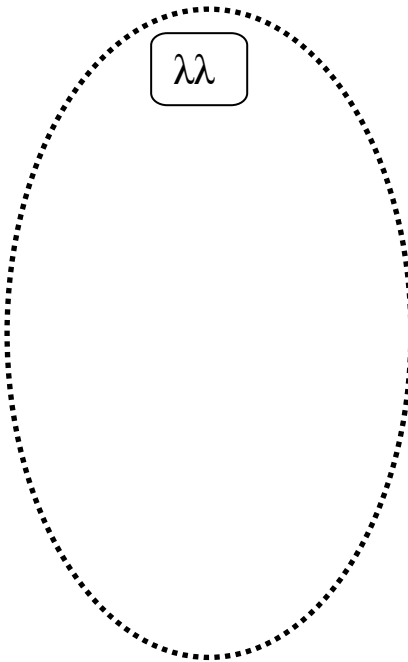
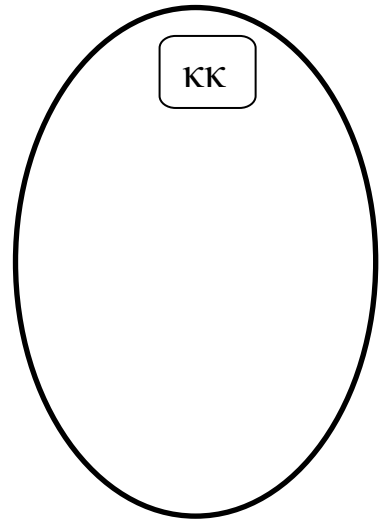
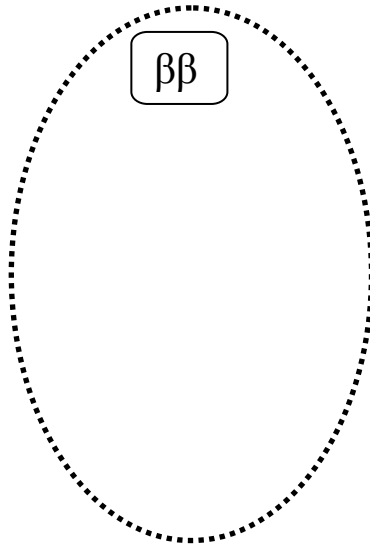
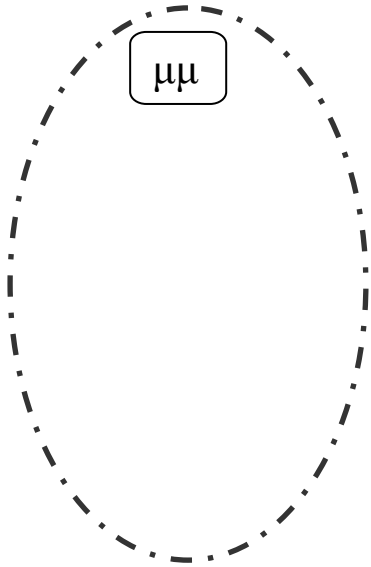
αρσενικά	θηλυκά	ουδέτερα

9. Βάλε τα κατάλληλα άρθρα:

..... σκύλοςθρανίο νίκη
.....πέτρεςγεωργοίπεδιάδες
.....βράδυγειτονιά εκδρομή
.....παράθυρομανάβης γειτονιές
.....βουνώνγλάρουςθρανίων
.....βοσκούςμανάβηδωνπεδιάδες
.....παιχτώντεχνώνγονείς
.....πέτρεςσπουργιτών	...παράθυρα
.....κλέφτες	...μαθήματα εργασιών

10. Να βάλεις τις παρακάτω λέξεις στο σωστό μπαλονάκι:

φύλλα, συλλαβή, κύπελλο, σύννεφο, Έλλη, θάρρος,
Ελλάδα, άμμος, γέννηση, κόμμα, μαλλιά, γράμμα,
γραμματική, γραμμή, Σάββατο, βλέμμα, βασίλισσα, εννέα,
γλώσσα, Γιάννης, κόκκινο, μαγείρισα, Πελοπόννησος,
Αττική, κρεμμύδι, ιπποπόταμος, διάλειμμα, κουκκίδα, τέσσερα,
γενναίος, μάγισσα, λάκκος, ιπότης, θάλασσα, άλλος,
άρρωστος, πολλά, αρραβώνας

11. Στο παρακάτω κείμενο να βρεις τις λέξεις που γράφονται με διπλά σύμφωνα και να τις υπογραμμίσεις. Μετά να τις αντιγράψεις.

Ο παππούς μου πήρε το περασμένο Σάββατο ένα γράμμα από κάποιο συγγενή του, που λείπει χρόνια από την Ελλάδα. Του έγραφε ότι είχε αρρωστήσει και ότι ήθελε να έρθει στο χωριό του, όπου είχε γεννηθεί. Ο παππούς μου πήγε στην εκκλησία, άναψε ένα κεράκι και κάτω από το κόκκινο φως του καντηλιού προσευχήθηκε για τον συγγενή του.

Κι άλλες ασκήσεις θέλω!

12. Γράψε τα αρσενικά ουσιαστικά στον Πληθυντικό και γράψε δίπλα αν είναι ισοσύλλαβα ή ανισοσύλλαβα:

	Πληθυντικός	Είδος
ο ψαράς
ο βαρκάρης
ο μανάβης
ο μπακάλης
ο εργοστασιάρχης.....
ο θεατής

13. Γράψε τα θηλυκά ουσιαστικά στον Πληθυντικό και γράψε δίπλα αν είναι ισοσύλλαβα ή ανισοσύλλαβα:

	Πληθυντικός	Είδος
η αίθουσα
η χελώνα
η μηλιά
η γαρδένια
η αλεπού
η μοδίστρα
η μαϊμού
η γιαγιά
η εφημερίδα
η μαμά
η νεράιδα
η εργάτρια
η μάνα
η κουβαρίστρα

14. Κλίνει τα παροξύτονα ανισοσύλλαβα ουσιαστικά σε -ης :

(ο βαρκάρης, ο μανάβης)

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

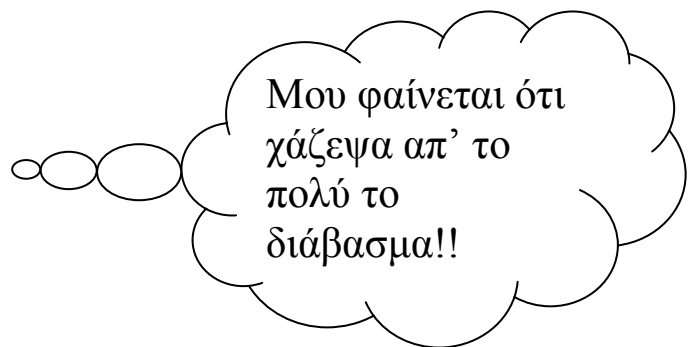
Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

15. Ένωσε τα άρθρα με τα ουσιαστικά που πρέπει:

χώρας		μπάλες
ρίζας		πλάκες
χώρες		κούτας
ρίζες	τις	μπάλας
γιορτής		κούτες
σελίδας		πλάκας
σελίδες		καλύβας
γιορτές		φωτογραφίες
βρύσες	της	λακκούβας
εικόνες		λακκούβες
βρύσης		καλύβες
εικόνας		φωτογραφίας

16. Κλίνει τα οξύτονα ανισοσύλλαβα ουσιαστικά σε –ης : (ο χιμπαντζής, ο φούρναρης)

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

17. Γράψε μία μικρή αγγελία που να λέει ότι έχασες την τσάντα σου.

18. Ζωγράφισε την ταμπέλα που λέει το δρόμο του σπιτιού σου.

19. Γράψε μία ανακοίνωση που θα κολλούσες στην πόρτα της πολυκατοικίας σου και θα ζητούσες από τους ενοίκους της να μην κάνουν φασαρία το μεσημέρι.

-
-
-
20. Ζωγράφισε μία αφίσα που θα κολλούσες στον τοίχο της πολυκατοικίας σου και θα έγραφες για το πάρτι των γενεθλίων σου.

21. Κύκλωσε τα οριστικά άρθρα σε όποια μορφή και αν τα βρεις.

Οι κάλοι της Κλάρας (συνέχεια)

«Φτάνει πια», αναστέναξε ο πατέρας. «Καλά, ελάτε μαζί μας.»

Ύστερα μας σκούπισε τις μύτες.

Η μαμά μας φόρεσε καινούρια ρούχα, σαν να ήταν να πάμε σε καμία επίσημη επίσκεψη. Η Κλάρα θα φορούσε τα πρώτη φορά τα καινούρια μαύρα παπούτσια της. Ο καθένας θα ήταν ευχαριστημένος στη θέση της. Η μαμά τα είχε πάρει στις εκπτώσεις. Τα είχε βρει σε μια τιμή κάμποσο χαμηλή. Ύστερα πήγαμε με το αυτοκίνητό μας στο νεκροταφείο.

Η κηδεία δε μου άρεσε καθόλου, γιατί έπρεπε να καθόμαστε πολύ φρόνιμα. Δεν επιτρεπόταν να παίζουμε ή να τρέχουμε.

Αλλά η πεθαμένη γερόντισσα δε φαινόταν πουθενά, παρ' όλο που ήταν η δική της κηδεία. Ρώτησα κάποια κυρία δίπλα μου και μου απάντησε ότι η γερόντισσα ήταν μέσα στο φέρετρο.

Δίπλα μας γινόταν και μια άλλη κηδεία και μερικοί άνθρωποι έκλαιγαν, αλλά δεν καταλάβαινα γιατί. Ο παπάς κάτι μουρμούριζε και κάποιες ηλικιωμένες γυναίκες καθάριζαν διαρκώς τις κόκκινες μύτες τους.

11. Τι βιβλίο είναι αυτό;

Το πρώτο βιβλίο κάθε έθνους είναι το λεξικό της γλώσσας του.

- **Τι νομίζεις ότι σημαίνει αυτό;**

Αυτό το είπε ο Αδαμάντιος Κοραής γιατί ήθελε να δείξει τη μεγάλη σημασία που έχει το λεξικό για μια γλώσσα. Πιστεύει ότι αυτό είναι το πιο σπουδαίο βιβλίο κάθε έθνους, γιατί είναι εκείνο που δείχνει την ταυτότητα του έθνους, το «ποιο» είναι δηλαδή κάθε έθνος. χτίσει το παλάτι της Κνωσού.

Διάβασε το παρακάτω κείμενο.

- **Ξέρεις τι σημαίνουν οι υπογραμμισμένες φράσεις;**

μια φορά κι έναν καιρό: κάποτε, στα πολύ παλιά χρόνια. Τη φράση αυτή τη χρησιμοποιούμε συνήθως όταν αρχίζουμε ένα παραμύθι.

κοιμόταν του καλού καιρού: κοιμόταν πολύ και βαθιά.

κοιμόταν μ' όλους τους καιρούς: κοιμόταν συνέχεια, ότι και αν γινόταν.

το μήνυμα των καιρών: αυτό που μας δείχνουν οι συνθήκες της ζωής και πρόκειται να συμβεί.

καιρός για: ήρθε η ώρα, ο καιρός για να κάνουμε κάτι.

αλλάζουν οι καιροί: αλλάζουν τα πράγματα, δεν είναι όπως παλιά.

- **Ξέρεις τι σημαίνουν οι υπογραμμισμένες εκφράσεις;**

αγώνας δρόμου: τη φράση αυτή τη χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να πούμε πως κάνουμε κάτι πάρα πολύ γρήγορα για να προλάβουμε.

γυρνάμε στους δρόμους: κάνουμε βόλτες, χαζεύουμε τριγυρίζουμε εδώ και κει.

όπου μας βγάλει ο δρόμος: δε θέλουμε να πάμε κάπου συγκεκριμένα, όπου τύχει και βρεθούμε

σας έφαγαν οι δρόμοι: κουραστήκαμε πάρα πολύ, δεν μείναμε να ξεκουραστούμε.

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Κύρια και κοινά ουσιαστικά

Οι λεξούλες που μας φανερώνουν **πρόσωπο** (Γιώργος, γιατρός, μαμά), **ζώο** (σκύλος, γάτα) ή **πράγμα** (τραπέζι, πίνακας) λέγονται **ουσιαστικά**.

Τα ουσιαστικά τα χωρίζουμε σε **Κύρια** και **κοινά**.

Κύρια είναι τα ουσιαστικά που μας φανερώνουν ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα όπως:

- Ονόματα ανθρώπων: Κωνσταντίνος, Δήμητρα, Μάρκος
- Ονόματα χωρών: Ελλάδα, Ιταλία, Αλβανία, Βουλγαρία
- Ονόματα πόλεων: Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα
- Ονόματα νησιών: Πάρος, Μύκονος, Σαντορίνη
- Ονόματα ημερών και μηνών: Δευτέρα, Τρίτη, Ιούνιος, Σεπτέμβριος
- Ονόματα βουνών, ποταμών: Καύκασος, Αχελώος
- Ονόματα λιμνών, ωκεανών : Μικρή Πρέσπα, Ινδικός Ωκεανός
- Ονόματα γιορτών: Πάσχα, Χριστούγεννα
- Ονόματα δρόμων, πλατειών: Οδός Αχαρνών, Πλατεία Αγίου Παύλου
- Ονόματα έργων της λογοτεχνίας και της τέχνης: Παρθενώνας, Οδύσσεια

Στα κύρια ουσιαστικά το πρώτο γράμμα το γράφουμε κεφαλαίο.

Κοινά είναι τα ουσιαστικά που μας φανερώνουν όλα τα πρόσωπα, όλα τα ζώα ή όλα τα πράγματα του ίδιου είδους.

π.χ. γιατρός, παιχνίδι, ζώο

Τα ουσιαστικά έχουν τρία γένη:

- **Τα αρσενικά παίρνουν μπροστά το άρθρο ο** _____
π.χ. ο καθηγητής, ο άντρας
- **Τα θηλυκά παίρνουν μπροστά το άρθρο η**
π.χ. η τηλεόραση, η μητέρα
- **Τα ουδέτερα παίρνουν μπροστά το άρθρο το**
π.χ. το ποδήλατο, το τραγούδι

Τα ουσιαστικά έχουν δύο αριθμούς :

- **τον Ενικό** (όταν μιλάμε για ένα πρόσωπο, ένα ζώο ή ένα πράγμα)
Π.χ. ο μάγειρας, ο κόκορας, ο πολυέλαιος....
- **τον Πληθυντικό** (όταν μιλάμε για πολλά πρόσωπα, για πολλά ζώα ή για πολλά πράγματα).
Π.χ. οι μάγειρες, οι κόκορες, οι πολυέλαιοι...

Τα Τα κύρια Ουσιαστικά δεν έχουν πληθυντικό αριθμό.

- Δεν μπορούμε δηλαδή, να πούμε οι Πάτρες, λέμε η Πάτρα...

Αρσενικά ουσιαστικά σε –ος

Τα αρσενικά ουσιαστικά σε –ος χωρίζονται:

- Σε οξύτονα (αυτά που τονίζονται στη λήγουσα) αφρός, καπνός
- Σε παροξύτονα (αυτά που τονίζονται στην παραλήγουσα)
ταχυδρόμος, κήπος
- Σε προπαροξύτονα (αυτά που τονίζονται στην προπαραλήγουσα)
δάσκαλος, δήμαρχος

Στα αρσενικά ουσιαστικά σε –ος:

- Η κλητική του ενικού αριθμού λήγει πάντα σε –ε (αφρέ, κήπε, κάτοικε)

Οξύτονα αρσενικά σε –ος

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	Ο αφρός	οι αφροί
Γενική	του αφρού	των αφρών
Αιτιατική	τον αφρό	τους αφρούς
κλητική	αφρέ	αφροί

Παροξύτονα αρσενικά σε –ος

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	ο κήπος	οι κήποι
Γενική	του κήπου	των κήπων
Αιτιατική	τον κήπο	τους κήπους
κλητική	κήπε	κήποι

Προπαροξύτονα αρσενικά σε –ος

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	ο κάτοικος	οι κάτοικοι
Γενική	του κατοίκου	των κατοίκων
Αιτιατική	τον κάτοικο	τους κατοίκους
κλητική	κάτοικε	κάτοικοι

Τα προπαροξύτονα αρσενικά σε –ος :

- Κατεβάζουν τον τόνο τους στην παραλήγουσα στη γενική του ενικού, στη γενική και αιτιατική του πληθυντικού, όταν είναι τρισύλλαβα (έχουν δηλαδή τρεις συλλαβές)
π.χ. κατοίκου, κατοίκων, κατοίκους

- Διατηρούν τον τόνο τους και δεν τον κατεβάζουν όταν είναι πολυσύλλαβες λέξεις (έχουν δηλαδή πάνω από τρεις συλλαβές) ή σύνθετες λέξεις.
Π.χ. καλόγερου, καλόγερων, καλόγερους

Μαθαίνω να φτιάχνω το δικό μου λεξικό

Το **λεξικό** είναι ένα βιβλίο που έχει γραμμένες τις λέξεις μιας γλώσσας με αλφαβητική σειρά.

Υπάρχουν ορθογραφικά και ερμηνευτικά λεξικά.

- Τα ορθογραφικά λεξικά μας δείχνουν πως γράφεται μία λέξη.
- Τα ερμηνευτικά μας δίνουν τον ορισμό μιας λέξης δηλαδή τη σημασία της.

Για να φτιάξω ένα λεξικό πρέπει:

- Να πάρουμε ένα ντοσιέ και να του βάλουμε 24 χωρίσματα, όσα είναι τα γράμματα της αλφαβήτας.
- Σε κάθε χώρισμα πρέπει να βάλουμε λευκές, κενές σελίδες με γραμμές.
- Στο κάθε χώρισμα να γράψουμε το κάθε γράμμα της αλφαβήτας με έντονο χρώμα για να ξεχωρίζει.
- Να γράψουμε τις λέξεις που θέλουμε με αλφαβητική σειρά.
- Δίπλα από κάθε λέξη πρέπει να γράψουμε τι μέρος του λόγου είναι (αν είναι ουσιαστικό, ρήμα, επίθετο...)
- Μετά πρέπει να δώσουμε τον ορισμό της, να γράψουμε δηλαδή τι σημαίνει αυτή η λέξη.
Αν θέλουμε μπορούμε να γράψουμε δίπλα τις συνώνυμες μ' αυτή λέξεις και τις αντίθετές της.

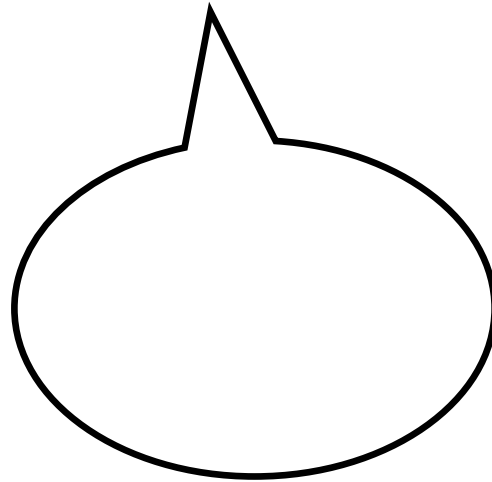
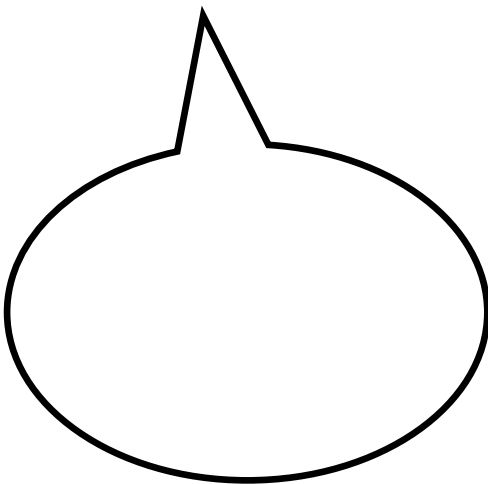
εργασίες

1. Να ξεχωρίσεις τα παρακάτω ουσιαστικά σε κύρια και κοινά :

Δημήτρης, Θράκη, παπούς, εργάτης, Κρήτη, Αγγλία,
Πηνεϊός, Δοϊράνη, Κώστας, στρατιώτης, λοχίας, πασχαλινός,
Θησείο, Μεγαλόχαρη, αγροφύλακας, πολεμιστής, γράμμα

ΚΥΡΙΑ

ΚΟΙΝΑ

2. Να βρεις τα κύρια ουσιαστικά και να τα βάλεις στη σωστή στήλη:

Μυτιλήνη, Τρίκαλα, Σάββατο, Γιώργος, Ρόδος, Ζωή,
Μαδρίτη, Οκτώβριος, Γαλλία, Δευτέρα, Δράμα, Ισπανία

- Ονόμ. ανθρώπων
- Ονόμ. χωρών
- Ονόμ. πόλεων
- Ονόμ. νησιών
- Ονόμ. ημερών
- Ονόμ. μηνών

3. Χώρισε τα ουσιαστικά σε κύρια ή κοινά :

Θεσσαλονίκη, θρανίο, γιαγιά, Ιούλιος, πελεκάνος

6. Βάλε τα ουσιαστικά στην κατάλληλη στήλη μαζί με τα άρθρα τους:

παιδί, μολύβι, λύκος, Νίκος, αναπήρας, χήνα, παπάς,
υπολογιστής, λιοντάρι, κούκλα, ξυλουργός, παπούτσι,
σκύλος, σφραγίδα, Θάνος, εκτυπωτής, παντελόνι, μαϊμού,
μαθητής, άλογο, φίλος, σκαντζόχοιρος, ξάδερφος, κότα,
βασιλικός, Αθηνά, αγελάδα, ηχείο, Ποσειδώνας, μπλοκ,
αλεπού, γιατρός, βάτραχος,

ΠΡΟΣΩΠΟ	ΖΩΟ	ΠΡΑΓΜΑ

7. Χώρισε τα παρακάτω ουσιαστικά σε ισοσύλλαβα και ανισοσύλλαβα:

δέντρο, δάσκαλος, καφές, βροχή, μητέρα, μάνα, μπαμπάς,
ψαράς, βουνό, σώμα, λαγός, γράμμα, γραμματική, διάβασμα,
παιδί, κύμα, άνθρωπος, όνομα

Ισοσύλλαβα _____

Ανισοσύλλαβα _____

8. Κλίνει τα ουσιαστικά ο ποντικός, ο σκύλος, ο άνθρωπος

Ενικός αριθμός**Πληθυντικός αριθμός**

Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

Ενικός αριθμός**Πληθυντικός αριθμός**

Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

Ενικός αριθμός**Πληθυντικός αριθμός**

Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

9. Γράψε τα αρσενικά ουσιαστικά στον Πληθυντικό και γράψε δίπλα αν είναι ισοσύλλαβα ή ανισοσύλλαβα:

Αριθμός**Είδος**

ο πραγματευτής
ο ζητιάνος
ο επιπλοποιός
ο δημιουργός
ο ζωγράφος

10. Να κλίνεις τα ισοσύλλαβα ουσιαστικά ο κίνδυνος, ο κηπουρός.

Ενικός αριθμός**Πληθυντικός αριθμός**

Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

Ενικός αριθμός**Πληθυντικός αριθμός**

Ον.

Γεν.

Αιτ.

Κλητ.

11. Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα.

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική	Γενική	Ονομαστική	Γενική
ο άνεμος	του ανέμου	οι άνεμοι	των ανέμων
ο ήλιος			
ο αέρας			
ο κήπος			
ο σκοπός			
ο πετεινός			
ο θεός			
ο άγγελος			
ο ταύρος			
ο αρκούδος			
ο γάτος			
ο πίθηκος			

12. Ξαναγράψε το παρακάτω κείμενο και βάλε κόμμα, τελεία και κεφαλαία όπου πρέπει:

είναι οκτώβρης τα πρώτα σύννεφα φάνηκαν στον ουρανό τα χελιδόνια ετοιμάζονται να φύγουν τα φύλλα των δέντρων αρχίζουν να πέφτουν

τα ελληνικά δάση αποτελούνται από πεύκα οξιές και έλατα η σημερινή τους όμως έκταση είναι πολύ μικρότερη από τα παλιότερα χρόνια γιατί οι άνθρωποι τα κόβουν και τους βάζουν φωτιές

13. Βάλε κόμμα, τελεία και κεφαλαία με κόκκινο μαρκαδόρο:

τα δέντρα οι κάμποι τα βουνά οι κήποι τα λουλούδια
γιορτάζουν όλα με χαρά τον ερχομό της ανοιξης
καθώς οι φωτεινές ακτίνες του ήλιου πέφτουν σπάταλα στη γη μια
φωτοπλημμύρα απλώνεται γύρω
η ελενίτσα και η μαίρη παίζουν με τις πεταλούδες μαζεύουν
αγριολούλουδα χορεύουν και τραγουδούν στον καταπράσινο κάμπο
όταν κουραστούν κάθονται κάτω από τον ίσκιο ενός πεύκου και
ανασαίνουν βαθιά το μυρωμένο αεράκι που έρχεται φρέσκο και δροσερό
από το διπλανό δάσος ύστερα συνεχίζουν πάλι το παιχνίδι ώσπου να
έρθει ο παππούς και να τις πάρει για να γυρίσουν στο σπίτι τους.

14. Υπογράμμισε τα ουσιαστικά στο παρακάτω κείμενο:

Όταν ξύπνησε το λιοντάρι και βρυχήθηκε, βγαίνοντας από τη σπηλιά του, το άκουσαν κάτι ζώακια που έβοσκαν εκεί κοντά και το βάλαν στα πόδια. Η αλεπού, το ζαρκάδι, ο αγριόγατος, τρομοκρατήθηκαν όταν άκουσαν εκείνο το βρυχηθμό, που έμοιαζε με δυνατό μπουμπουνητό.

Έτρεχαν όλα μακριά, χωρίς να κοιτάζουν γύρω τους, λες και έκαναν αγώνα δρόμου. Ήξεραν πως αν στέκονταν μπροστά του, το ζώο θα εξαγριωνόταν και τότε, κανένα τους δε θα καλοπερνούσε απ' τα κοφτερά του δόντια και τα μυτερά του νύχια.

15. Γράψε τις φράσεις στον Πληθυντικό:

Το σακάκι του λοχαγού. _____
Το όπλο του αξιωματικού. _____
Η δύναμη του νέου. _____
Η μεταφορά του δίσκου. _____
Το βάψιμο του τοίχου. _____

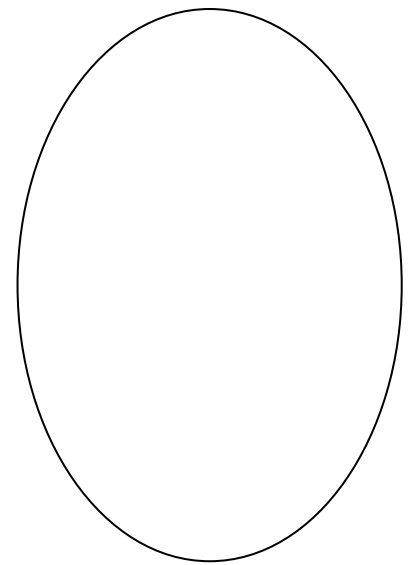
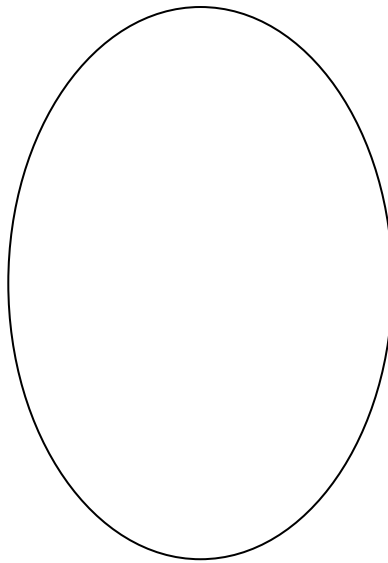
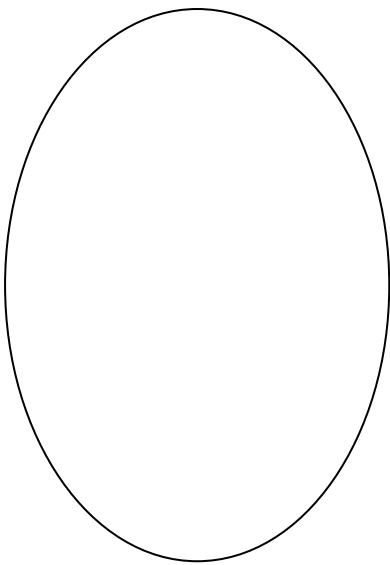
16. Από το παρακάτω κείμενο να βρεις τι γένους είναι τα Ουσιαστικά και να τα γράψεις εκεί που πρέπει:

Εγώ και η Μαρία καθόμαστε στο ίδιο θρανίο που καθόμαστε και πέρυσι. Η δασκάλα μάς βάζει μαζί γιατί η Μαρία είναι φίλη μου. Καθόμαστε κοντά στον πίνακα για να βλέπουμε. Η τάξη μας είναι μεγάλη και έχει πολλές αφίσες και κάδρα. Ο τοίχος της είναι άσπρος. Τα δύο παράθυρα είναι μπλε. Την εικόνα με τις πεταλούδες τη ζωγράφισε ο Γιάννης. Ένα βάζο με λουλούδια είναι πάνω στην έδρα της δασκάλας. Η τάξη μας έχει ένα σκαλοπάτι που το Χειμώνα , όταν βρέχει , γλιστράει. Οι κουρτίνες είναι πάντα καθαρές. Το ταβάνι είναι άσπρο. Ο Χάρτης της Ελλάδας κρέμεται από ένα καρφί.

Αρσενικού γένους

Θηλυκού γένους

Ουδέτερου γένους

Πάνε κι αυτές
οι ασκήσεις!
Τίποτε άλλο;

12. Ποπό! Κόσμος που περνά!

- **Στον τόπο σας τραγουδάτε τα κάλαντα; Ποια; Αναζητήστε κάλαντα από διάφορα μέρη της Ελλάδας και διαβάστε τα στην τάξη. Έχετε χριστουγεννιάτικα έθιμα στον τόπο σας; Πια; Ποια είναι τα έθιμα για την πρωτοχρονιά;**

Τα κάλαντα είναι παραδοσιακά τραγούδια που μιλούν για τη γέννηση του Χριστού και τον ερχομό του νέου έτους. Τα κάλαντα είναι διαφορετικά από τόπο σε τόπο.

ΚΑΛΑΝΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Κάλαντα Πελοποννήσου

Χριστούγεννα, Πρωτούγεννα, πρώτη γιορτή του χρόνου,
για βγάτε, διέτε, μάθετε πως ο Χριστός γεννιέται.
Γεννιέται κι ανατρέφεται στο μέλι και στο γάλα,
το μέλι τρων οι άρχοντες, το γάλα οι αφεντάδες
και το μελισσοβότανο το λούζονται κυράδες.
Κυρά καμαροτράχηλη, κυρά γαιϊτανοφρύδα,
κυρά μου όταν στολίζεσαι να πας στην εκκλησιά σου,
κάνεις τον ήλιο πρόσωπο και το φεγγάρι αγκάλη
και τον καθάριο αυγερινό τον κάνεις δαχτυλίδι.
Εμείς εδώ δεν ήρθαμε να φάμε και να πιούμε,
μόνο σας αγαπούσαμε κι ήρθαμε να σας δούμε.
Δώστε μας και τον κόκορα, δώστε μας και την κότα,
δώστε μας και πεντ' έξι αυγά, να πάμε σ' άλλη πόρτα.
Εδώ που τραγουδήσαμε πέτρα να μη ραΐσει
Κι ο νοικοκύρης του σπιτιού πολλούς χρόνους να ζήσει.

Κάλαντα Κέρκυρας

Σήμερα οι Μάγοι έρχονται στη χώρα του Ηρώδη.
Και ο Ηρώδης ταραχθείς έγινε θηριώδης.

Κράζει τους μάγους και ρωτά: Μάγοι που θε να πάτε;
Εις Βηθλεέμ το σπήλαιον, την πόλην την αγίαν,
Που εκεί γεννάει το Χριστό η Δέσποινα Μαρία.

ΚΑΛΑΝΤΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Κάλαντα Μακεδονίας

Ήρθε πάλι νέον έτος, εος την πρώτην του μηνός,
ήρθα να σας χαιρετήσω, δούλος σας ο ταπεινός.
Ο Βασίλειος ο Μέγας, ιεράρχης θαυμαστός,
εις την οικογένειά σας, να 'ναι πάντα βοηθός.
Με αγάπη και ειρήνη, όλην την αρχή χρονιά,
να περάσετε και φέτος, δίχως να 'χετε ζημιά.
Τα παιδιά εις το σχολείο, να πηγαίνουνε συχνά,
να μαθαίνουμε το βίο της πατρίδος τα ιερά.
Δώστε μας τώρα την κότα, δώστε μας και τα αυγά
και κανένα ταλιράκι, ο Θεός να σας βλογά.
Και για τους ξενιτεμένους έχω να σας πω πολλά,
Σας αφήνω καληνύχτα και του χρόνου με υγεία.

Κάλαντα Ζακύνθου

Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά κι αρχή καλός μας χρόνος
υγεία, αγάπη και χαρά να φέρει ο νέος χρόνος.
Να ζήσει ο κύρης ο καλός, να ζήσει κι η κυρά του
όλου του κόσμου τα' αγαθά να έχει η φαμελιά του.
Να ζήσει τα' αρχοντόπουλο που 'χει καρδιά μεγάλη
σε μας και στην παρέα μας ένα φλουρί να βάλει.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

Το έλατο

Στα περισσότερα μέρη της Ελλάδας στολίζουμε το Χριστουγεννιάτικο δέντρο. Το δέντρο αυτό είναι ένα έλατο. Το έλατο είναι δέντρο αειθαλή, δηλαδή κρατά τα φύλλα του όλο το χρόνο και συμβολίζει τη μεγάλη διάρκεια της ζωής και την αναγέννηση.

Σε πολλά νησιά της Ελλάδας αντί για έλατο στολίζουν ένα καράβι, γιατί η ζωή των νησιωτών είναι στενά συνδεδεμένη με τη θάλασσα.

Τα κάλαντα

Ανήμερα των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς τα παιδιά γυρίζουν στα σπίτια και λένε τα κάλαντα. Οι νοικοκυρές τους δίνουν κεράσματα ή χρήματα.

Το σπάσιμο του ροδιού (έθιμο της Πελοποννήσου)

Το πρωί της Πρωτοχρονιάς, όλη η οικογένεια πάει στην εκκλησία. Ο άντρας του σπιτιού έχει στην τσέπη του ένα ρόδι για να το λειτουργήσει. Όταν επιστρέφει η οικογένεια στο σπίτι, ο νοικοκύρης χτυπάει το κουδούνι για να του ανοίξουν, γιατί δεν κάνει να ανοίξει αυτός με το δικό του κλειδί. Όταν μπαίνει μέσα, κλείνει την πόρτα και πίσω της πετάει με δύναμη το ρόδι κάτω για να σπάσει και να πεταχτούν οι ρώγες του κάτω. Τότε λέει: «με υγεία, με ευτυχία και χαρά το νέο έτος κι όσες ρώγες έχει το ρόδι, τόσες λίρες να έχει η τσέπη μας όλη τη χρονιά».

Το Χριστόψωμο

Στα περισσότερα μέρη της Ελλάδας οι γυναίκες φτιάχνουν το χριστόψωμο, το ψωμί του Χριστού δηλαδή. Όταν φτιάξουν το ζυμάρι, παίρνουν το πιο μεγάλο μέρος της ζύμης και φτιάχνουν μία κουλούρα. Με το υπόλοιπο ζυμάρι φτιάχνουν ένα σταυρό και τον βάζουν πάνω στο ψωμί. Στο κέντρο του σταυρού βάζουν ένα καρύδι. Τη μέρα των Χριστουγέννων ο νοικοκύρης του σπιτιού παίρνει το ψωμί, το σταυρώνει και το μοιράζει στα μέρη της οικογένειάς του.

Εκφράσεις με διάφορα μέρη του σώματος:

Αυτί

- στήνω αυτί
- κάτι πήρε τ' αυτί μου
- είμαι όλος αυτιά
- τεντώνω τ' αυτιά μου
- και οι τοίχοι έχουν αυτιά
- μπήκαν ψύλλοι στ' αυτιά μου
- δεν ιδρώνει τ' αυτί μου

Δάχτυλο

- Να γλείφεις και τα δάχτυλά σου
- κρύβομαι πίσω από το δάχτυλό μου
- το παίζω στα δάχτυλα

Δόντια

- μιλάω μέσα απ' τα δόντια
- σφίγγω τα δόντια
- παλεύω με νύχια και με δόντια
- τα λέω έξω απ' τα δόντια
- τρίζω τα δόντια κάποιου

Κεφάλι

- έχω πολλά στο κεφάλι μου
- κάνω του κεφαλιού μου
- κόβω το κεφάλι μου

Μαλλιά

- πιάνομαι με κάποιον μαλλί με μαλλί
- τραβάω τα μαλλιά μου
- χρωστάω τα μαλλιά της κεφαλής μου
- γίνομαι μαλλιά κουβάρια

Μάτια

- δεν πιστεύω στα μάτια μου
- έχω κάποιον στο μάτι
- για τα μάτια του κόσμου
- μου χτυπά κάτι στο μάτι
- τα μάτια σου δεκατέσσερα
- έκανα μαύρα μάτια να τον δω
- μάτια που δε βλέπονται γρήγορα λησμονιούνται
- κόβει το μάτι μου
- καλώς τα μάτια μου τα δυο

Μύτη

- χώνω τη μύτη μου παντού
- το έξυπνο πουλί από τη μύτη πιάνεται
- με σέρνει από τη μύτη
- δε βλέπω ούτε τη μύτη μου
- μου βγήκε από τη μύτη
- να μου τρυπήσεις τη μύτη

Πόδι

- αφήνω κάποιον στο πόδι μου
- δε με κρατούν τα πόδια μου

- αφήνω κάποιον στο πόδι μου
- το βάζω στα πόδια
- θα σου κόψω τα πόδια

Χέρι

- κάλλιο πέντε και στο χέρι παρά πέντε και καρτέρι
- το 'να χέρι νίβει τ' άλλο και τα δυο το πρόσωπο
- κάθομαι με σταυρωμένα χέρια
- έχω βαρύ χέρι

Στόμα

- από το στόμα σου και στου Θεού τ' αυτί
- κλείνω κάποιου το στόμα
- από στόμα σε στόμα
- κρατάω το στόμα μου κλειστό
- από το στόμα μου το πήρες
- έμεινα μ' ανοιχτό το στόμα
- παίρνω τη μπουκιά από το στόμα κάποιου
- στόμα έχω και μιλιά δεν έχω
- πιάνω στο στόμα μου κάποιον

Το αστέρι των Χριστουγέννων

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου:

Σμύρνα: είναι άρωμα που φτιάχνεται από ένα μικρό αγκαθωτό δέντρο.

Φάτνη: ο χώρος που βάζουν τροφή για τα ζώα (παχνί).

Ο δικός μας Αϊ-Βασίλης

Άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου:

- **βαστάει:** κρατάει
- **πένα:** φτερό πουλιού, με λεπτή άκρη που τχ χρησιμοποιούσαν στα παλιά χρόνια για να γράφουν.
- **καλαμάρι:** το δοχείο με το μελάνι, μέσα στο οποίο βουτούσαν την πένα για να γράψουν.
- **γραμματικός:** αυτός που έχει σπουδάσει και ξέρει πολλά γράμματα.
- **συγγράμματα:** επιστημονικά βιβλία.

- **Ξέρεις ποιοι είναι οι τρεις ιεράρχες;**

Μέγας Βασίλειος

Πατέρας της εκκλησίας μας από την Καισάρεια της Καππαδοκίας. Σπούδασε στην Καισάρεια, στο Βυζάντιο και στην Αθήνα και περιηγήθηκε στην Αίγυπτο, τη Συρία και τη Μεσοποταμία. Ασκήτευσε στον Πόντο, αφού μοίρασε την περιουσία του. Αγωνίστηκε με πάθος για την Ορθοδοξία. Η μνήμη του τιμάται την 1η Ιανουαρίου, τη μέρα που πέθανε.

Ιωάννης ο Χρυσόστομος

Ονομάστηκε χρυσόστομος για τη μεγάλη του ευγλωτία, επειδή δηλαδή μιλούσε πολύ ωραία. Γεννήθηκε στην Αντιόχεια, όπου αναδείχτηκε αρχικά ως ιεροκύρηκας. Απέκτησε τόσο μεγάλη φήμη που έγινε πατριάρχης στην Κωνσταντινούπολη. Πέθανε από τις κακουχίες στην εξορία. Ανακηρύχθηκε Άγιος και γιορτάζεται 3 φορές το χρόνο από τους ορθόδοξους στις 13 Νοεμβρίου, στις 27 Ιανουαρίου και στις 30 Γενάρη μαζί με τους άλλους ιεράρχες.

Γρηγόριος ο Θεολόγος

Γρηγόριος ο Θεολόγος ή Ναζιανζηνός. Γεννήθηκε το 300 στην Αριανζό, χωριό της πόλης Ναζιανζού. Η μητέρα του Νόνα ήταν χριστιανή και ο πατέρας του Γρηγόριος έγινε αργότερα Χριστιανός. Σπούδασε στην Καισάρεια της Καππαδοκίας, μετά στην Καισάρεια της Παλαιστίνης και στην Αλεξάνδρεια. Τέλος ήρθε στην Αθήνα και σπούδασε στις φιλοσοφικές σχολές. Συνδέθηκε πολύ με το φίλο του Βασίλειο. Όταν έγινε πατριάρχης αγωνίστηκε πολύ για την ορθοδοξία. Έγραψε πολλούς λόγους και δίδασκε την αλήθεια για το Θεό. Γι' αυτό νομάστηκε και Θεολόγος.

- **Πότε γιορτάζουν και οι τρεις μαζί;**

Και οι τρεις Ιεράρχες γιορτάζουν μαζί στις 30 Ιανουαρίου.

- **Συζητήστε στην τάξη για το νέφος στις μεγάλες πόλεις, τι είναι, πως δημιουργείται και τι μπορούμε να κάνουμε, για να το αντιμετωπίσουμε.**

Το νέφος είναι μία ομίχλη που σχηματίζεται πάνω από πόλεις που υπάρχουν πολλά εργοστάσια. Σχηματίζεται από τα καυσαέρια που βγαίνουν από τα αυτοκίνητα, τα εργοστάσια και τα καλοριφέρ. Όλα αυτά για να λειτουργήσουν χρησιμοποιούν βενζίνη ή πετρέλαιο. Επειδή λοιπόν στις μεγάλες πόλεις υπάρχουν πολλά εργοστάσια και αυτοκίνητα το νέφος όλο και μεγαλώνει και είναι κακό για την υγεία των ανθρώπων.

Αποτελείται από διάφορα αέρια, όπως το μονοξείδιο του άνθρακα.

Για να το αντιμετωπίσουμε πρέπει :

- Τα εργοστάσια και οι βιομηχανίες να βάζουν ειδικά φίλτρα στις καμινάδες τους έτσι ώστε να συγκρατούν τα επικίνδυνα αέρια που απελευθερώνονται στην ατμόσφαιρα.
- Να μη χρησιμοποιούν οι άνθρωποι τα αυτοκίνητά τους στην πόλη αν δεν υπάρχει μεγάλη ανάγκη. Μπορούν να χρησιμοποιούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς, δηλαδή το μετρό, το λεωφορείο, το τρόλεϊ....
- Να πηγαίνουν συχνά τα αυτοκίνητά τους στο συνεργείο για να ελέγχουν την μηχανή τους.
- Τα εργοστάσια πρέπει να χτίζονται πολύ μακριά από την πόλη, εκεί που δε ζουν οι άνθρωποι.
- Πρέπει οι άνθρωποι να φροντίζουν για τη σωστή λειτουργία των καλοριφέρ και των κλιματιστικών.

Παρατήρησε πώς χώρισαν ο Λουκάς και η Γαλήνη τις λέξεις και απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις. Γράψε τις απαντήσεις στο τετράδιό σου.

- **Πώς χωρίζονται δύο όμοια σύμφωνα;**

Όταν χωρίζουμε δύο όμοια σύμφωνα το ένα πηγαίνει με την προηγούμενη συλλαβή και το άλλο με την επόμενη. Π.χ. Χριστούγεν – να

- **Πώς χωρίζονται τα δίψηφα σύμφωνα;**

Τα δίψηφα σύμφωνα μπ, ντ, γκ, τσ, τζ δε χωρίζονται ποτέ, αλλά πηγαίνουν πάντα μαζί στην ίδια συλλαβή. Π.χ. λά – μπει

- **Πώς χωρίζονται τα δίψηφα φωνήεντα;**

Τα δίψηφα φωνήεντα αι, ει, οι, υι, ου δε χωρίζονται ποτέ, αλλά πηγαίνουν πάντα μαζί στην ίδια συλλαβή. Π.χ. υγεί – α

- **Πώς χωρίζεται ένα σύμφωνο που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα;**

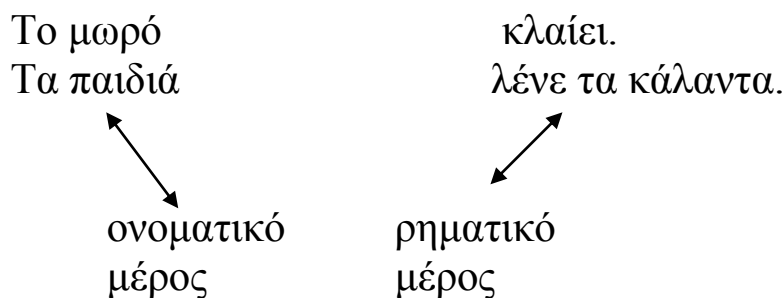
Ένα σύμφωνο που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα πάει πάντα με το δεύτερο φωνήεν. Π.χ. χα – ρά

Γραμματικά φαινόμενα της ενότητας

Το ονοματικό και ρηματικό μέρος μιας πρότασης

Μία απλή πρόταση αποτελείται από δύο μέρη:

- Το **ονοματικό μέρος**, που μας δείχνει ποιος κάνει αυτό που μας λέει το ρήμα
 - Το **ρηματικό μέρος**, που μας δείχνει τι κάνει κάποιος.
- Π.χ.

Το ονοματικό μέρος αποτελείται :

- Από τη λέξη ή τι λέξεις που μας δείχνουν ποιος κάνει αυτό που λέει το ρήμα. Η λέξη αυτή λέγεται **υποκείμενο**. Το υποκείμενο μπαίνει πάντα σε πτώση Ονομαστική.
- Π.χ. **το μωρό** κλαίει.

Το ρηματικό μέρος, που λέγεται και κατηγορημα μπορεί να αποτελείται:

- Από το ρήμα της πρότασης. Π.χ. το μωρό **κλαίει**.
- Από το ρήμα μιας πρότασης και από τη λέξη που το συνοδεύει και συμπληρώνει το νόημά του. Π.χ. Τα παιδιά λένε τα **κάλαντα**.

Οι προτάσεις που έχουν μόνο ρήμα και υποκείμενο λέγονται απλές προτάσεις.

Αντίθετες λέξεις με τα αχώριστα μόρια α-, αν-, ξε

Αχώριστα μόρια ονομάζουμε κάποιες πολύ μικρές λέξεις που δε λέγονται, ούτε γράφονται ποτέ μόνες τους, αλλά πάνε μόνο στην αρχή άλλων λέξεων και δηλώνουν το αντίθετο της λέξης αυτής.

Τα αχώριστα μόρια είναι:

- το **-α** που μπαίνει μπροστά από επίθετα συνήθως. Δηλώνει στέρηση και γι' αυτό ονομάζεται και **στερητικό μόριο**.
Π.χ. διαβασμένος (αυτός που έχει διαβάσει
αδιάβαστος (αυτός που δεν έχει διαβάσει)
- το **-αν**, που μπαίνει μόνο μπροστά από λέξεις που αρχίζουν από φωνήεν
π.χ. άξιος – **ανάξιος**
- το **-ξε**, που συνήθως μπαίνει μπροστά από ρήματα.
Π.χ. λύνω – **ξελύνω**

Θηλυκά ουσιαστικά σε -α

Τα θηλυκά ουσιαστικά σε -α χωρίζονται:

- **Στα οξύτονα** (αυτά δηλαδή που τονίζονται στη λήγουσα)
 - **Στα παροξύτονα** (αυτά δηλαδή που τονίζονται στην παραλήγουσα).
- στα προπαροξύτονα (αυτά δηλαδή που τονίζονται στα προπαροξύτονα)

Τα θηλυκά ουσιαστικά σε –α έχουν τις ίδιες καταλήξεις στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική πτώση και των δύο αριθμών.

Οξύτονα θηλυκά σε –α

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	η σειρά	οι σειρές
Γενική	της σειράς	των σειρών
Αιτιατική	τη σειρά	τις σειρές
κλητική	σειρά	σειρές

Παροξύτονα θηλυκά σε –α

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	η αλυσίδα	οι αλυσίδες
Γενική	της αλυσίδας	των αλυσίδων
Αιτιατική	την αλυσίδα	τις αλυσίδες
κλητική	αλυσίδα	αλυσίδες

- Τα παροξύτονα θηλυκά ουσιαστικά σε –α, άλλα κατεβάζουν τον τόνο τους στη λήγουσα στη γενική του πληθυντικού αριθμού (π.χ. η γλώσσα – των γλωσσών) ενώ άλλα όχι (π.χ. η ομάδα – των ομάδων)

Προπαροξύτονα θηλυκά σε –α

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	Η ταυτότητα	οι ταυτότητες
Γενική	της ταυτότητας	των ταυτοτήτων
Αιτιατική	την ταυτότητα	τις ταυτότητες
κλητική	ταυτότητα	ταυτότητες

- Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε –α στη γενική του πληθυντικού, άλλα κατεβάζουν τον τόνο τους στη λήγουσα (π.χ. η μέλισσα – των μελισσών) και άλλα στην παραλήγουσα (π.χ. η ταυτότητα – των ταυτοτήτων).

Μαθαίνω να περιγράψω ένα πρόσωπο

Όταν λέμε **περιγραφή** εννοούμε να πούμε τα χαρακτηριστικά κάποιου πράγματος (ανθρώπου, ζώου, χώρου κ.λ.π.) με τέτοιον τρόπο ώστε να μπορεί κάποιος να καταλάβει πως είναι αυτό το πράγμα χωρίς να το έχει δει.

Για να περιγράψουμε ένα πρόσωπο πρέπει:

- Να γράψουμε ποιο είναι αυτό το πρόσωπο και τι σχέση έχουμε εμείς μ' αυτό (το όνομά του και αν είναι αδερφός μας, συγγενής μας κ.λ.π.)
- Να γράψουμε πως είναι αυτό το πρόσωπο (τι μαλλιά έχει, τι μάτια, πως είναι το σώμα του, αν είναι χηλός, χοντρός κ.λ.π.)
- Πως ντύνεται
- Το χαρακτήρα του (έξυπνος, μορφωμένος...)
- Τι έκφραση έχει στο πρόσωπό του (λυπημένος, σκεφτικός κ.λ.π.)
- Τι κάνει στη ζωή του (δουλεύει, σπουδάζει...)
- Τις συνήθειές του, τι ενδιαφέροντα έχει (καπνίζει, παίζει ποδόσφαιρο...)
- Πως νιώθουμε εμείς για το πρόσωπο αυτό, τι σκεφτόμαστε....

εργασίες

1. Περιέγραψε την καλύτερή σου φίλη

2. Γράψε τις λέξεις στη σωστή σειρά έτσι ώστε να σχηματιστούν απλές προτάσεις:

(Νίκος, Ο, πλένεται)

(σπέρνει, Η, αγρότισσα)

(ήλιος, λάμπει, Ο)

3. Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσεις με κόκκινο το υποκείμενο.

Η καθαρίστρια καθαρίζει.
Η αγελάδα μουγκανίζει.
Τραγουδάει ο τραγουδιστής.
Χλιμιντρίζει το άλογο.
Πουλάει φρούτα ο manάβης.
Γυμνάζονται οι γυμναστές.
Η νύχτα είναι λαμπερή.
Ο ουρανός είναι γαλανός.

Ο γάιδαρος γκαρίζει.
Τα πουλιά τιτιβίζουν.
Ροκανίζει το ποντίκι.
Ποτίζει ο γεωργός.
Τρέχουν οι μαθήτριες.
Μελετούν οι φοιτητές.
Η μέρα είναι μουντή.
Η πέτρα είναι σκληρή.

4. Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσεις με μπλε το ρήμα.

Ο Αντρέας παίζει.
Το αγόρι τρέχει.
Εγώ χοροπηδάω.
Το κατάστημα έκλεισε.
Το ποτήρι έσπασε.
Το μωρό κλαίει.

Οι μαθήτριες διαβάζουν.
Ερχεται η μαμά και ο μπαμπάς
Η μητέρα νευριάζει.
Οι σφήκες τσιμπούν.
Η γόμα χάλασε.
Το κορίτσι χτύπησε.

Η ξαδέρφη μου τρώει.

Η Μαλάμω κοιμάται.

Εγώ βαρέθηκα να
λύνω ασκήσεις.
Αυτή η χριστιανή
η δασκάλα δε
βαρέθηκε να
διορθώνει;

5. Συμπλήρωσε το υποκείμενο στις παρακάτω προτάσεις:

(Τα σχολεία, Ο παππούς, Ο ήλιος, Τα πουλιά, Το φεγγάρι, Ο τζίτζικας, Η βρύση, Τα λουλούδια, Ο Κωνσταντίνος)

..... κλείνουν.
..... μελετά.
..... λάμπει.
..... μαράθηκαν.
..... κελαηδούν.
..... τραγουδά.
..... στάζει.
..... ροχαλίζει.
..... φωτίζει.

6. Συμπλήρωσε το ρήμα στις παρακάτω προτάσεις:

(σκάβει, μελετά, μετανάστευσαν, δυνάμωσε, άναψε, γαβγίζει, συμμαζεύει)

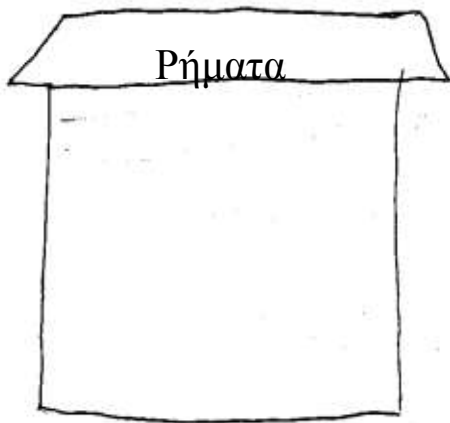
Τα χελιδόνια

Ο σκύλος μας
 Η μητέρα
 Ο δάσκαλος
 Η βροχή
 Το γλέντι
 Ο γεωργός

7. Διάβασε τις προτάσεις και βάλε στο σπιτάκι τα ρήματα και τα υποκείμενα:

Η μαϊμού χοροπηδά.
 Το παιδί παίζει.
 Η αυλαία άνοιξε.
 Το μωρό γκρινιάζει.

Η νοικοκυρά σφουγγαρίζει.
 Η γιαγιά πλέκει.
 Οι ναύτες ταξιδεύουν.
 Η μαγκούρα στράβωσε.

8. Κλίνε τα ουσιαστικά η φωλιά, η πατρίδα, η μάγισσα.

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Ον.
 Γεν.
 Αιτ.
 Κλητ.

.....

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Ον.
 Γεν.
 Αιτ.
 Κλητ.

.....

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Ον.
Γεν.
Αιτ.
Κλητ.

9. Σχημάτισε σύνθετα με το στερητικό -α(ν)

πιστευτός απίστευτος
βολικός
βολεμένος
βραστός
βλαβερός
βαφτισμένος
γευστικός
γνωστός

10. Σχημάτισε σύνθετα με το μόριο ξε-

σφίγω ξεσφίγω
μπερδεύω
βουλώνω
πλέκω
βγάζω
μπουκώνω
βάφω
ντύνω
βοτανίζω
μπλέκομαι
ριζώνω
προβάλλω
ριζώνω
βιδώνω
μανταλώνω
σκονίζω
καρφώνω
ματιάζω
λασπώνω
σκεπάζω

κόβω

.....

11. Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσεις με κόκκινο το υποκείμενο

Ο Σταμάτης παίζει.
Το ποδήλατο τρέχει.
Εγώ τραγουδάω.
Το σχολείο έκλεισε.
Το μολύβι έσπασε.
Το μωρό κλαίει.
Η θεία τρώει.
Η καθαρίστρια καθαρίζει.
Ο σκύλος γαβγίζει.
Ο γάιδαρος γκαρίζει.

Οι μαθήτριες διαβάζουν.
Έρχεται η γιαγιά και ο παππούς.
Η μητέρα φωνάζει.
Οι σφήκες τσιμπούν.
Η ξύστρα χάλασε.
Το κορίτσι έπεσε.
Η Φωτεινή κοιμάται.
Η μέλισσα ζουζουνίζει.
Η γάτα νιαουρίζει.
Η αγελάδα μουγγανίζει.

12. Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσεις με πορτοκαλί το ρήμα.

Τα πουλιά τιτιβίζουν.
Τραγουδάει ο τραγουδιστής.
Πιλαλά το άλογο.
Πουλάει ο μανάβης.
Προσεύχεται η γιαγιά.
Γυμνάζονται οι γυμναστές.
Η νύχτα είναι φωτεινή.
Ο ουρανός είναι καθαρός.
Το γιαούρτι είναι άσπρο.
Το χορτάρι είναι πράσινο.

Ψέλνει ο παπάς.
Ροκανίζει το ποντίκι.
Ποτίζει ο κηπουρός.
Θερίζει ο γεωργός.
Τρέχουν οι αθλητές.
Μελετούν οι φοιτητές.
Η μέρα είναι λαμπερή.
Η πέτρα είναι σκληρή.
Η πίσσα είναι μαύρη.
Το άγαλμα είναι μαρμάρινο.

13. Γράψε τον Πληθυντικό ή τον Ενικό αριθμό των ουσιαστικών (μη ξεχνάς τα πολλά γράφονται με οι):

ΕΝΙΚΟΣ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ

ΕΝΙΚΟΣ

η μαθήτρια

τα κοπάδια

η πόρτα

τα κρασία

το μολύβι

τα κοτόπουλα

η τσάντα

τα ραδίκια

η καρότσα

τα βλίτα

η τραγουδίστρια _____
η ρυμούλκα _____
η ομορφιά _____
τα μακαρόνια _____
η εξυπνάδα _____
η βουνοπλαγιά _____
η μαμά _____
η πετονιά _____
η βάρκα _____
η αστροφεγγιά _____
η καμινάδα _____
η μάγισσα _____
η σφουγγαρίστρα _____

τα σκυλιά _____
τα κουκουνάρια _____
η ομιλία _____
τα φορέματα _____
τα μανιτάρια _____
τα κολοκύθια _____
τα αγγούρια _____
τα πιπέρια _____
τα ψωμιά _____
τα λουλούδια _____
τα βότσαλα _____
τα κουστούμια _____
τα φορέματα _____

63) Γράψε τον Πληθυντικό των παρακάτω θηλυκών:

η νίκη _____
η αυγή _____
η παλαβή _____
η έξυπνη _____
η τρανή _____
η κοντή _____
η λιγνή _____
η λεπτή _____
η μυρουδιά _____

η βροχή _____
η αυλή _____
η χαζή _____
η πονηρή _____
η μικρή _____
η χαμηλή _____
η αδύνατη _____
η κακή _____
η τρανταχτή _____

Επιτέλους, το
φάγαμε, τον
γάιδαρο!!!

Ναι, αλλά η
ουρά....